

Fyrsta Mósebók

Gud skapar heimin

1 ¹ Í fyrstuni skapaði Gud himmalin og jörðina. ² Jörðin var oyðin og tóm, og myrkur var yvir havdýpinum, og Guds Andi sveimaði yvir vøtnunum. ³ Tá segði Gud: “Verðið ljós!” Og tað varð ljós. ⁴ Og Gud sá, at ljósið var gott, og hann skilti ljósið frá myrkrinum. ⁵ Ljósið kallaði Gud dag, og myrkrið kallaði hann nátt. Og tað varð kvøld, og tað varð morgun, fyrsti dagur.

⁶ So segði Gud: “Eitt hválv skal verða mitt í vøtnunum, og tað skal skilja vøtnini.” Og so varð. ⁷ Gud gjørdi so hválvið og skilti vatnið undir hválvinum frá vatninum yvir hválvinum. ⁸ Gud kallaði hválvið himmal. Og tað varð kvøld, og tað varð morgun - annar dagur.

⁹ So segði Gud: “Vatnið undir himmalinum skal savnast á einum staði, so turra landið kemur undan!” Og so varð. ¹⁰ Gud kallaði turra landið jørð, og vatnið, ið var savnað saman, kallaði hann hav. Og Gud sá, at tað var gott.

¹¹ Tá segði Gud: “Jörðin skal bera gróður, urtir við fræi í og frukttrø, sum bera frukt við fræi í, skulu vera á jørðini, hvør eftir sínum slagi!” Og so varð. ¹² Jörðin bar gras, urtir við fræi í av øllum sløgum og trø, sum bóru frukt við fræi í av øllum sløgum. Og Gud sá, at tað var gott. ¹³ Og tað varð kvøld, og tað varð morgun, triði dagur.

¹⁴ So segði Gud: “Ljós skulu verða á himmalhválvinum til at skilja dag frá nátt. Tey skulu verða tekn um hátíðir, dagar og ár, ¹⁵ og tey skulu verða ljós á himmalhválvinum at lýsa á jörðina!” Og so varð. ¹⁶ Gud gjørdi tey bæði stóru ljósini, tað størra at ráða um dagin, tað minna at ráða um náttina, og stjørnurnar. ¹⁷ Og Gud setti tey á himmalhválvið at lýsa á jörðina, ¹⁸ at ráða yvir degi og nátt og at skilja ljós frá myrkri. Og Gud sá, at tað var gott. ¹⁹ Og tað varð kvøld, og tað varð morgun, fjórði dagur.

²⁰ So segði Gud: “Vatnið skal yðja í livandi verum, og fuglar skulu flúgva yvir jørðini undir himmalhválvinum!” Og so varð.

1,1 1. Mós 2,4; Job 38; Sálm 8; 33,6; 104; Jer 32,17; Jóh 1,1.3; Kol 1,16

1,3 Sálm 33,9; 2. Kor 4,6 1,7 Sálm 148,4 1,9 Job 38,8–11; Sálm 33,7; 104,6–9

1,14 Sálm 104,19; Jer 31,35 1,16 Sálm 136,7–9

²² Og Gud vælsignaði tey og segði: “Verðið fruktbar, nørist og fyllið vatnið í hævunum, og fuglarnir skulu nørast á jørðini!” ²³ Og tað varð kvøld, og tað varð morgun - fimti dagur.

²⁴ So segði Gud: “Jørðin skal ala fram alskins livandi verur, kríatúr, skriðkykt og villdýr, hvørt eftir sínum slagi!” Og so varð. ²⁵ So skapaði Gud alskins villdýr, kríatúr og skriðkykt á jørðini, hvørt eftir sínum slagi. Og Gud sá, at tað var gott.

²⁶ Síðan segði Gud: “Latið okkum gera menniskju í okkara mynd, sum eru okkum lík! Tey skulu ráða yvir havsins fiskum og himmalsins fuglum, yvir kríatúrum og allari jørðini og yvir øllum skriðkyktum, sum skriða á jørðini.” ²⁷ So skapaði Gud menniskjað í síni mynd; í Guds mynd skapaði hann tað, sum mann og kvinnu skapaði hann tey. ²⁸ Og Gud signaði tey og segði við tey: “Verðið fruktbar, nørist og fyllið jørðina og leggið hana undir tykkum; ráðið yvir havsins fiskum og himmalsins fuglum og yvir øllum dýrum, sum rørast á jørðini!” ²⁹ Síðan segði Gud: “Nú gevi eg tykkum allar fræberandi urtir á allari jørðini og øll trø, sum bera frukt við fræi í; tey skulu tit hava til matna! ³⁰ Og øllum dýrum á jørðini og øllum himmalsins fuglum og øllum, sum rørist á jørðini og hevur lívsanda í sær, gevi eg allar grønar urtir til matna!” Og so varð. ³¹ Og Gud sá alt, sum hann hevði gjørt, og hann sá, at tað var sera gott. Og tað varð kvøld, og tað varð morgun - sætti dagur.

1,26 1. Mós 5,1.3; 9,6; Sálms 8,7–9 **1,27** 1. Mós 2,7.21–22; Matt 19,4; 1. Kor 11,7

1,28 1. Mós 9,1 **1,29** 1. Mós 9,3

2¹ Soleiðis vórðu himmalin og jørðin og allur herur teirra fullförd. ²Og sjeýnda dagin var Gud liðugur við verkið, sum hann hevði gjørt, og sjeýnda dagin hvíldi hann frá øllum verki sínum, sum hann hevði gjørt. ³Og Gud signaði sjeýnda dagin og halgaði hann, tí tann dagin hvíldi hann frá øllum verkinum, sum hann hevði gjørt, tá ið hann skapaði. ⁴Hetta er søgan um, tá ið himmal og jørð vórðu skapað.

Menniskjað í urtagarðinum Eden

Tá ið Gud Harrin skapaði jørð og himmal ⁵vóru enn eingir runnar á jørðini, og enn vuku ongar urtir á bønum, tí Gud Harrin hevði ikki latið tað regna á jørðina, og einki menniskja var at dyrka hana. ⁶Men ein kelda kom upp úr jørðini og vætti allan bøn. ⁷Tá myndaði Gud Harrin mannin úr mold av jørðini, og hann blásti lívsanda í nøs hansara, so maðurin varð til eina livandi veru. ⁸Síðan plantaði Gud Harrin ein urtagarð har eysturi í Eden, og har setti hann mannin, sum hann hevði myndað. ⁹Og Gud Harrin læt als kyns trø vaksa upp úr jørðini, sum vóru dámlig á at líta og góð til matna, og mitt í urtagarðinum stóð lívsins træ og træið til kunnleika um gott og ilt.

¹⁰Ein á rann út úr Eden og vætti urtagarðin; haðan greinaði hon seg sundur í 4 áir. ¹¹Tann fyrsta eitur Pisjon; hon rennur um alt landið Hávila, har gull er. ¹²Gullið í tí landinum er gott; har finst eisini bedellium og sjohamsteinar. ¹³Onnur áin eitur Gihon; hon rennur um alt landið Kusj. ¹⁴Triðja áin eitur Hiddekel; hon rennur eystan fyri Assur. Fjórða áin er Evfrat.

¹⁵Og Gud Harrin tók mannin, Ádam, og setti hann í urtagarðin Eden at dyrka hann og ansa honum. ¹⁶Gud Harrin gav manninum hesi boð: “Tú kanst frítt eta av øllum trøunum í urtagarðinum; ¹⁷men av trønum til kunnleika um gott og ilt mást tú ikki eta, tí tann dag, tú etur av tí, skalt tú vissuliga doyggja!”

¹⁸Tá segði Gud Harrin: “Tað er ikki gott, at maðurin er einsamallur. Eg vil gera honum eina hjálp, ið hóskar til hansara.” ¹⁹So myndaði Gud Harrin av mold øll dýr á vøllinum og allar himmalsins fuglar og læt tey koma til Ádam fyri at síggja, hvat hann fór at kalla tey; og navnið, sum Ádam gav hvørji livandi veru, skuldi verða navn hennara. ²⁰So gav Ádam øllum kríatúrunum og øllum himmalsins fuglum og øllum dýrum á jørðini navn, men til sín sjálvs fann hann onga hóskandi hjálp.

2,2 2. Mós 20,11; 31,17; Heb 4,4 2,7 1. Mós 1,27; 1. Kor 15,45–49

2,9 Orðt 3,18; Op 2,7; 22,2 2,17 Róm 6,23 2,18 Præd 4,8–12

²¹ Tá læt Gud Harrin Ádam falla í fastan svøvn, og meðan hann svav, tók hann eitt av rivjabeinum hansara og fylti aftur í aftur við holdi. ²² Av rivjabeininum, sum Gud Harrin hevði tikið úr Ádami, gjørdi hann eina kvinnu og leiddi hana til hansara. ²³ Tá segði Ádam: “Hesa ferð er tað bein av mínum beinum og hold av mínum holdi. Hon skal kallast kvinna, tí av manni er hon tikin.” ²⁴ Tí fer maður frá pápa sínum og mammu síni og heldur seg til konu sína, og tey verða eitt hold. ²⁵ Tey vóru bæði nakin, Ádam og kona hansara, men tey skammaðust ikki.

Syndafallið

3¹ Men ormurinn var snildari enn öll dýr á jörðinni, sum Gud Harrin hevði skapað, og hann segði við kvinnuna: “Hevur Gud veruliga sagt, at tit ikki mugu eta av nøkrum træi í urtagarðinum?”² Kvinnan svaraði orminum: “Vit kunnu eta av fruktunum á trøunum í urtagarðinum,³ men um fruktina á trænum, sum stendur mitt í urtagarðinum, hevur Gud sagt: Etið ikki av henni og nemið ikki við hana, tí so skulu tit doyggja.”⁴ Tá segði ormurinn við kvinnuna: “Einki skulu tit doyggja,⁵ men Gud veit, at tann dag, tit eta av henni, verða eygu tykkara latin upp, so tit verða sum Gud og duga at skyna á góðum og illum.”⁶ Tá ið kvinnan sá, at træið var leskiligt at eta av, lokkandi á at líta og gott at fáa vit av, tók hon av fruktini og át, og hon gav eisini manni sínum, ið hjá henni var, og hann át.⁷ Tá vórðu eygu teirra latin upp, og tey varnaðust, at tey vóru nakin. Tí seymaðu tey fikubløð saman og gjørdu sær klæði um lendarnar.⁸ Tá hoyrdu tey Gud Harran ganga í urtagarðinum í svalliga kvøldarlotinum, og tey krógvaðu seg fyri honum ímillum trøini í urtagarðinum.⁹ Men Gud Harrin rópti á Ádam: “Hvar ert tú?”¹⁰ Hann svaraði: “Eg hoyrði teg í urtagarðinum; tá kom ótti á meg, av tí at eg var nakin, og so fjaldi eg meg.”¹¹ Tá segði Gud Harrin: “Hvør hevur sagt tær, at tú ert nakin? Hevur tú etið av trænum, sum eg setti tær forboð fyri at eta av?”¹² Ádam svaraði: “Kvinnan, sum tú setti mær við lið, gav mær av trænum, og eg át.”¹³ Tá segði Gud Harrin við kvinnuna: “Hvat er tað, tú hevur gjørt?” Hon svaraði: “Ormurinn snýtti meg, so eg át.”

Avleiðing av ólýdni

¹⁴ Tá segði Gud Harrin við ormin:
 “Av tí at tú gjørði hetta,
 skalt tú vera bannaður
 millum øll kríatúr
 og øll dýr á jörðinni;
 á búki tínum skalt tú skríða,
 og mold skalt tú eta allar dagar tínar.
¹⁵ Eg seti fíggindaskap millum teg og

3,3 1. Mós 2,16–17; Róm 6,23 3,6 Róm 5,12–15; 1. Tim 2,14; Ják 1,14–15

3,7 1. Mós 2,25 3,8 Sálm 139,7–10 3,13 2. Kor 11,3 3,14 Jes 65,25; Mik 7,17

3,15 Róm 16,20; Heb 2,14–15; 1. Jóh 3,8; Op 12,4–5.15–17

kvinnuna,
millum avkom títt og avkom hennara;
avkom hennara skal knúsa hövd títt,
men tú skalt bíta tað í hælín.”

¹⁶ Við kvinnuna segði hann:

“Tað skal verða stravið hjá tær at ganga við barni;
og við pínu skalt tú eiga;
men eftir manni tínum skalt tú tráa,
og hann skal ráða yvir tær.”

¹⁷ Við Ádam segði hann:

“Av tí at tú lurtaði eftir konu tíni
og átst av trænum,
sum eg beyð tær ikki at eta av,
skal jørðin vera bannað orsakað av tær;
við strev og stríð skalt tú vinna tær føði av
henni allar tínar dagar.

¹⁸ Tornir og tistlar skal hon bera tær,
og tú skalt eta av urtunum á bønum.

¹⁹ Við sveitta í andlitinum skalt tú eta breyð,
inntil tú vendir aftur til jørðina,
tí av henni ert tú tikin.

Mold ert tú,
og til moldina skalt tú venda aftur!”

²⁰ Ádam gav konu síni navnið Eva, tí hon er vorðin móðir at øllum livandi.

²¹ Gud Harrin gjørdi teimum skinnklæði og læt tey í tey. ²² Og Gud Harrin segði:
“Hygg, menniskjað er vorðið sum ein av okkum at kenna ilt og gott. Nú má tað
ikki rætta út hond sína og taka av lívsins træi við og eta og liva í allar ævir!”

²³ So rak Gud Harrin menniskjað burtur úr urtagarðinum Eden at dyrka ta jørð,
sum tað sjálvvt var tikin úr. ²⁴ Hann rak menniskjað út, og eystan fyri urtagarðin
Eden setti hann kerúbarnar og skyggjandi logasvørðið at verja vegin til lívsins
træ.

3,16 1. Kor 11,3; 14,34; Ef 5,22–23; 1. Tim 2,12 **3,17–18** Heb 6,8

3,19 1. Mós 2,7; 18,27; Job 34,15; Sálm 90,3; Præd 12,7; 2. Tess 3,10 **3,22** Op 22,14

3,23 1. Mós 2,15 **3,24** Esek 10

Káin og Ábal

4 ¹ Ádam var saman við konu síni Evu, og hon varð við barn og átti Káin. Tá segði hon: “Við Harrans hjálp havi eg fingið ein son.” ² Síðan átti hon bróður hansara Ábal. Ábal varð seyðamaður, men Káin velti jörðina.

³ Tá ið ein tíð var liðin, bar Káin Harranum offurgávu av grøði jarðarinnar. ⁴ Men eisini Ábal bar fram offurgávu; hann ofraði fitistykkini av teimum fyrst fœddu í fylgi sínum. Og Harrin sá við vælvild til Ábal og offurgávu hansara; ⁵ men til Káin og offurgávu hansara sá hann ikki við vælvild. Tá gjørdist Káin frá sær sjálvum av øði, og hann lútaði við hövðinum. ⁶ Harrin segði við hann: “Hví ert tú illur, og hví lútar tú við hövðinum? ⁷ Er tað ikki so, at um tú gert tað, ið gott er, kanst tú bera hövd títt høgt? Men gert tú ikki tað, ið gott er, lúrir syndin við hurðina. Hon tráar eftir tær, men tú skalt ráða yvir henni.”

⁸ Síðan segði Káin við Ábal, bróður sín: “Latið okkum fara út á bøin.” Meðan teir vóru har, leyp Káin á Ábal, bróður sín, og drap hann. ⁹ Tá segði Harrin við Káin: “Hvar er Ábal, bróðir tín?” Hann svaraði: “Tað veit eg ikki! Skal eg ansa eftir bróður mínum?” ¹⁰ Men Harrin segði: “Hvat hevur tú gjørt? Hoyr, blóðið hjá bróður tínum rópar til mín frá jørðini. ¹¹ Nú ert tú bannaður burtur frá jørðini, sum læt munnin upp og drakk blóðið hjá bróður tínum, sum tú drapst. ¹² Tá ið tú veltir jörðina, skal hon ikki longur geva tær grøði; friðleysur og róleysur skalt tú vera á jørðini.” ¹³ Tá segði Káin við Harran: “Revsing mín er mær ov tung at bera. ¹⁴ Í dag rekur tú meg burtur av akurlendum, og eg má krógva meg fyri tær; friðleysur og róleysur verði eg á jørðini, og ein og hvør, ið hittir meg, fer at drepa meg.” ¹⁵ Men Harrin segði við hann: “Nei, verður Káin dripin, tá skal hann verða hevndur 7 ferðir.” Og Harrin setti merki á Káin, fyri at eingin, sum hitti hann, skuldi drepa hann. ¹⁶ So fór Káin burtur frá ásjón Harrans, og hann búsettist í landinum Nod eystan fyri Eden.

Ættin hjá Káin

¹⁷ Káin var saman við konu síni, og hon varð við barn og átti Hánok. Síðan bygdði hann bý og kallaði hann Hánok eftir soni sínum. ¹⁸ Hánok fekk sonin Irad, og Irad fekk Mehujael, Mehujael fekk Metusjael, og Metusjael fekk Lámek. ¹⁹ Lámek fekk sær tvær konur, onnur æt Ada og hin Silla. ²⁰ Ada átti Jábal; hann varð ættfaðir teirra, sum búgva í tjöldum og hava kríatúr. ²¹ Bróðir hansara æt

4,4 2. Mós 34,19; Heb 11,4 4,7 Job 11,14–15; Róm 6,12.16 4,8 Jóh 3,12

4,10 Heb 12,24 4,14 Job 15,20–21

Jubal; hann varð ættfaðir teirra, ið spæla á hørpu og floytu. ²² Eisini Silla átti ein son, Tubalkáin, hann varð ættfaðir teirra, ið smíða bronsu og jarn. Systir Tubalkáin æt Náama. ²³ Lámek segði við konur sínar:

“Ada og Silla, hoyrið meg,
Lámeks konur, lurtið eftir mínum orðum:
Mann havi eg dripið fyrri eitt sár
og drong fyrri eina skeinu.
²⁴ Verður Káin hevndur 7 ferðir,
tá skal Lámek hevnast 77 ferðir.”

Set

²⁵ Ádam var aftur saman við konu síni, og hon átti son og gav honum navnið Set. “Tí Gud hevur givið mær annað avkom í staðin fyrri Ábal, sum Káin drap.”

²⁶ Eisini Set fekk ein son, og hann gav honum navnið Enosj. Um tað mundið fóru fólk at ákalla navn Harrans.

Ættin hjá Ádami

5 ¹Hetta er ættartalvan hjá Ádami. Tann dagin, Gud skapaði menniskjað, skapaði hann tað í Guds mynd. ²Sum mann og kvinnu skapaði hann tey, og hann vælsignaði tey og kallaði tey menniskju, á tí degi tey vórðu skapað.

³Tá ið Ádam var 130 ára gamal, fekk hann son, ið var honum líkur og eftir mynd hansara, og hann gav honum navnið Set. ⁴Ádam livdi 800 ár, eftir at hann hevði fingið Set, og hann fekk synir og døtur. ⁵Ádam var 930 ára gamal, tá ið hann doyði. ⁶Tá ið Set var 105 ára gamal, fekk hann sonin Enosj. ⁷Og Set livdi 807 ár, eftir at hann hevði fingið Enosj, og hann fekk synir og døtur. ⁸Set var 912 ára gamal, tá ið hann doyði. ⁹Tá ið Enosj var 90 ára gamal, fekk hann sonin Kenan. ¹⁰Og Enosj livdi 815 ár eftir, at hann hevði fingið Kenan, og hann fekk synir og døtur. ¹¹Enosj var 905 ára gamal, tá ið hann doyði. ¹²Tá ið Kenan var 70 ára gamal, fekk hann sonin Máhalalel. ¹³Og Kenan livdi 840 ár, eftir at Máhalalel var føddur, og hann fekk synir og døtur. ¹⁴Og Kenan var 910 ára gamal, tá ið hann doyði. ¹⁵Tá ið Máhalalel var 65 ára gamal, fekk hann sonin Járed. ¹⁶Og Máhalalel livdi 830 ár, eftir at hann hevði fingið Járed, og hann fekk synir og døtur. ¹⁷Máhalalel var 895 ára gamal, tá ið hann doyði. ¹⁸Tá ið Járed var 162 ára gamal, fekk hann Enok. ¹⁹Og Járed livdi 800 ár, eftir at hann hevði fingið Enok, og hann fekk synir og døtur. ²⁰Járed var 962 ára gamal, tá ið hann doyði. ²¹Tá ið Enok var 65 ára gamal, fekk hann sonin Metusalem. ²²Og Enok fylgdist við Gudi í 300 ár, eftir at hann hevði fingið Metusalem, og hann fekk synir og døtur. ²³Enok varð 365 ára gamal. ²⁴Enok fylgdist við Gudi; so hvarv hann, tí Gud tók hann burtur. ²⁵Tá ið Metusalem var 187 ára gamal, fekk hann sonin Lámek. ²⁶Og Metusalem livdi 782 ár, eftir at hann hevði fingið Lámek, og hann fekk synir og døtur. ²⁷Metusalem var 969 ára gamal, tá ið hann doyði. ²⁸Tá ið Lámek var 182 ára gamal, fekk hann ein son; ²⁹hann gav honum navnið Nóa og segði: “Hesin skal verða okkum troyst í arbeiði og strevi okkara við tí jørð, sum Harrin hevur bannað.” ³⁰Og Lámek livdi 595 ár, eftir at hann hevði fingið Nóa, og hann fekk synir og døtur. ³¹Lámek var 777 ára gamal; tá ið hann doyði. ³²Tá ið Nóa var 500 ára gamal, fekk hann synirnar Sem, Kam og Jáfet.

Óndskapurin økist

6 ¹Tá ið menniskjuni fjølgaðust á jørðini og fingur datur, ²sóu synir Guds, hvussu vakrar menniskjadøturnar vóru; og teir tóku sær so nógv konur, sum teir høvdu hug til. ³Tá segði Harrin: “Andi mín skal ikki verða verandi í menniskjanum allar ævir, tí tað er hold. Lívstíð teirra skal vera 120 ár.”

⁴Í teimum døgum - og seinni við - vóru kempur á jørðini, tí at synir Guds fóru inn til menniskjadøturnar og fingur børn við teimum. Tað vóru tær víðakendu hetjurnar frá gamlari tíð.

⁵Tá ið Harrin sá, hvussu stórir óndskapurin hjá menniskjunum á jørðini var, og at øll hjartans tráan og hugsan teirra var ónd dagin langan, ⁶tá angraði Harrin, at hann hevði skapað menniskjað á jørðina, og tað neit honum at hjartað. ⁷Og Harrin segði: “Eg vil oyða mannaættina, sum eg havi skapað, av jørðini, ikki einans menniskjað, men eisini kríatúr, skriðkykt og himmalsins fuglar, tí eg angri, at eg skapaði tey.” ⁸Men Nóa fann náði í eygum Harrans.

Gud boðar flóðina og biður Nóa byggja ørkina

⁹Hetta er ættarsøga Nóa. Nóa var rættvísur maður, ólastandi millum samtíðarmenn sínar, og hann fylgdi Gudi. ¹⁰Nóa fekk tríggar synir, Sem, Kam og Jáfet. ¹¹Men jørðin var spilt í Guds eygum og full av harðskapi. ¹²Gud sá, at jørðin var spilt, tí øll menniskju á jørðini gingu skeiva leið. ¹³Tá segði Gud við Nóa: “Eg havi gjørt av at gera enda á øllum menniskjum, tí tey eru atvoldin til, at jørðin er full av valdsgerðum. Nú vil eg týna tey saman við jørðini. ¹⁴Smíða tær ørk úr goferviði; innrætta hana við kómurum og tjøra hana við biki innan og uttan. ¹⁵Soleiðis skalt tú gera ørkina: Hon skal vera 300 alnir long og 50 alnir breið og 30 alnir høg. ¹⁶Tú skalt leggja tak á ørkina og lata reisingina vera eina alin høga við opi fyri dagsljósinum. Á síðu hennara skalt tú seta eina hurð og leggja trý dekk í hana: Eitt niðasta, eitt miðdekk og eitt ovasta dekk ¹⁷Eg fari at lata vatnflóð koma yvir jørðina til at týna alt, sum lívsandi er í undir himmalinum; alt á jørðini skal lata lív. ¹⁸Men við teg vil eg gera mín sáttmála. Tú skalt fara inn í ørkina, tú og synir tíni, kona tín og konur teirra. ¹⁹Av øllum livandi, av øllum holdi, skalt tú taka eitt par av hvørjum inn í ørkina, at tey kunnu koma undan við lívinum saman við tær; tey skulu vera kallkyn og kvennkyn. ²⁰Av alskyns fuglum, kríatúrum og skriðkyktum á jørðini skal eitt

6,2 Sálm 89,7; Job 1,6 6,5 1. Mós 8,21; Sálm 14,3; Matt 15,19 6,6 1. Sám 15,11.29.35
6,9 1. Mós 5,24; Heb 11,7; 2. Pæt 2,5 6,18 1. Mós 9,9 6,19 1. Mós 7,2–3

þar fara inn til tín fyri at koma undan við lívinum. ²¹ Og tú skalt taka av øllum, ið etandi er, og savna tað saman, so tað kann verða tær og teimum til føði.”
²² Og Nóa gjørði júst so, sum Guð hevði álagt honum at gera.

Stóra vatnflóðin. Nóa fer í ørkina

7 ¹Tá segði Harrin við Nóa: “Far tú við øllum húski tínum inn í ørkina, tí bara teg havi eg sæð rættvísan fyri ásjón míni í hesi ætt. ²Av øllum teimum reinu dýrunum skalt tú taka 7 pør, kallkyn og kvennkyn, og av teimum óreinu dýrunum eitt par, kallkyn og kvennkyn. ³Eisini av himmalsins fuglum skalt tú taka 7 pør, kallkyn og kvennkyn, fyri at avkomi teirra verður lív lagað á allari jørðini. ⁴Tí um 7 dagar lati eg tað regna á jørðina í 40 dagar og 40 nætur, og eg týni alt livandi av jørðini, sum eg havi skapað.” ⁵Og Nóa gjørði júst so, sum Harrin hevði álagt honum. ⁶Nóa var 600 ára gamal, tá ið vatnflóðin kom yvir jørðina.

⁷Tá fóru Nóa og konan, synir hansara og konur teirra, við honum inn í ørkina fyri at bjarga sær undan vatnflóðini. ⁸Av teimum reinu dýrunum og teimum óreinu, av fuglunum og skriðdýrunum á jørðini ⁹komu tey í pørum inn í ørkina til Nóa, kallkyn og kvennkyn, so sum Gud hevði álagt honum.

Vatnflóðin oyðir alt lív á jørðini

¹⁰7 dagar seinni kom vatnflóðin yvir jørðina. ¹¹Tað árið Nóa fylti 600, seytjanda dagin í øðrum mánaði, tann dagin brutu keldurnar fram úr tí stóra havdýpinum, og himmalsins lúkur lóttust upp. ¹²Og glopraregnið dundi á jørðina í 40 dagar og 40 nætur. ¹³Henda sama dag fór Nóa inni í ørkina og saman við honum konan og synir hansara Sem, Kam og Jáfet og tær triggjar konur teirra. ¹⁴Tey høvdu við sær alskyns villdýr, kríatúr, og skriðkykt á jørðini, allar fuglar, og alt, sum flýgur og hevur veingir. ¹⁵Pør av øllum livandi skapningum komu inn í ørkina til Nóa. ¹⁶Av øllum livandi skapningum komu tey, kallkyn og kvennkyn, so sum Gud hevði álagt honum, og Harrin læt aftur eftir teimum.

¹⁷Tá kom vatnflóðin yvir jørðina og stóð við í 40 dagar. Og vatnið vaks og lyfti ørkina, so hon flotnaði upp frá jørðini. ¹⁸Vatnið vaks í stórum á jørðini, so ørkin rak eftir vatninum. ¹⁹Og vatnið vaks og vaks, so øll tey høgu fjøllini undir himmalinum stóðu undir vatni; ²⁰Meira enn 7 metrar stóð vatnið yvir fjøllunum og fjaldi tey. ²¹Tá doyði alt lív, sum rørdist á jørðini, fuglar, kríatúr, villdýr og øll skriðkykt, sum skriðu á jørðini, og øll menniskju. ²²Alt á landjørðini, sum hevði lívsanda í nasum sínum, doyði. ²³Soleiðis varð alt

7,1 1. Mós 6,9–10 7,7 Matt 24,38; 1. Pæt 3,20 7,11 1. Mós 8,2; 2. Pæt 3,6

7,21 Matt 24,38–39

livandi á jørðini týnt, bæði menniskju, kríatúr, skriðkykt og himmalsins fuglar. Einans Nóa var eftir, og tey, ið við honum vóru í ørkini. ²⁴ Vatnið vaks á jørðini í 150 dagar.

Flóðin linnar

8¹ Men Gud mintist til Nóa og öll tey villu dýrini og öll kríatúrini, sum vóru við honum í ørkini; og hann læt vind blása yvir jørðina, so vatnið byrjaði at fjara. ²Og keldurnar í havdýpinum og lúkur himmalsins lótust aftur, og glopraregnið av himli helt uppat. ³So við og við fjaraði vatnið burtur av jørðini, og eftir 150 døgum var tað minkað nógv. ⁴Seytjanda dagin í sjeynda mánaði strandaði ørkin á Árarats fjalli. ⁵Vatnið helt á at minka inntil tíggjunda mánað, og fyrsta dagin í tíggjunda mánaði komu fjallatindarnir undan. ⁶40 dagar seinni læt Nóa lúkuna upp, sum hann hevði gjørt í ørkina, ⁷og sendi ein ravn út. Hann helt á at flúgva aftur og fram, til vatnið var tornað av jørðini. ⁸So sendi hann eina dúgvu út at vita, um vatnið var fjarað burtur av jørðini. ⁹Men dúgvan fann einki stað, har hon kundi hvíla seg, so hon vendi aftur til hansara í ørkini, tí enn stóð øll jørðin undir vatni. Nóa rætti hondina út og tók dúgvuna inn aftur í ørkina. ¹⁰Hann bíðaði 7 dagar afturat og sendi so dúgvuna út aftur. ¹¹Móti kvøldi kom dúgvan aftur við einum grønum oljublaði í nevinum. Tá skilti Nóa, at vatnið var fjarað burtur av jørðini. ¹²Hann bíðaði tá 7 dagar afturat og sendi so dúgvuna út aftur, men hesaferð kom hon ikki aftur til hansara.

¹³Fyrsta dagin í fyrsta mánaði, tað árið Nóa fylti 601 ár, var vatnið tornað burtur av jørðini. Tá tók Nóa takið av ørkini og hugdi út, og tá sá hann, at jørðin var turr. ¹⁴Sjeyogtjúgunda dagin í øðrum mánaði var jørðin turr.

Nóa fer úr ørkini

¹⁵Tá segði Gud við Nóa: ¹⁶“Far út úr ørkini, tú og kona tín og synir tínir og konur teirra. ¹⁷Øll dýrini, ið hjá tær eru, alt livandi, bæði fuglar og kríatúr og øll skriðkykt, sum skriða á jørðini, skalt tú hava við tær út úr ørkini, so tey kunnu yðja á jørðini og nørast og fjølgast.” ¹⁸So fór Nóa út saman við konu síni, sonum sínum og konum teirra. ¹⁹Og øll villdýr, øll kríatúr, allir fuglar og øll skriðkykt, ið skriða á jørðini, fóru út úr ørkini, hvørt slagið sær.

Nóa ofrar og fær lyftið

²⁰Tá reisti Nóa Harranum eitt altar, og hann tók av øllum reinum dýrum og av øllum reinum fuglum og ofraði brennioffur á altarinum. ²¹Og tá ið Harrin

8,2 1. Mós 7,11 8,17 1. Mós 1,22.28

8,20 1. Mós 12,8; 13,4.18; 26,25; 1. Sám 7,17; 14,35

8,21 1. Mós 6,5; 9,11; 2. Mós 29,18; 3. Mós 1,9

kendi søta angan, segði hann við seg sjálfan: “Eg vil ekki aftur banna jørðina av menniskjans ávum, sjálvst um tað í hjarta sínum tráar eftir tí ónda heilt frá ungdóminum. Eg vil ongantíð aftur týna alt livandi, so sum eg nú havi gjørt.²² So leingi jørðin stendur, skal vár og heyst, kuldi og hiti, summer og vetur, dagur og nátt ekki halda uppat.”

Sáttmáli Guds við Nóa

9¹ Gud vælsignaði Nóa og synir hansara og segði við teir: “Nørist og fjølgist og fyllið jørðina. ²Øll dýr á jørðini og allir himmalsins fuglar skulu óttast og ræðast tykkum, alt, sum skríður á jørðini og allir havsins fiskar, er givið í tykkara vald. ³Alt, sum rørist og livir, skal vera tykkum føði; eins og eg gav tykkum grønu urtirnar, somuleiðis gevi eg tykkum nú alt. ⁴Men kjöt við lívi í, tað er við blóði í, skulu tit ikki eta. ⁵Fyri tykkara egna blóð og lív krevji eg hevnd. Av hvørjum dýri krevji eg hevnd fyri mannalív, og av hvørjum menniskja krevji eg hevnd fyri mannalív.

⁶Tann, ið úthellir blóð menniskjans,
blóð hansara skal verða úthelt
av menniskja, tí í síni mynd
skapaði Gud menniskjað.

⁷Men nørist tit og fjølgist,
fyllið jørðina
og leggið hana undir tykkum.”

⁸Síðan segði Gud við Nóa og synir hansara: ⁹“Nú geri eg sáttmála mín við tykkum og við eftirkomarar tykkara, ¹⁰og við allar livandi skapningar, sum eru hjá tykkum, við fuglar og kríatúr, við øll villdýr á jørðini og alt, sum gekk út úr ørkini - við øll dýr á jørðini. ¹¹Sáttmála mín geri eg við tykkum um, at ongantíð aftur skal alt livandi verða týnt av vatnflóð, og ongantíð aftur skal vatnflóð oyða jørðina.”

¹²Og Gud segði: “Hetta er teknið um sáttmálan, sum eg geri millum meg og tykkum og millum allar livandi skapningar, ið eru hjá tykkum, fyri øll komandi ættarlið: ¹³Boga mín seti eg í skýggið; hann skal vera tekn um sáttmálan millum meg og jørðina. ¹⁴Tá ið eg dragi skýggj saman yvir jørðina, og bogin kemur til sjóndar í skýnum, ¹⁵tá minnst eg sáttmála mín við tykkum og alt livandi av øllum slagi. Vatnið skal ongantíð aftur verða til vatnflóð, ið týnir alt livandi. ¹⁶Tá ið bogin stendur í skýnum, skal eg síggja hann og minnst æviga sáttmálan, sum er millum Gud og allar livandi skapningar, alt livandi á jørðini.” ¹⁷Og Gud segði við Nóa: “Hetta er teknið um sáttmálan, sum eg havi gjørt millum meg og alt livandi á jørðini.”

9,1 1. Mós 1,28 9,3 1. Mós 1,29 9,4 Áps 15,20.29 9,5 2. Mós 21,28–29

9,6 1. Mós 1,26–27; 2. Mós 21,12; 3. Mós 24,17; 4. Mós 35,16 9,9 1. Mós 6,18

9,11 1. Mós 8,21; Jes 54,9

Nóa og synir hansara

¹⁸ Synir Nóa, sum fóru út úr ørkini, vóru Sem, Kam og Jáfet; Kam var pápi Káan. ¹⁹ Hesir triggir vóru synir Nóa, og frá teimum eru øll fólk á jørðini ættað. ²⁰ Nóa, var búnaðarmaður og fyrstur at planta víngarð. ²¹ Tá ið hann drakk av víninum, gjørdist hann fullur og lá nakin inni í tjaldi sínum. ²² Kam, pápi Káan, sá pápa sín naknan og segði tað fyri báðum brøðrum sínum uttanfyri. ²³ Tá tóku Sem og Jáfet ein kappa og lögdu hann um herðarnar. Síðan gingu teir eftir hæli inn og breiddu kappan út yvir nakna pápa sín. Teir vendu andlit síni burtur, so teir ikki sóu pápa sín naknan. ²⁴ Tá ið Nóa vaknaði úr rúsinum og fekk at vita, hvat yngsti sonurin hevði gjørt honum, ²⁵ segði hann:

“Bannaður veri Káan!

Lægsti trælur

skal hann vera hjá brøðrum sínum.”

²⁶ Og hann segði:

“Lovaður veri Harrin,

Gud Sems!

Káan skal verða trælur hansara.

²⁷ Gud geri tað rúmsátt hjá Jáfeti!

Hann skal búgva í tjøldunum hjá Sem,

og Káan skal vera trælur hansara.”

²⁸ Nóa livdi 350 ár eftir vatnflóðina. ²⁹ Nóa livdi 950 ár tilsamans, so doyði hann.

Fólkaslögini á jörðini

10¹ Hetta eru ættirnar hjá sonum Nóa, Sem, Kam og Jáfeti. Teir fingur synir eftir vatnflóðina.

² Synir Jáfets voru Gomer, Mágog, Mádai, Jávan, Tubal, Mesjek og Tiras. ³ Synir Gomers voru Asjkenas, Rifat og Togarma. ⁴ Synir Jávans voru Elisja, Tarsis, Kittim og Rodanim. ⁵ Frá teimum stávaðu strandafólkini. Hetta eru synir Jáfets í londum sínum, hvør við sínum tungumáli, eftir ættum sínum og fólkaslögum sínum.

⁶ Synir Kams voru Kusj, Misraim, Put og Kánan. ⁷ Synir Kusj voru Seba, Hávila, Sabta, Ráma og Sabteka. Synir Ráma voru Sjeba og Dedan. ⁸ Kusj var pápi Nimrods; hann var tann fyrsti, sum fekk stórt vald á jörðini. ⁹ Hann var óførur veiðimaður fyri Harranum; tí verður sagt: “Sum Nimrod, ein óførur veiðimaður fyri Harranum.” ¹⁰ Ríki hansara byrjaði í Bábel, Erek, Akkad og Kalne í Sinears landi. ¹¹ Úr hesum landi fór hann til Assur og bygdi Nineve, Rehobot-Ir, Kela, ¹² og Resen millum Nineve og Kela, tað er tann stóri býurin. ¹³ Misraim var pápi at luditum, ánamitum, lehabitum, naftuhitum, ¹⁴ patrusitum, kasluhitum, sum filistar komu frá og kaftoritum. ¹⁵ Kánan var pápi Sidons, sínum fyrst fódða, og Het; ¹⁶ at jebusitum, ámoritum og girgasjitum, ¹⁷ hivitum, arkitum, sinitum, ¹⁸ arvaditum, semaritum, hámatitum. Síðan breiddu ættirnar hjá kánanitum seg út, ¹⁹ so landamørkini hjá kánanitum rukku frá Sidon til Gerar og heilt til Gasa, og haðan til Sodoma og Gomorra, Adma og Seboim og heilt til Lásja. ²⁰ Hetta eru synir Kams eftir ættum sínum, tungumálum sínum, londum sínum og í fólkum sínum.

²¹ Eisini Sem fekk synir. Hann var ættfaðir at øllum sonum Ebers og var elsti bróðir Jáfets. ²² Synir Sems voru Elam, Assur, Arpaksjad, Lud og Áram. ²³ Synir Árams voru Us, Hul, Geter og Masj. ²⁴ Arpaksjad fekk sonin Sjela, og Sjela fekk sonin Eber. ²⁵ Eber fekk tveir synir; annar æt Peleg, tí á døgum hansara varð jørðin býtt sundur; bróðir hansara æt Joktan. ²⁶ Joktan fekk synirnar Almodad, Sjelef, Hásarmavet, Jera, ²⁷ Hádoram, Usal, Dikla, ²⁸ Obal, Ábimael, Sába, ²⁹ Ofir, Hávila og Jobab. Allir hesir voru synir Joktans. ³⁰ Bústaðir teirra voru frá Mesja og til Sefar í eysturfjøllum. ³¹ Hesir voru synir Sems eftir ættum og tungumálum teirra, í londum og fólkaslögum teirra. ³² Hetta voru ættirnar hjá sonum Nóa eftir ættarsøgu og fólkaslögum teirra. Frá teimum hava fólkini spjatt seg út um jørðina eftir vatnflóðina.

Bábelstornið

11 ¹ Öll mannaættin hevði sama tungumál og nýtti somu orð. ² Tá ið tey nú hildu leiðina eystureftir, komu tey fram á ein slætta í landinum Sinear og settust niður har. ³ Og tey søgdu hvørt við annað: “Latið okkum nú gera tigulsteinar og brenna teir væl!” Tey brúktu tigul til steinar og asphalt til mørtil. ⁴ Og tey søgdu: “Latið okkum byggja okkum ein bý við torni, hvørs tindur røkkur til himmals, og gera okkum navnfrom, so vit ikki verða spjødd um alla jørðina.” ⁵ Tá steig Harrin niður fyri at hyggja at býnum og torninum, sum menniskjuni bygdu. ⁶ Og Harrin segði: “Sí, tey eru eitt fólk, og øll hava sama tungumál. Hetta er tað fyrsta, tey taka sær fyri, og nú verður einki, sum tey finna uppá, ógjørligt hjá teimum. ⁷ Latið okkum stíga niður og blanda tungumál teirra, so tey ikki skilja málið hvørt hjá øðrum.” ⁸ So spjaddi Harrin tey haðan út um alla jørðina, og tey góvust at byggja býin. ⁹ Tí eitur hann Bábel, tí har blandaði Harrin tungumálið á allari jørðini, og haðan spjaddi hann tey út um alla jørðina.

Ættin hjá Sem

¹⁰ Hetta er ættin hjá Sem. Sem var 100 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Arpaksjad tvey ár eftir vatnflóðina. ¹¹ Og eftir at Sem hevði fingið Arpaksjad, livdi hann 500 ár og fekk synir og døtur. ¹² Arpaksjad var 35 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Sjela. ¹³ Og eftir at Arpaksjad hevði fingið Sjela, livdi hann 403 ár og fekk synir og døtur. ¹⁴ Sjela var 30 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Eber. ¹⁵ Og eftir at Sjela hevði fingið Eber, livdi hann 403 ár og fekk synir og døtur. ¹⁶ Eber var 34 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Peleg. ¹⁷ Og eftir at Eber hevði fingið Peleg, livdi hann 430 ár og fekk synir og døtur. ¹⁸ Peleg var 30 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Reu. ¹⁹ Og eftir at Peleg hevði fingið Reu, livdi hann 209 ár og fekk synir og døtur. ²⁰ Reu var 32 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Serug. ²¹ Og eftir at Reu hevði fingið Serug, livdi hann 207 ár og fekk synir og døtur. ²² Serug var 30 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Nákor. ²³ Og eftir at Serug hevði fingið Nákor, livdi hann 200 ár og fekk synir og døtur. ²⁴ Nákor var 29 ára gamal, tá ið hann fekk sonin Táara. ²⁵ Og eftir at Nákor hevði fingið Táara, livdi hann 119 ár og fekk synir og døtur. ²⁶ Táara var 70 ára gamal, tá ið hann fekk synirnar Ábram, Nákor og Háran.

Ættin hjá Tára

²⁷ Hetta er ættin hjá Tára. Tára fekk synirnar Ábram, Nákor og Háran, og Háran fekk sonin Lot. ²⁸ Háran doyði í fœðilandi sínum, í Ur í Kaldea, meðan pápi hansara enn var á lívi. ²⁹ Ábram og Nákor tóku sær konur; kona Ábrams æt Sárar, og kona Nákorar æt Milka og var dóttir Hárans, pápa Milku og Jisku. ³⁰ Men Sárar var lívssør og fekk eingi börn. ³¹ Og Tára tók son sín Ábram, abbason sín Lot, sum var sonur Hárans, sonarkonu sína Sárar, konu Ábrams, og fór við teimum úr Ur í Kaldea fyri at fara til Kánansland. Men tá ið tey komu til Kárans, settust tey niður har. ³² Tára livdi í 205 ár; so doyði hann í Káran.

Gud kallar og vælsignar Ábram

12¹ Og Harrin segði við Ábram: “Far úr landi tínum og frá ættfólki tínum og úr húsinum hjá pápa tínum til tað landið, ið eg skal vísa tær. ² Eg skal gera teg til eitt stórt fólk og vælsigna teg. Eg skal gera teg víðagitnan, og tú skalt verða til signingar.

³ Eg skal vælsigna tey, ið teg vælsigna, og banna teimum, ið banna tær.

Í tær skulu allar ættir á jørðini verða vælsignaðar.”

⁴ So fór Ábram avstað, so sum Harrin hevði sagt við hann, og Lot fór við honum. Ábram var 75 ára gamal, tá ið hann fór úr Káran. ⁵ Og Ábram tók við sær Sárarai, konu sína, og Lot, bróðurson sín, og alla ognina, sum teir høvdu savnað sær, og alt fólk, ið teir høvdu fingið sær í Káran; og tey fóru avstað og hildu leið sína til Kánansland og komu hagar. ⁶ Ábram ferðaðist um landið og kom til halgistaðin Sikem, til heilagu eikina More. Tá búðu kánanitar í landinum. ⁷ Tá opinberaði Harrin seg fyri Ábrami og segði: “Eftirkomarum tínum vil eg geva hetta landið.” Hann reisti tá Harranum eitt altar, har sum hann hevði opinbera seg fyri honum. ⁸ Haðan helt hann leiðina fram til fjallalandið eystan fyri Betel, og hann setti upp tjald sítt, so Betel var eystanfyri og Ai vestanfyri; har reisti hann eitt altar fyri Harranum og ákallaði navn Harrans. ⁹ Síðan helt hann leiðina fram til suðurlandið.

Ábram og Sárarai

¹⁰ Men hungursneyð kom í landinum, og av tí at neyðin var svár, fór Ábram oman til Egyptalands at búgva har sum fremmandur. ¹¹ Og tá ið hann nærkaðist Egyptalandi, segði hann við Sárarai, konu sína: “Eg veit, at tú ert ein vøkur kvinna. ¹² Tá ið nú egyptar síggja teg og hugsa: Hetta er kona hansara, fara teir at drepa meg og lata teg liva. ¹³ Sig tí, at tú ert systir mín, so tað kann gangast mær væl fyri tína skuld, og lív mítt kann, tær fyri at takka, verða bjargað.” ¹⁴ Tá ið nú Ábram var komin til Egyptalands, sóu egyptar, at Sárarai var ein sera vøkur kvinna. ¹⁵ Og tá ið stórmenn hjá Fárao sóu hana, róstu teir henni fyri Fárao, og so varð hon heintað til borgina hjá Fárao. ¹⁶ Men við Ábram gjørði

12,1 Jos 24,3; Áps 7,3; Heb 11,8 12,2 1. Mós 15,5; 17,4–7; 18,18; 22,17–18; 26,4 12,3 Áps 3,25; Gal 3,8 12,7 1. Mós 13,15; 15,18; 17,8; 24,7; 26,3–4; 28,4.13; 35,12; 48,4; 5. Mós 34,4; Jos 21,43; Neh 9,8; Áps 7,5 12,10 1. Mós 26,1; 41,57 12,13 1. Mós 20,2.12; 26,7

hann væl fyri hennara skuld; honum ognaðist seyð og neyt og asnar, trælir og trælkvinnur, asnaryssur og kamelar. ¹⁷ Men Harrin sló Fárao og hús hansara við ringum plágum fyri Sáraiar, konu Ábrams skuld. ¹⁸ Tá sendi Fárao boð eftir Ábrami og segði: “Hvat er hetta, tú hevur gjørt ímóti mær? Hví lætst tú meg ikki vita, at hon var kona tín? ¹⁹ Hví segði tú, at hon var systir tín, so eg tók mær hana til konu? Her hevur tú konu tína, tak hana og far!” ²⁰ Og Fárao gav nøkrum monnum boð um at fylgja honum og konu hansara av stað við øllum, sum tey áttu.

Ábram og Lot

13 ¹ So fór Ábram úr Egyptalandi til suðurlandið við konu síni og öllum, sum hann átti, og Lot var við honum.

² Ábram átti nógva ogn, bæði av kríatúrum, silvuri og gulli. ³ Hann fór nú úr suðurlandinum og helt so við og við leiðina til Betel, til staðið, har sum hann áður hevði sett upp tjald sítt millum Betel og Ai, ⁴ til staðið, har sum hann hevði reist altar á fyrsta sinni. Har ákallaði hann navn Harrans. ⁵ Lot, sum fylgdist við Ábrami, átti eisini seyð og neyt og tjöld. ⁶ Men landið kundi ikki breyðføða báðar, so teir kundu búa saman; teir áttu ov mikið av kríatúrum til, at teir fingtu búð saman. ⁷ Klandur kom tá ímillum hirðarnar hjá Ábrami og hirðarnar hjá Lot. Kánanitar og perissitar búðu tá í landinum. ⁸ Tá segði Ábram við Lot: “Tað má ikki vera stríð okkara millum og millum hirðar okkara, tí vit eru frændur. ⁹ Alt landið liggur opið fyri tær! Latið okkum heldur fara hvør til sítt; vilt tú fara til vinstri, so fari eg til høgru, og vilt tú fara til høgru, so fari eg til vinstri.” ¹⁰ Tá hugdi Lot rundan um seg og sá, at allur Jordanslættin heilt til Soar var vatnríkur sum urtagarður Harrans, sum Egyptaland. Tað var áðrenn Harrin oyddi Sodoma og Gomorra. ¹¹ Tá valdi Lot sær allan Jordanslættan og fór avstað og helt leiðina eystureftir; teir fóru so hvør til sítt. ¹² Ábram settist niður í Kánanslandi, og Lot settist niður í býunum á Jordanslættanum. Har flutti hann úr stað í stað við tjöldum sínum heilt til Sodoma. ¹³ Men menninir í Sodoma vóru óndir og syndaðu stórliga ímóti Harranum.

Harrin endurtekur sítt lyfti

¹⁴ Og Harrin segði við Ábram, eftir at hann og Lot vóru farnir hvør til sítt: “Hygg upp og hygg rundan um teg, haðan tú stendur, norðureftir og suðureftir, eystureftir og vestureftir. ¹⁵ Tí alt landið, sum tú sært, skal eg geva tær og eftirkomarum tínum um ævir. ¹⁶ Eg skal lata avkom títt verða sum dustið á jørðini; kann nakar telja dustið á jørðini, so skal eisini avkom títt kunna teljast. ¹⁷ Statt nú upp og far um landið, so langt og breitt sum tað er, tí tær gevi eg tað.” ¹⁸ Ábram flutti nú um í tjöldum sínum og kom til eikilundina hjá Mamre við Hebron. Har búsettist hann og reisti Harranum eitt altar.

13,2 1. Mós 24,35 13,4 1. Mós 12,8 13,7 1. Mós 26,20 13,10 1. Mós 18,16–21

13,13 1. Mós 18,20–21; 19,4–5 13,15 1. Mós 12,7

13,16 1. Mós 15,5; 17,2; 22,17; 26,4; 2. Mós 32,13; 1. Kong 4,20

Ábram sigrar á 4 kongum

14 ¹Tá ið Amrafel var kongur í Sinear, Arjok kongur í Ellasar, Kedorlaomer kongur í Elam og Tideal kongur í Gojim, ²fóru teir í kríggj móti Bera kongi í Sodoma, Birsja kongi í Gomorra, Sjineab kongi í Adma, Sjemeber kongi í Seboim og konginum í Bela, tað er Soar. ³Allir hesir fóru sameindir til Siddimdalin, sum nú er Deyðahavið. ⁴Í 12 ár høvdu teir tænt Kedorlaomer, men trettanda árið gjørdu teir uppreistur; ⁵og í fjúrtanda ári komu Kedorlaomer og kongarnir, sum við honum vóru, og teir vunnu á refaitum í Asjterot-Karnaim, susitum í Ham, emitum á Kirjataimslættanum ⁶og horitum í Seirs fjøllum heilt til El-Páran, sum liggur við oyðimørkina. ⁷So vendu teir við og komu til Rættarlindina En-Misjpat, tað er Kádesj, og teir lögdu undir seg alt landið hjá ámalekitum og ámoritum við, sum búðu í Hásason-Támar. ⁸Tá fóru kongarnir í Sodoma og Gomorra, í Adma, í Seboim og í Bela, tað er Soar, út, og teir fylktu seg í Siddimdalinum ⁹til bardaga við Kedorlaomer, kongin í Elam, Tideal, kongin í Gojim, Amrafel, kongin í Sinear og Arjok, kongin í Ellasar, 4 kongar móti 5. ¹⁰Men Siddimdalurin var fullur av asfaltgravum, og tá ið kongarnir í Sodoma og Gomorra máttu flýggja, duttu teir í tær, og hinir flýddu til fjals. ¹¹So tóku teir 4 kongarnir allar ognir og allar matvørur í Sodoma og Gomorra og fóru avstað. ¹²Teir tóku eisini Lot, bróðurson Ábram, og ognir hansara, og fóru avstað; hann búði í Sodoma.

Lot verður bjargaður

¹³Men ein, ið flýddur var, kom og segði tað fyri hebreanum Ábrami, sum tá búði við eikilundina hjá Mamre ámoriti, bróður Esjkols og Áners; teir vóru sáttmálafelagar við Ábram. ¹⁴Tá ið Ábram frætti, at skyldmaður hansara var tikin til fanga, savnaði hann saman 318 vápnaførar menn, ið føddir vóru í húsi hansara, og helt aftan á teimum heilt til Dán. ¹⁵Um náttina býtti hann menn sínar sundur, leyp á teir 4 kongarnar, vann á teimum og elti teir heilt til Hoba, sum liggur norðan fyri Damaskus. ¹⁶Hann tók allar ognirnar aftur við sær; eisini Lot, bróðurson sín og alt hann átti, og somuleiðis kvinnurnar og fólkið.

Melkisedek vælsignar Ábram

¹⁷Tá ið Ábram kom aftur eftir sigurin á Kedorlaomer og kongunum, ið við honum vóru, kom kongurin í Sodoma ímóti honum í Sjavedalinum, tað er

Kongsdalinum. ¹⁸ Og Melkisedek, kongur í Sjálem, kom við breyði og víni; hann var prestur hjá hinum hægsta Gudi. ¹⁹ Hann vælsignaði hann og segði:

“Signaður veri Ábram av Gudi hinum hægsta,
skapara himins og jarðar.

²⁰ Signaður veri Gud hin hægsti,
sum hevur givið fíggindar tínar upp í hendur tínar.”

Og Ábram gav honum tíggjund av øllum.

²¹ Kongurin í Sodoma segði við Ábram: “Gev mær fólkið, men tak tú ognarlutirnar.” ²² Men Ábram svaraði konginum í Sodoma: “Eg lyfti upp hond mína til Harran, Gud hin hægsta, skapara himins og jarðar; ²³ hvørki lissu ella skógv, einki taki eg av øllum, sum tú eigur. Tú skalt ikki kunna siga, at tú hevur gjørt Ábram ríkan. ²⁴ Eg vil einki hava; bara tað, ið menninir hava etið, og partin hjá teimum monnum, ið við mær vóru, Áneri, Esjkoli og Mamre, lat teir fáa sín part.”

Harrin ger sáttmála við Ábram

15¹ Eftir hetta kom orð Harrans til Ábram í eini sjón: “Óttast ekki, Ábram, eg eri skjöldur tín! Løn tín skal verða sera stór.”² Og Ábram svaraði: “Harri Gud, hvat kanst tú geva mær, tá ið eg kortini má fara barnleysur burtur, og Eliesar úr Damaskus fer at arva meg.”³ Og Ábram helt fram: “Tú hevur einki avkom givið mær, so tænarí mín fer at arva meg.”⁴ Tá kom orð Harrans til hansara: “Nei, hann skal ekki arva teg, men ein, sum av tær verður gitin, hann skal arva teg.”⁵ So fór hann útum við honum og segði: “Hygg upp ímóti himli og vita, um tú kanst telja stjørnurnar.” Og hann segði: “So fjølment skal avkom títt verða.”⁶ Ábram trúði Harranum, og hann roknaði honum tað til rættvísi.

⁷ Og hann segði við hann: “Eg eri Harrin, sum førði teg út úr Ur í Kaldea fyri at geva tær hetta landið til ognar.”⁸ Men hann segði: “Harri Gud, hvussu kann eg vita, at tað skal ognast mær?”⁹ Harrin svaraði: “Tak mær eina trý ára gamla kvígu, eina trý ára gamla geit og ein trý ára gamlan veðr, eina turtildúgvu og ein dúgvuunga.”¹⁰ Hann tók tá øll hesi dýrini, skar tey í helvt og legði hvørja helvtina á raka aðra; men fuglarnar skar hann ekki sundur.¹¹ Tá stoyttu rovfuglar seg eftir teimum deyðu dýrunum, men Ábram stygdi teir burtur.¹² Tá sólin var um at seta, kom tungur svøvnur á Ábram, og ræðandi bølamyrkur seig saman um hann.¹³ Tá segði Harrin við Ábram: “Vita skalt tú, at eftirkomarar tínir skulu vera fremmandir í einum landi, sum ekki er teirra; teir skulu verða trælkaðir og illa viðfarnir í 400 ár.¹⁴ Men fólkíð, sum kúgar teir, skal eg døma, og síðan skulu teir fara út við nógvari ogn.¹⁵ Men tú skalt fara í friði til fedrar tínar og verða jarðaður í ellisárum.¹⁶ Og í fjórða ættarliði skulu tey koma aftur higar, tí enn er syndamál ámorita ekki fult.”

¹⁷ Men tá ið sólin var farin niður, og tað var vorðið bølamyrkt, kom ein rúkandi ovnur og ein logandi kyndil til sjóndar, sum fóru fram ímillum tey sundurskornu dýrini.¹⁸ Á tí degi gjørði Harrin sáttmála við Ábram og segði: “Eftirkomarum tínum gevi eg hetta landið frá Egyptalands á til stóránna, Evfratánna,¹⁹ tað er landið hjá kenitum, kenissitum, kadmonitum,²⁰ hetitum, peressitum, refaitum,²¹ ámoritum, kánanitum, girgasjítum og jebusitum.”

15,1 5. Mós 33,29; Sálm 3,4; 5,13; 18,3; 84,12; Jes 41,10 15,5 13,16

15,6 Róm 4,3; Gal 3,6 15,7 1. Mós 11,31 15,13 2. Mós 12,40; Áps 7,6

15,14 2. Mós 3,21–22; 11,2; 12,35–36 15,15 25,7–8 15,16 5. Mós 9,4 15,18 12,7

Hágar og Ísmael

16 ¹Sárai, kona Ábram, fœddi honum eingi börn; men hon hevði eina egyptiska trælkvinnu, sum æt Hágar, ²og Sárai segði við Ábram: “Tú sært, at Harrin hevur forðað mær barnsburð. Far nú inn til trælkvinnu mína; kanska fáir eg barn av henni.” Og Ábram gjørdi, sum Sárai segði. ³So tók Sárai, kona Ábrams, Hágar, egyptisku trælkvinnu sína, og gav manni sínum Ábrami hana til konu. Ábram hevði tá búð í Kánanslandi í 10 ár. ⁴Hann fór inn til Hágar, og hon varð við barn. Men tá ið hon varnaðist, at hon var við barn, misti hon virðingina fyri húsmóður síni. ⁵Men Sárai segði við Ábram: “Tú hevur ábyrgdina av tí órætti, ið mær er fyri. Sjálv læt eg teg taka trælkvinnu mína í favn, men nú hon varnast, at hon er við barn, hevur hon onga virðing fyri mær. Harrin skal døma ímillum meg og teg!” ⁶Men Ábram segði við Sárai: “Tú hevur sjálv ræðið á trælkvinnu tíni; ger við hana, sum tær lystir!” Tá fór Sárai so illa við henni, at hon flýddi undan henni.

⁷Men eingil Harrans fann hana við vatnkelduna í oyðimørkini, við kelduna á vegnum til Sjur, ⁸og hann segði: “Hágar, trælkinna hjá Sárai, hvaðan kemur tú, og hvagar fert tú?” Hon svaraði: “Eg eri flýdd undan Sárai, húmóður míni.” ⁹Tá segði eingil Harrans við hana: “Vend aftur til húsmóður tína og gev teg undir hond hennara.” ¹⁰Og eingil Harrans segði við hana: “Eg skal gera avkom títt so fjøllment, at tað ikki skal kunna teljast.” ¹¹So segði eingil Harrans við hana:

“Tú ert við barn og skalt fœða ein son,
honum skalt tú geva navnið Ísmael,
tí Harrin hevur hoyrt um líðing tína.

¹²Villasni av einum manni skal hann vera;
hond hansara skal vera ímóti hvørjum manni,
og hvørs mans hond ímóti honum,
og hann skal liva í ósemju við allar brøður sínar.”

¹³Tá nevndi hon navn Harrans, ið talað hevði við hana, “Tú ert Gud, sum sært,” tí hon segði: “Havi eg veruliga á hesum staði borið eyga við hann, sum sær meg?” ¹⁴Tí verður brunnurin kallaður Beer-Lákai-Roi; hann er millum Kádesj og Bered.

16,2 1. Mós 30,3.9 16,4 1. Sám 1,6 16,5 1. Sám 24,13.16

16,7 1. Mós 22,11.15; 2. Mós 3,2; 4. Mós 22,22–27; Dóm 2,1.4

16,10 1. Mós 17,20; 21,13.18; 25,12–17 16,13 1. Mós 22,14 16,14 1. Mós 24,62; 25,11

¹⁵ Og Hágar fœddi Ábrami son, og Ábram kallaði sonin, sum Hágar hevði átt, Ísmael. ¹⁶ Ábram var 86 ára gamal, tá ið Hágar fœddi honum Ísmael.

Gud ger sáttmála við Ábraham

17 ¹Tá ið Ábram var 99 ára gamal, opinberaði Harrin seg fyrri honum og segði: “Eg eri Gud, hin Alvaldi! Liv lív títt fyrri ásjón míni og ver ólastandi. ²Eg vil gera sáttmála millum meg og teg og gera teg ómetaliga fjölmentan.” ³Tá fall Ábram fram á andlit sítt, og Gud talaði við hann: ⁴“Hetta er mín sáttmáli við teg, at tú skalt verða ættfaðir at mongum fólkaslögum. ⁵Tú skalt ikki longur eita Ábram, men navn títt skal vera Ábraham, tí eg geri teg til ættfaðir at mongum tjóðum. ⁶Eg geri teg ómetaliga fruktbaran, lati teg verða til fólkaslög, og av tær skulu kongar koma. ⁷Eg geri sáttmála mín við teg og eftirkomarar tínar, ættarlið eftir ættarlið, til ein ævigan sáttmála um, at eg skal vera Gud tín og Gud eftirkomara tína. ⁸Og landið, sum tú nú býrt í sum fremmandur, alt Kánansland, gevi eg tær og eftirkomarum tínum eftir teg til æviga ogn, og eg skal vera Gud teirra.”

Gud áleggur umskering

⁹Og Gud segði við Ábraham: “Tú skalt halda sáttmála mín, tú og eftirkomarar tínir eftir teg, ættarlið eftir ættarlið. ¹⁰Hetta er sáttmáli mín við teg og eftirkomarar tínar, sum tit skulu halda: Alt mannkyn hjá tykkum skal verða umskorið. ¹¹Tit skulu lata forhúð tykkara umskera; tað skal vera teknið um sáttmálan ímillum meg og tykkum. ¹²Hvørt dreingjabarn tykkara, sum er 8 dagar gamalt, skal verða umskorið, ætt eftir ætt, bæði tey, sum fødd eru í húsinum, og tey, sum keypt eru frá fremmandum, sum ikki eru av tíni ætt. ¹³Umskerast skulu bæði tann, ið føddur er í húsinum, og tann, ið tú hevur keypt; somuleiðis skal sáttmáli mín á holdi tykkara vera ein ævigur sáttmáli. ¹⁴Men ein óumskorin av mannkyni, ein, hvørs forhúð ikki er umskorin, skal verða oyddur úr fólki sínum; hann hevur brotið sáttmála mín.”

¹⁵Og Gud segði við Ábraham: “Kona tín skal ikki longur eita Sára, men navn hennara skal vera Sára.

Fyrijáttan um Ísak

¹⁶Eg vil vælsigna hana og eisini geva tær ein son við henni. Eg vil vælsigna hana, so hon skal verða til fólkaslög, og kongar tjóða skulu koma av henni.”
¹⁷Tá fall Ábraham fram á andlit sítt og flenti, og hann hugsaði við sær sjálvum:

17,2 1. Mós 13,16 17,5 Neh 9,7; Jes 51,2; Róm 4,17 17,8 1. Mós 12,7

17,10 3. Mós 12,3; Áps 7,8; Róm 4,11 17,17 1. Mós 18,12; Luk 1,18; Róm 4,19

“Man ein 100 ára gamal kunna fáa börn, og man Sára, sum er 90 ár, kunna føða?” ¹⁸ Ábraham segði tí við Gud: “Gævi, tú vildi vælsigna Ísmael!” ¹⁹ Men Gud segði við Ábraham: “Nei, Sára, kona tín, skal føða tær son, og hann skalt tú kalla Ísak; eg geri sáttmála mín við hann til ein ævigan sáttmála fyri eftirkomarar hansara. ²⁰ Men hvat Ísmaeli viðvíkur, havi eg bønhojrt teg; eg vil vælsigna hann og gera hann ómetaliga fruktbaran og fjølmentan. 12 høvdingum skal hann vera pápi at, og eg skal gera hann til eitt stórt fólk. ²¹ Men eg geri sáttmála mín við Ísak, sum Sára skal føða tær næsta ár um hetta mundið.” ²² Og tá ið Gud hevði endað talu sína, steig hann upp frá Ábrahami.

Ábraham verður umskorin

²³ Júst henda dag tók Ábraham Ísmael, son sín, og allar, ið føddir vóru í húsi hansara, og sum keyptir vóru, alt mannkyn í húsinum hjá Ábrahami, og hann umskar forhúð teirra, so sum Gud hevði sagt honum. ²⁴ Ábraham var 99 ára gamal, tá ið forhúð hansara varð umskorin, ²⁵ og sonur hansara Ísmael var 13 ára gamal, tá ið forhúð hansara varð umskorin. ²⁶ Júst henda dag vórðu Ábraham og sonur hansara Ísmael umskornir. ²⁷ Og allir menn í húsi hansara, bæði teir, ið føddir vóru í húsinum, og teir, ið keyptir vóru frá fremmandum, vórðu umskornir saman við honum.

17,19 1. Mós 18,10; 21,3; Heb 11,11 17,20 1. Mós 16,10

17,21 1. Mós 18,10.14; 21,1; Róm 9,9

Harrin vitjar Ábraham

18 ¹Síðan opinberaði Harrin seg fyrri Ábrahami í eikilundini hjá Mamre, meðan hann sat í tjalddurinum, tá ið heitast var á degnum. ²Tá ið hann nú hugdi upp, sá hann tríggar menn standa har, og fyrsta hann sá teir, rann hann úr tjalddurinum at mæta teimum, boygdi seg til jarðar ³og segði: “Harri, havi eg funnið náði í eygum tínum, so gakk ikki fram við tænarara tínum. ⁴Latið okkum fara eftir einum sindri av vatni, so tit fáa vaskað tykkum um føturnar, og hvílið tykkum so undir trænum. ⁵So skal eg geva tykkum ein breyðbita, so tit kunnu styrkja tykkum, áðrenn tit halda fram leið tykkara, nú tit kortini eru komnir fram við her hjá tænarara tykkara.” Teir svaraðu: “Ger, sum tú sigur.” ⁶Tá skundaði Ábraham sær inn í tjaldið til Sáru og segði: “Tak sum skjótast trý mál av fínum mjøli, elt tað og baka køkur.” ⁷Sjálvur rann Ábraham út til neytini, og hann tók ein vakran og góðan kálv og fekk tænanarum hann, sum í skundi matgjørði hann. ⁸Síðan tók hann hvíta, mjólk og kálvin, ið var gjørdur til, og setti fyrri teir. Sjálvur stóð hann hjá teimum undir trænum, meðan teir ótu.

Harrin lovar aftur føðing Ísaks

⁹So spurdu teir Ábraham: “Hvar er Sára, kona tín?” Hann svaraði: “Hon er inni í tjaldinum.” ¹⁰Tá segði ein teirra: “Næsta ár um hetta mundið komi eg aftur, og tá hevur Sára, kona tín, ein son.” Sára stóð og lurtaði í tjalddurinum aftan fyrri hann. ¹¹Men Ábraham og Sára vóru gomul og væl við aldur, og Sára var farin av barnsburði. ¹²Tí flenti Sára fyrri seg sjálva og hugsaði: “Skuldi girnd komið á meg, nú eg eri elligomul, og maður mín er avgamal?” ¹³Tá segði Harrin við Ábraham: “Hví flennir Sára og hugsar: Skal eg veruliga føða børn, nú eg eri so gomul? ¹⁴Er tá nakað ómøguligt fyrri Harran? Um hetta mundið næsta ár komi eg aftur, og tá hevur Sára ein son.” ¹⁵Men Sára noktaði og segði: “Eg flenti ikki,” tí hon var óttafull. Men hann svaraði: “Jú, víst flenti tú!”

Harrin boðar oyðing Sodomu og Gomorru

¹⁶So reistust menninir og hildu leiðina ímóti Sodoma, og Ábraham fylgdi teimum á leið. ¹⁷Men Harrin hugsaði: “Skuldi eg dult fyrri Ábrahami, hvat eg ætli at gera? ¹⁸Ábraham skal jú verða eitt stórt og máttmikið fólk, og øll

18,2 1. Mós 19,1; Heb 13,2 18,10 1. Mós 17,21 18,11 Heb 11,11

18,12 1. Mós 17,17 18,14 Jer 32,17.27; Luk 1,37 18,18 1. Mós 12,2–3

heimsins fólk skulu verða signað í honum. ¹⁹ Tí eg havi útvalt hann til at geva sonum sínum og eftirkomarum sínum boð um at fylgja Harrans vegi og fremja rættvísi og rætt, so Harrin kann lata Ábraham fáa tað, ið hann hevur lovað honum.” ²⁰ Og Harrin segði: “Hart neyðarróp hoyrist úr Sodoma og Gomorra, og synd teirra er ógvuliga stór. ²¹ Nú fari eg oman at vita, um gerðir teirra eru í samsvari við neyðarrópið, ið komið er til mín, ella ikki, tað vil eg vita.”

Forbøn Ábrahams

²² So fóru menninir haðan og hildu leiðina móti Sodoma, men Ábraham varð standandi framman fyri Harranum. ²³ Ábraham kom nærri til hansara og segði: “Ætlar tú av sonnum at týna rættvís saman við gudleysum? ²⁴ Um tað nú eru 50 rættvís í býnum; fert tú tá at týna tey við og ikki eira staðnum vegna tey 50 rættvísu, sum har eru? ²⁵ Tað veri fjart frá tær at gera slíkt, at drepa rættvís saman við gudleysum, so rættvís fáa somu lagnu sum gudleys. Tað veri fjart frá tær. Má hann ikki gera rætt, ið dømir alla jørðina?” ²⁶ Tá segði Harrin: “Finni eg 50 rættvís í Sodoma, tá skal eg eira øllum staðnum fyri teirra skuld.” ²⁷ Ábraham segði aftur: “Eg havi dittað mær at tala við Harra mín, hóast eg eri mold og øska. ²⁸ Um tað nú vanta 5 í tey 50 rættvísu, fert tú tá at oyða allan býin vegna hesi 5?” Hann svaraði: “Finni eg 45, skal eg ikki oyða hann.” ²⁹ Men hann helt fram at tala við hann: “Um tey nú bara eru 40.” Hann svaraði: “Vegna tey 40, skal eg ikki gera tað.” ³⁰ So segði hann: “Verð ikki illur, Harri, men lat meg tala. Um tey nú bara eru 30?” Hann svaraði: “Eg skal ikki gera tað, um tey eru 30.” ³¹ Men hann segði: “Eg havi dittað mær at tala við Harra mín. Um tey nú bara eru 20.” Hann svaraði: “Eg skal ikki oyða hann vegna tey 20.” ³² Tá segði hann: “Verð ikki illur, Harri, men lat meg bara tala eina ferð aftrat. Um tey nú bara eru 10?” Hann svaraði: “Eg skal ikki oyða hann vegna tey 10.” ³³ So fór Harrin avstað, tá ið hann var liðugur at tala við Ábraham, og Ábraham fór heim aftur.

Sodoma og Gomorra verða oyddir

19¹ Teir báðir einglarnir komu til Sodoma um kvöldið, meðan Lot sat í býarportrinum í Sodoma. Tá ið Lot sá teir, reistist hann og fór ímóti teimum, boygdi seg til jarðar² og segði: “Góðu menn, komið inn hjá tænarar tykkara at gista í nátt og vaskið fótur tykkara; so kunnu tit í morgin ári fara leið tykkara.” Men teir svaraðu: “Nei, vit liggja nátt á torginum.”³ Men hann noyddi teir so, at teir fóru við honum. Og tá ið teir komu inn í hús hansara, gjörði hann veitslu fyri teimum, bakaði ósúrگاð breyð, og teir ótu.

⁴ Men áðrenn teir vóru lagstir, tyrptust menn úr øllum Sodoma, bæði ungir og gamlir, saman um húsið. ⁵ Teir róptu á Lot og søgdu við hann: “Hvar eru menninir, sum komu til tín í nátt? Lat teir koma út til okkara, so vit kunnu liggja hjá teimum.” ⁶ Tá fór Lot út í dyrnar til teirra, læsti hurðina eftir sær⁷ og segði: “Vinir mínir, gerið nú ikki nakað so ónt. ⁸ Eg eigi tvær dötur, ið ikki vita av manni; tær skal eg senda út til tykkara, so tit kunnu gera við tær, sum tykkum lystir. Men gerið ikki hesum monnum nakað, tí teir eru komnir í skugga undir taki mínum.” ⁹ Men teir søgdu: “Slepp tær burtur!” Og lögdu afturat: “Her kemur hesin fremmandi og sleppur at búgva hjá okkum, og so vil hann gera seg til dómara! Nú skulu vit fara verri við tær enn við teimum!” Og teir lögdu á Lot og trokaðu seg fram fyri at bróta upp hurðina. ¹⁰ Tá rættu menninir hondina út, tóku Lot inn í húsið og læstu hurðina. ¹¹ Og teir blindaðu menninar, ið vóru uttanfyri dyrnar, bæði smáar og stórar, so teir ikki funnu hurðina.

Lot verður bjargaður

¹² Tá søgdu menninir við Lot: “Eru onnur her, ið hoyra tær til, versynir, synir ella dötur, ja, alt, sum tú eigur í býnum, tá før tey burtur hiðan, ¹³ tí vit fara at oyða henda stað. Harrin hevur hoyrt neyðarróp teirra, og hann hevur sent okkum at oyða býin.” ¹⁴ Lot fór tá út at tosa við versynir sínar, ið skuldu giftast døtrum hansara, og segði: “Farið á fótur og rýmið hiðan, tí Harrin fer at oyða býin.” Men versynir hansara hildu, at hann segði tað í spølmi.

¹⁵ Í lýsingini skundaðu einglarnir undir Lot og søgdu: “Far á fótur og tak konu tína og báðar dötur tínar, ið hjá tær eru, so tú ikki verður týndur vegna syndina hjá hesum býi.” ¹⁶ Men tá ið hann drálaði, tóku menninir í hondina á honum og konu hansara og báðum døtrum hansara, og teir leiddu tey út um býin og sleptu teimum har, tí Harrin vildi eira tey. ¹⁷ Og meðan teir fóru útum við teimum,

segði hann: “Flýggja fyri lívinum! Hygg ekki aftur um teg og steðga ongastaðni á slættanum. Flýggja niðan í fjøllini, annars verður tú týndur!” ¹⁸ Men Lot segði við teir: “Á nei, harri! ¹⁹ Tænari tín hefur funnið náði í eygum tínum, og tú hefur víst mær stóra miskunn við at bjarga lívi mínum; men eg kann ekki bjarga mær niðan í fjøllini, tí vanlukkan kundi nátt meg, so eg læt lív. ²⁰ Hasin býurin har er so nær at flýggja til, og hann er so lítil; lat meg bjarga mær hagar; hann er rættiliga lítil. So kann eg bjarga lívinum.” ²¹ Hann svaraði honum: “Eg skal gera tær eftir vild eisini í hesum; eg skal ekki oyða handa býin, sum tú talar um. ²² Bjarga tær sum skjótast hagar, tí eg fái einki gjørt, fyrr enn tú ert komin hagar.” Tí verður býurin róptur Soar.

Sodoma og Gomorra verða oydd, kona Lots

²³ Tá ið sólin reis yvir landið, og Lot var komin til Soar, ²⁴ læt Harrin svávul og eld regna niður yvir Sodoma og Gomorra –frá Harranum av himli. ²⁵ Og hann oyddi hesar býir og allan slættan, øll tey, sum búðu í býunum, og alt, sum vaks á bønum.

²⁶ Men kona Lots leit seg aftur um bak og varð til ein saltstólpa.

²⁷ Snimma morgunin eftir fór Ábraham til plássið, har hann hevði staðið framman fyri Harranum. ²⁸ Og tá ið hann hugdi út yvir Sodoma og Gomorra og alt slættlendið, sá hann royk stíga upp frá jørðini sum roykur úr einum smeltiovni.

²⁹ Tá ið Gud oyddi býirnar á slættanum, mintist hann til Ábraham og sendi Lot út úr oyðingini, sum hann læt koma yvir teir býirnar, sum Lot hevði búð í.

Døtur Lots

³⁰ Men Lot fór úr Soar og settist niður í fjallalandinum saman við báðum døtrum sínum, tí hann tordi ekki at verða búgvandi í Soar. Hann búði í einum helli saman við báðum døtrum sínum. ³¹ Tá segði tann eldra við ta yngru: “Pápi okkara er gamal, og her er eingin maður í landinum, sum vit kunnu fáa børn við á vanligan hátt. ³² Kom, latið okkum geva pápa vín at drekka og leggja okkum hjá honum, at vit kunnu fáa avkom við pápa okkara.” ³³ Sama kvøldið góvu tær pápa sínum vín at drekka, og tann eldra fór og legði seg hjá honum; men hann varnaðist hvørki, at hon legði seg, ella at hon fór upp. ³⁴ Dagin eftir segði tann eldra við ta yngru: “Í nátt lá eg hjá pápa; latið okkum eisini í kvøld geva

19,24 5. Mós 29,23; Sálms 11,6; Esek 38,22; Ám 4,11; Luk 17,29 19,24

19,26 Luk 17,32 19,32 3. Mós 18,7

honum vín at drekka; far tú so og legg teg hjá honum, so vit kunnu fáa avkom við pápa okkara.” ³⁵ So góvu tær eisini tað kvøldið pápa sínum vín at drekka, og tann yngra fór og legði seg hjá honum; men hann varnaðist hvørki, at hon legði seg, ella at hon fór upp. ³⁶ Soleiðis vórðu báðar døtur Lots við barn við pápa sínum. ³⁷ Tann eldra átti ein son og kallaði hann Móab; hann er ættfaðir móabita, sum eru til enn í dag. ³⁸ Tann yngra átti eisini ein son, og hon kallaði hann Ben-Ammi; hann er ættfaðir ammonita, sum eru til enn í dag.

Ábraham og Sára í Gerar

20¹ Haðan flutti Ábraham til suðurlandið og settist niður millum Kádesj og Sjur, og hann búði sum fremmandur í Gerar. ²Tá ið nú Ábraham segði um Sáru, konu sína, at hon var systir hansara, sendi Ábimelek, kongur í Gerar, boð og læt Sáru heinta. ³Men um náttina kom Gud í dreymi til Ábimelek og segði við hann: “Nú ert tú ein deyður maður, tí kvinnan, sum tú hevur tikið, er gift.” ⁴Men Ábimelek hevði ikki verið henni nær, og hann segði: “Harri, ætlar tú veruliga at drepa sakleys fólk?” ⁵Segði hann mær ikki, at hon var systir hansara? Og sjálv segði hon, at hann var bróðir hennara. Við sakleysum hjarta og reinum hondum havi eg gjørt hetta.” ⁶Tá segði Gud við hann í dreymi: “Eg veit væl, at tú gjørði tað við sakleysum hjarta, og eg havi eisini forðað tær at synda ímóti mær; tí læt eg teg ikki nerta hana. ⁷Men lat nú mannin fáa konu sína aftur, tí hann er ein profetur. Hann kann biðja fyri tær, so tú varðveitir lívið; men letur tú hana ikki aftur, so skalt tú vita, at deyðin er tær og øllum tínum vísur.”

⁸Tíðliga morgunin eftir boðsendi Ábimelek øllum tænarum sínum og greiddi teimum frá øllum hesum, og menninir gjørdust ógvuliga óttafullir. ⁹So sendi Ábimelek boð eftir Ábrahami og segði við hann: “Hvat hevur tú gjørt ímóti okkum? Og hvat ilt havi eg gjørt tær, at tú hevur ført so stóra synd yvir meg og ríki mítt? Slíkt, sum eingin eigur at gera, hevur tú gjørt ímóti mær.” ¹⁰Og Ábimelek segði við Ábraham: “Hvat var ætlan tín við at gera hetta?” ¹¹Ábraham svaraði: “Jú, eg hugsaði, at á hesum staði man eingin gudsótti vera, og teir munnu fara at drepa meg vegna konu mína. ¹²Og so er hon eisini av sonnum systir mín; hon er dóttir pápa mín, men ikki mammu mína; og hon gjørdist kona mín. ¹³Tá ið Gud læt meg fjakka um fjart frá húsinum hjá pápa mínum, segði eg við hana: Allastaðni, hvar vit koma, mást tú vísa mær ta góðvild, at tú sigur, at eg eri bróðir tín.”

¹⁴So tók Ábimelek seyð og neyt, trælir og trælkvinnur og gav Ábrahami, og hann læt hann fáa Sáru, konu sína aftur. ¹⁵Ábimelek segði: “Land mítt liggur framman fyri tær. Set búgv, hvar tær lystir!” ¹⁶Og við Sáru segði hann: “Nú gevi eg bróður tínum 1.000 silvurstykkir sum endurgjald fyri alt, ið tú hevur verið ígjøgnum. So ert tú rættvísgjörd í øllum.” ¹⁷Ábraham bað tá til Gud, og Gud grøddi Ábimelek og konu hansara og trælkvinnur hansara, so tær aftur

kundu fáa börn. ¹⁸Tí Harrin hevði stongt hvørt einasta móðurlív í húsinum hjá Ábimeleki vegna Sáru, konu Ábrahams.

Ísakur verður foddur

21 ¹Men Harrin tók sær av Sáru, so sum hann hevði sagt, og gjørdi ímóti henni, sum hann hevði lovað. ²Og Sára varð við barn og føddi Ábrahami son á ellisárum hansara um tað mundið, sum Gud hevði sagt honum. ³Ábraham gav soninum, sum Sára hevði føtt honum, navnið Ísak. ⁴Og Ábraham umskar Ísak, son sín, tá ið hann var 8 dagar gamal, so sum Gud hevði álagt honum. ⁵Ábraham var 100 ára gamal, tá ið Ísakur, sonur hansara, varð foddur. ⁶Men Sára segði: “Gud hevur elvt mær látur, og hvør tann, ið hoyrir tað, fer at flenna saman við mær.” ⁷Og hon legði afturat: “Hvør skuldi havt sagt Ábrahami, at Sára hevur børn á brósti? Og tó havi eg føtt honum son í ellisárum hansara.”

Hágar og Ísmael

⁸Drongurin vaks nú til og varð avvandur, og Ábraham gjørdi stóra veitslu tann dagin, Ísakur varð avvandur. ⁹Men tá ið Sára sá sonin, sum egyptiska kvinnan Hágar hevði føtt Ábrahami, arga Ísak, ¹⁰segði hon við Ábraham: “Rek burtur hasa trælkvinnuna og son hennara, tí ikki skal sonur hasa trælkvinnuna arva saman við Ísaki, soni mínum.” ¹¹Ábrahami dámdi hetta stak illa vegna son sín. ¹²Men Gud segði við hann: “Tak tær tað ikki nær vegna drongin og trælkvinnu tína, men ver tú Sáru lýðin í øllum, sum hon sigur við teg, tí tað er í Ísaki, at avkom skal verða uppkallað eftir tær. ¹³Men eisini sonin hjá trælkvinnuni skal eg gera til eitt fólk, tí hann er sonur tín.”

¹⁴Tíðliga morgunin eftir tók Ábraham breyð og ein skinnsekk við vatni og lyfti tað upp á herðarnar á Hagar og sendi hana og drongin burtur. So fór hon avstað, men viltist í oyðimørkini Beersjeba. ¹⁵Tá ið vatnið í ílatinum var uppi, legði hon drongin undir ein runn. ¹⁶So fór hon og setti seg eitt bogaskotmál burturfrá, tí hon hugsaði: “Eg orki ikki at síggja drongin doyggja.” Har setti hon seg og skar í grát. ¹⁷Men Gud hoyrði málið í dronginum, og eingil Guds rópti av himli á Hágar: “Hvat bagir tær, Hágar? Óttast ikki, tí Gud hevur hoyrt málið í dronginum, har hann liggur. ¹⁸Reis teg upp, tak drongin og tak tær væl av honum, tí eg skal gera hann til eitt stórt fólk.” ¹⁹Tá læt Gud upp eygu hennara, og hon sá ein brunn við vatni í. Hon fór og fylti ílatið við vatni og gav dronginum at drekka. ²⁰Gud hevði umsorgan fyri dronginum. Hann vaks upp

21,1 1. Mós 17,19 21,4 1. Mós 17,10–13 21,6 1. Mós 17,17 21,9 Gal 4,29–30

21,12 Róm 9,7; Heb 11,18 21,13 1. Mós 16,10

í oyðimørkini og varð bogaskjútti. ²¹ Hann búði í Páran oyðimørk, og mamma hansara fekk honum konu úr Egyptalandi.

Ábraham ger sáttmála við Ábimelek

²² Um hetta mundið sögdu Ábimelek og Pikol, herovasti hansara, við Ábraham: “Gud er við tær í øllum, sum tú hevst at. ²³ Svør mær nú her við Gud, at tú ikki vilt vera illviljaður ímóti mær og eftirkomarum mínum og ætt míni; men somu góðvild, sum eg havi víst tær, skalt tú vísa ímóti mær og tí landi, har tú nú býrt sum fremmandur.” ²⁴ Ábraham svaraði: “Ja, eg skal svørja!” ²⁵ Men Ábraham kravdi Ábimelek til svars fyri ein vatnbrunn, sum menninir hjá Ábimeleki høvdu rænt. ²⁶ Tá segði Ábimelek: “Eg veit ikki, hvør ið hetta hevur gjørt. Tú hevur ikki sagt mær tað, og eg havi ikki hoyrt um tað fyrr enn í dag.” ²⁷ Tá tók Ábraham seyð og neyt og gav Ábimeleki, og teir gjørdu sáttmála sínámillum. ²⁸ Men Ábraham tók 7 lomb burturfrá, ²⁹ og Ábimelek spurdi hann: “Hvat ætlar tú við hasum 7 lombunum, sum tú hevur tikið burturfrá?” ³⁰ Hann svaraði: “Jú, hasi 7 lombini skalt tú taka av míni hond sum vitnisburð um, at eg havi grivið henda brunnin.” ³¹ Tí verður hetta stað kallað Beersjeba, tí har gjørdur teir báðir eið. ³² Tá ið teir høvdu gjørt semju í Beersjeba, fóru Ábimelek og Pikol, herovasti hansara, avstað og vendu aftur til Filistaland.

³³ Men Ábraham plantaði ein támarisk í Beersjeba og ákallaði har navn Harrans, hins æviga Guds. ³⁴ Og Ábraham búði leingi sum fremmandur í Filistalandi.

Gud roynir Ábraham

22¹Nakað eftir hetta royndi Gud Ábraham. Hann rópti á hann: “Ábraham!” Hann svaraði: “Her eri eg!”²Tá segði Gud: “Tak Ísak, einasta son tín, sum tú elskar, og far til Morialands; har skalt tú ofra hann sum brennioffur á einum av fjøllunum, sum eg skal vísa tær.”³Tíðliga morgunin eftir saðlaði Ábraham asna sín og tók við sær tveir av tænaudreingjum sínum og Ísak, son sín. Og tá ið hann hevði høgt offurbrenni, fór hann av stað hagar, ið Gud hevði sagt honum.⁴Tá Ábraham triðja dagin leit seg um, sá hann staðið langt burturi.⁵Tá segði hann við tænaudreingirnar: “Bíðið tit her við asnanum, meðan eg og drongurin fara hagar at tilbiðja; so koma vit aftur til tykkara.”⁶Ábraham tók so offurbrennið og lyfti tað upp á son sín Ísak; sjálvur tók hann eldin og knívin, og so fylgdust teir báðir.⁷Tá segði Ísakur við Ábraham, pápa sín: “Pápi!” Ábraham svaraði: “Eg eri her, sonur mín!” Ísakur segði: “Her er eldurin og brennið, men hvar er lambið til brenniofrið?”⁸Ábraham svaraði: “Gud skal sjálvur finna sær eitt lamb til brenniofrið, sonur mín.” Og so fylgdust teir báðir.

⁹Tá ið teir komu til staðið, sum Gud hevði sagt honum, reisti Ábraham eitt altar og legði brennið til rættis; síðan bant hann Ísak, son sín, og legði hann upp á altarið oman á brennið.¹⁰So rætti Ábraham hondina út og tók knívin at drepa son sín.¹¹Tá rópti eingil Harrans á hann av himli: “Ábraham, Ábraham!” Hann svaraði: “Eg eri her!”¹²Og eingilin segði: “Legg ikki hond á drongin og ger honum ikki nakað! Tí nú veit eg, at tú óttast Gud og vilt ikki sýta mær sjálvt tín einasta son.”¹³Tá ið Ábraham hugdi upp, bar hann eyga við ein veðr beint aftan fyri seg, sum við hornunum var komin fastur í nakrar runnar. Ábraham fór tá og tók veðrin og ofraði hann sum brennioffur í staðin fyri son sín.¹⁴Og Ábraham gav hesum staði navnið: “Harrin sær.” Tí eitur tað enn dagin í dag: “Á fjalli Harrans fer tað at koma til sjóndar.”

¹⁵Og eingil Harrans rópti á øðrum sinni á Ábraham av himli:¹⁶“Eg svørji við meg sjálvan, sigur Harrin: Av tí at tú gjørði hetta og ikki sýtti mær einasta son tín,¹⁷ skal eg ríkliga vælsigna teg og gera eftirkomarar tínar so fjølmentar sum stjørnurnar á himli og sum sandin við havsins strond. Eftirkomarar tíkir skulu bróta ígjøgnum portrini hjá fíggindum sínum,¹⁸ og við avkomi tínum skulu øll fólk á jørðini verða signað, aftur fyri at tú vart rødd míni lýðin.”¹⁹So

22,2 Matt 3,17 22,10 Heb 11,17; Ják 2,21 22,12 Róm 8,32 22,14 1. Mós 22,8

22,16 Luk 1,73; Heb 6,13 22,17–18 1. Mós 12,2–3

vendi Ábraham aftur til tænarar sínar, og saman fóru teir aftur til Beersjeba, og Ábraham varð búgvandi har.

Ættin hjá Nákori

²⁰ Nakað eftir hetta fekk Ábraham at frætta, at eisini Milka hevði føtt bróður hansara Nákori synir: ²¹ Us, hin fyrst fódða, og Bus, bróðir hansara, Kemuel, ættfaðir Árams, ²² Kesed, Háso, Pildasj, Jidlaf og Betuel. ²³ Betuel fekk dótrina Rebekku. Hesi 8 fekk Nakor, beiggi Ábrahams, við Milku. ²⁴ Hjákona hansara, sum æt Reuma, fekk eisini børn: Teba, Gáham, Táhasj og Máaku.

Sára doyr

23¹ Sára varð 127 ára gomul; so langt var æviskeið hennara. ² Hon doyði í Kirjat-Arba, tað er Hebron í Kánanslandi, og Ábraham syrgdi Sáru og græt um hana.

Sára verður grivin í Makpela

³ Síðan reistist Ábraham frá síni deyðu konu og fór til hetitar og segði: ⁴“Eg eri fremmandur hjá tykkum. Latið meg fáa eitt gravstað til ognar hjá tykkum, so eg kann bera deyðu konu mína út og jarða hana.” ⁵Tá svaraðu hetitar Ábrahami: ⁶“Lurta eftir okkum, harri! Tú ert ein stórur Guds maður okkara millum. Jarða tú deyðu konu tína í eina av okkara bestu grøvum. Eingin av okkum fer at sýta tær grøv sína til at jarða deyðu konu tína í!” ⁷Tá reistist Ábraham og neig fyri fólkinum í landinum, fyri hetitum, ⁸og segði við teir: “Er tað so, at tit samtykkja, at eg beri út deyðu konu mína og jarði hana, tá hoyrið meg og leggið eitt gott orð inn fyri meg hjá Efroni, soni Sohars, ⁹so hann letur meg fáa Makpelahellið, sum hann eigur, uttast á bønnum; fyri fult virði skal hann lata mær tað til gravstað tykkara millum.” ¹⁰Efron sat har ímillum hetitar og tók til orða og segði við Ábraham, meðan allir hetitar, ið komnir vóru til býarportrið, hoyrdu: ¹¹“Nei, harri, lurta eftir mær! Lendið gevi eg tær, og hellið, sum á tí er, gevi eg tær við; fyri eygunum á landsmonnum mínum gevi eg tær tað; jarða tú deyðu konu tína!” ¹²Og Ábraham bukkaði fyri fólkinum í landinum ¹³og segði við Efron, meðan tey hoyrdu: “Gævi tú vildi lurtað eftir mær! Eg gjaldi tær fult virði fyri jørðina; tak ímóti tí frá mær, so eg kann jarða deyðu konu mína har!” ¹⁴Men Efron svaraði Ábrahami: ¹⁵“Lurta eftir mær, harri! Jørð fyri 400 silvursiklar, hvat er tað millum okkum? Jarða tú bara deyðu konu tína!” ¹⁶Ábraham skilti Efron og vigaði honum tað silvur, ið hann hevði nevnt, ímeðan hetitar hoyrdu, 400 silvursiklar av somu vekt sum hjá keypmonnunum. ¹⁷Soleiðis ognaðist Ábrahami jørðin hjá Efroni í Makpela eystan fyri Mamre, bøurin og hellið, sum á honum var, og øll trøini á bønnum, so víða hann røkk, ¹⁸meðan allir hetitar, ið komnir vóru til býarportrið, vóru hjástaddir. ¹⁹Síðan jarðaði Ábraham Sáru, konu sína, í hellinum á Makpelajørðini eystan fyri Mamre, tað er Hebron, í Kánanslandi. ²⁰Og somuleiðis fekk Ábraham jørðina og hellið á henni til ognar frá hetitum til gravstað.

Ísakur fær Rebekku til konu

24¹ Ábraham var nú gamal og væl við aldur, og Harrin hevði vælsignað hann í øllum. ² Tá segði Ábraham við elsta tænanan í húsinum, sum stóð fyri øllum, ið hann átti: “Legg hond tína undir lendar mínar, ³ so vil eg lata teg svørja við Harran, Gud himmals og jarðar, at tú ikki skalt taka soni mínum konu av døtrum kánanita, sum eg búgvi ímillum, ⁴ men at tú skalt fara til land og ættfólk mítt at heinta Ísaki, soni mínum, konu.” ⁵ Tá segði tænanarin við hann: “Men um nú gentan ikki vil koma heim aftur við mær; skal eg so fara við soni tínum til tað landið, sum tú fórt frá?” ⁶ Men Ábraham svaraði: “Lat vera við at fara aftur hagar við soni mínum. ⁷ Harrin, Gud í himlinum, sum tók meg úr húsinum hjá pápa mínum og úr heimlandi mínum, og sum talaði við meg og svór mær: Eftirkomarum tínum gevi eg hetta landið, hann skal senda eingil sín undan tær, so tú kanst heinta soni mínum konu haðan. ⁸ Men vil gentan ikki koma við tær, tá ert tú leysur frá eiði tínum. Men tú mást ikki fara aftur hagar við soni mínum.” ⁹ Tá legði tænanarin hondina undir lendarnar á Ábrahami, harra sínum, og hetta gjørði hann honum eið uppá.

¹⁰ Og tænanarin tók við sær 10 av kamelunum hjá harra sínum og alskyns dýrgripir, sum harri hansara átti, og helt leiðina til Nákors bý í Áram-Náharaim. ¹¹ Har læt hann kamelarnar leggja seg niður við brunnin uttan fyri býin; tað var móti kvøldi um ta tíðina, tá ið kvinnurnar fara út eftir vatni. ¹² Síðan bað hann: “Harri, Gud hjá Ábrahami, harra mínum: Lat tað laga seg hjá mær í dag og vís góðvild ímóti Ábrahami, harra mínum. ¹³ Her standi eg við brunnin, og genturnar í býnum koma út eftir vatni. ¹⁴ Tá ið eg nú sigi við eina av gentunum: Hell krukku tíni á, so eg fái drukkið, og hon svarar: Drekk bara, og eg skal eisini geva kamelum tínum at drekka - lat hana tá vera gentuna, ið tú hevur ætlað tænarara tínum, Ísaki. Av hesum kann eg vita, at tú hevur víst góðvild ímóti harra mínum.”

¹⁵ Hann var nóg illa liðugur at biðja, tá ið Rebekka kom við krukku síni á økslini. Hon var dóttir Betuel, ið var sonur Milku, sum var gift Nákori, bróður Ábrahams. ¹⁶ Gentan var ógvuliga vøkur; hon var moyggj, sum eingin maður hevði verið nær. Hon fór oman til brunnin, fylti krukku sína og fór so niðan aftur. ¹⁷ Tá fór tænanarin rennandi ímóti henni og segði: “Gev mær ein vatnsopa at drekka úr krukku tíni.” ¹⁸ Hon svaraði: “Drekk, harri!” Og alt í einum tók hon

krukkuna av økslini í hondina og gav honum at drekka. ¹⁹ Og tá ið hon hevði givið honum at drekka, segði hon: “Eg skal eisini fara eftir vatni til kamelar tínar, til teir hava drukkið seg ótystar.” ²⁰ Og skundisliga tømdu hon krukku sína í trogið, rann aftur til brunnin eftir vatni og gav øllum kamelum hansara at drekka. ²¹ Men maðurin stóð tigandi og eygleiddi hana; hann vildi vita, um Harrin hevði latið ferð hansara eydnast ella ikki.

²² Tá ið kamelarnir vóru lidnir at drekka, tók maðurin ein gullnasaring, ið vigaði hálvan sikul, og koyrði tvey gullarmbond um armar hennara; tey vigaðu umleið tíggju siklar í gulli. ²³ So spurdi hann hana: “Sig mær, hvørs dóttir tú ert, og er rúm í húsinum hjá pápa tínum, so vit kunnu liggja nátt har?” ²⁴ Hon svaraði: “Eg eri dóttir Betuels, sonin, ið Milka fœddi Nákori.” ²⁵ Og hon helt fram: “Vit hava ríkiligt av bæði hálmi og fœðri, og har er eisini rúm at gista.” ²⁶ Tá neig maðurin fyri Harranum, og bað: ²⁷ “Lovaður veri Harrin, Gud hjá Ábrahami, harra mín, tí hann ikki hevur svikið góðvild sína og trúfesti sítt ímóti harra mínum; Harrin hevur ført meg beina leið til húsið hjá familjuni hjá harra mínum.”

²⁸ Men gentan skundaði sær heim at siga frá øllum hesum í húsinum hjá mammu síni. ^{29–30} Rebekka átti ein bróður, ið æt Lában. Tá ið hann hevði sæð nasaringin og armbondini á ørmunum á systur síni og hevði hoyrt Rebekku siga frá, hvat maðurin hevði sagt við hana, rann hann út til mannin, sum enn stóð hjá kamelunum við brunnin. ³¹ Og hann segði: “Kom inn, tú vælsignaði Harrans! Hví stendur tú her úti? Eg havi ruddað húsið og gjørt rúm fyri kamelunum” ³² Maðurin kom nú til hús og tók av kamelunum. Hann fekk hálmi og fœður til teirra og vatn at vaska føturnar á sær og monnunum, ið við honum vóru. ³³ Matur varð settur fyri hann, men hann segði: “Eg leski ikki mat, fyrr enn eg havi sagt ørindi míni.” Lában svaraði: “Sig okkum tey!” ³⁴ Tá segði hann: “Eg eri tænarari hjá Ábrahami. ³⁵ Harrin hevur ríkliga vælsignað harra mín, so hann er vorðin ríkur maður. Hann hevur givið honum seyð og neyt, silvur og gull, trælir og trælkvinnur, kamelar og asnar. ³⁶ Og Sára, kona harra mín, hevur føtt honum son í ellisárum, og honum hevur hann givið alt, ið hann eigur. ³⁷ Nú hevur harri mín tikið eið av mær og sagt: Tú mást ikki taka soni mínum konu av døtrum káananta, í hvørs landi eg búgvi, ³⁸ men tú skalt fara til húsið hjá pápa mínum og til ættfólk mítt og heinta soni mínum konu. ³⁹ Tá segði eg við harra mín: Men um nú gentan ikki vil koma við mær? ⁴⁰ Hann svaraði: Harrin, fyri hvørs andliti eg havi livað lív mítt, skal senda eingil sín við tær og lata ferð tína

eydnast, so tú kanst heinta soni mínum konu av ættfólki mínum og úr húsinum hjá pápa mínum. ⁴¹ Tá ið tú kemur til ættfólk mítt, skalt tú verða leysur frá eiðinum til mín, og sjálvst um tey ikki vilja lata tær hana, skalt tú verða leysur frá eiðinum til mín. ⁴² Tá ið eg í dag kom til brunnin, bað eg: Harri, Gud hjá Ábrahami, harra mínum: Gævi tú letur ferð mína eydnast. ⁴³ Nú, eg standi her við brunnin; tá ið ein genta kemur út eftir vatni, og eg sigi við hana: Gev mær ein vatnsopa úr krukku tíni, ⁴⁴ og hon svarar mær: Drekk tú, og eg skal eisini fara eftir vatni til kamelar tínar, tá er tað hon, ið Harrin hevur ætlað soni harra mínum. ⁴⁵ Eg var nóg illa liðugur at tosa við meg sjálvan, tá kom Rebekka við krukku síni á økslini og fór oman til brunnin eftir vatni. Eg segði við hana: Gev mær eitt sindur at drekka! ⁴⁶ Kvikliga tók hon krukkuna niður av økslini og segði: Drekk tú, og eg skal eisini geva kamelum tínum. So drakk eg, og hon gav eisini kamelunum. ⁴⁷ Síðan spurdi eg hana, hvørs dóttir hon var? Hon svaraði: Eg eri dóttir Betuels, son Nákors, ið Milka fœddi honum. Tá setti eg ring í nøs hennara og legði armbond á armar hennara. ⁴⁸ Eg boygdi meg niður og tilbað Harran. Eg lovaði Gudi hjá Ábrahami, harra mínum, tí hann hevði ført meg á rætta leið, so eg kundi heinta soni hansara bróðurdóttirina hjá harra mínum til konu. ⁴⁹ Latið meg nú vita, um tit vilja vísa góðvild og trúfesti móti harra mínum. Og vilja tit ikki, so latið meg eisini vita tað, so eg kann rætta meg eftir tí.”

⁵⁰ Lában og Betuel svaraðu: “Hetta kemur frá Harranum; vit kunnu einki siga við teg, hvørki ilt ella gott. ⁵¹ Her hevur tú Rebekku, tak hana við og far heim, so hon kann verða kona sonin hjá harra tínum, so sum Harrin hevur sagt.” ⁵² Tá ið nú tænarin hjá Ábrahami hoyrði orð teirra, neig hann djúpt fyri Harranum. ⁵³ So tók hann fram dýrgripir í silvuri og gulli og klæði og gav Rebekku; og bróður og mammu hennara gav hann dýrar gávur. ⁵⁴ Síðan ótu teir, hann og menninir, ið við honum vóru, og gistu har um náttina. Og tá ið teir morgunin eftir vóru uppi, segði hann: “Latið meg nú fara heim aftur til harra mín!” ⁵⁵ Men bróðir hennara og mamman søgdu: “Lat gentuna verða nakrar dagar hjá okkum, einar 10; síðan kann hon fara.” ⁵⁶ Men hann svaraði: “Seinkið mær ikki, nú Harrin hevur latið ferð mína eydnast; latið meg sleppa avstað, so eg kann fara heim aftur til harra mín.” ⁵⁷ Tá søgdu tey: “Latið okkum rópa gentuna og spyrja hana sjálva.” ⁵⁸ Tey róptu so Rebekku og søgdu við hana: “Vilt tú fara við hesum manni?” Hon svaraði: “Ja, tað vil eg.” ⁵⁹ Tá lótu tey Rebekku, systur sína, og

fostru hennara fara við tænanarum hjá Ábrahami og monnum hansara. ⁶⁰ Og tey vælsignaðu Rebekku og søgdu við hana:

“Gævi tú, systir okkara,
varðst til 1.000 ferðir 10.000,
og gævi eftirkomarar tínir
leggja undir seg portur fígginda sína.”

⁶¹ Síðan gjørdu Rebekka og gentur hennara seg til reiðar, settu seg upp á kamelarnar og fylgdu manninum; og tænanin tók Rebekku og fór avstað.

⁶² Ísakur var komin frá Beer-Lákai-Roi; hann búði á suðurlandinum. ⁶³ Eitt kvøldið var hann farin út á bøn at biðja, og tá ið hann hugdi upp, sá hann nakrar kamelar koma. ⁶⁴ Tá ið Rebekka bar eyga við Ísak, fór hon niður av kamelinum ⁶⁵ og spurdi tænanar: “Hvør er hesin maðurin, ið kemur ímóti okkum har á bønnum?” Tænanin svaraði: “Tað er harri mín.” Tá tók hon slørið og fjaldi seg. ⁶⁶ Men tænanin segði Ísaki frá øllum tí, ið hann hevði gjørt. ⁶⁷ So fór Ísakur við henni inn í tjaldið hjá Sáru, mammu síni, og tók hana til konu. Ísakur elskaði hana og fann troyst í sorgini um mammu sína.

Síðstu árin hjá Ábrahami

25 ¹Ábraham fekk sær aftur konu, og hon æt Ketura. ²Hon fœddi honum Simran, Joksjan, Medan, Midian, Jisjbak og Sjua. ³Joksjan fekk synirnar Sába og Dedan; og synir Dedans voru asjuritar, letusjitar og leummitar. ⁴Synir Midians voru Efa, Efer, Hánok, Ábida og Eldáa. Allir hesir voru synir Keturu.

⁵Ábraham gav Ísaki alt, ið hann átti; ⁶men sonunum, ið hann átti við hjákonum sínum, gav hann gávur, og meðan hann enn var á lívi, sendi hann teir burtur frá Ísaki, soni sínum, eystureftir til eysturlandið.

Ábraham doyr

⁷Æviskeiðið hjá Ábrahami var 175 ár. ⁸So sløknaði Ábraham og doyði í góðari elli, gamal og mettur av døgum, og fór til sínar fedrar. ⁹Synir hansara Ísakur og Ísmael jarðaðu hann í Makpelahelli á jørðini hjá hetitinum Efroni, soni Sohars, eystan fyri Mamre. ¹⁰Tað var á tí jørðini, sum Ábraham hevði keypt frá hetitinum; har vorðu Ábraham og Sára, kona hansara, jarðað. ¹¹Eftir at Ábraham var deyður vælsignaði Gud Ísak, son hansara. Og Ísakur búði við Beer-Lákai-Roi.

Ættin hjá Ísmaeli

¹²Hetta er ættin hjá Ísmaeli, soni Ábrahams, sum hin egyptiska Hágar, trælkvinnan hjá Sáru, fœddi Ábrahami. ¹³Og hetta eru nøvnini á sonum Ísmaels, nevndir eftir ættum sínum: Nebajot, Ísmaels fyrstfœddi, Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴Misjma, Duma, Massa, ¹⁵Hádad, Tema, Jetur, Náfisj og Kedma. ¹⁶Hetta eru synir Ísmaels, og hetta voru nøvn teirra eftir búplássum og tjaldlegum teirra, 12 høvdingar í ættum teirra. ¹⁷Og æviskeiðið hjá Ísmael var 137 ár. So sløknaði hann; hann doyði og fór til sínar fedrar. ¹⁸Teir høvdu bústaðir sínar frá Hávila til Sjur, eystan fyri Egyptaland og yvir ímóti Assur. Men hann livdi í ósemju við alla ætt sína.

Esav og Jákup

¹⁹Hetta er ættarsøgan hjá Ísaki, soni Ábraham. Ábraham fekk sonin Ísak. ²⁰Og Ísakur var 40 ára gamal, tá ið hann giftist við Rebekku, dóttir áramean Betuel úr

25,2 1. Krýn 1,32 25,9 1. Mós 23,16–20 25,11 1. Mós 16,14

25,12 1. Mós 16,10; 1. Krýn 1,29–31 25,18 1. Mós 16,12 25,20 1. Mós 24,10.67

Paddan-Áram, og systir áramean Lában. ²¹ Ísakur bað til Harran fyri konu síni, tí hon ikki fekk börn. Og Harrin bønhojrði hann, so Rebekka, kona hansara, varð við barn. ²² Men tá ið börnini bardust í móðurlívi, segði hon: “Skal hetta vera lagið, hví livi eg tá?” Og hon fór at spyrja Harran. ²³ Men Harrin svaraði henni:

“Tvey fólk eru í móðurlívi tínum,
og tvey fólkasløg skulu koma frá tær.
Annað fólkaslagið skal verða sterkari enn hitt,
og tað eldra skal tæna tí yngra.”

²⁴ Tá ið nú tíðin kom, at hon skuldi eiga, vóru tvíburar í lívi hennara. ²⁵ Og hin fyrri kom út, og hann var reyðdæmdur og sum ein loðin kappi allur, sum hann var; hann kallaðu tey Esav. ²⁶ Síðan kom bróðir hansara; og hond hansara helt fast í hælín á Esavi; hann varð kallaður Jákup. Ísakur var 60 ára gamal, tá ið teir vórðu fœddir.

²⁷ Tá ið dreingirnir vuku til, varð Esav ein dugnaligur veiðimaður, sum helt til úti í haganum, men Jákup var friðarmaður og búði í tjøldum. ²⁸ Ísakur elskaði Esav, tí honum dámdi væl villdýrakjót; men Rebekka elskaði Jákup.

Esav selur frumburðarrættin

²⁹ Einaferð, tá ið Jákup hevði kókað ein rætt, kom Esav útlúgvaður aftur úr haganum. ³⁰ Tá segði hann við Jákup: “Gev mær nakað av hasum reyða at eta, hasum reyða har; eg eri heilt útlúgvaður.” Tí verður hann kallaður Edóm. ³¹ Men Jákup svaraði: “Sel mær fyrst tín frumburðarrætt.” ³² Tá svaraði Esav: “Eg eri deyðkomin; hvat gagnar mær frumburðarrætturin?” ³³ Men Jákup svaraði: “Ger mær fyrst eið upp á tað!” Hann gjørði honum tá eið upp á tað og seldi Jákupi sín frumburðarrætt. ³⁴ So gav Jákup Esavi breyð og kókaðar flatbønir; hann át og drakk, so reisti hann seg og fór avstað. Soleiðis vanvirði Esav frumburðarrætt sín.

Ísakur og Rebekka í Gerar

26 ¹ Tað kom hungursneyð í landinum; tað var ein onnur hungursneyð enn tann á døgum Ábrahams. Ísakur fór til filistakongin Ábimelek í Gerar.

² Tá opinberaði Harrin seg fyri honum og segði: “Far ikki til Egyptalands, men verð verandi í tí landi, sum eg sigi tær. ³ Tú skalt bígva sum fremmandur í hesum landi, so skal eg vera við tær og vælsigna teg; tí tær og eftirkomarum tínum skal eg geva øll hesi lond. Eg skal halda eiðin, sum eg svór Ábrahami, pápa tínum. ⁴ Eg skal gera eftirkomarar tínar so fjølmentar sum himmalsins stjørnur og geva teimum øll hesi lond, og í avkomi tínum skulu øll fólk á jørðini verða vælsignað, ⁵ aftur fyri at Ábraham var mær lýðin og helt fyriskipanir og forskriftir mínar, boð míni og lóg mína.” ⁶ So varð Ísakur búgvandi í Gerar.

⁷ Tá ið nú menninir har á staðnum fregnaðust um konu hansara, segði hann: “Hon er systir mín.” Hann tordi ikki at siga, at hon var kona hansara av ótta fyri, at menninir har á staðnum skuldu drepa hann vegna Rebekku, tí hon var so vøkur. ⁸ Men tá ið hann hevði verið har eina tíð, bar so á, at Ábimelek, filistakongur, hugdi út ígjøgnum vindeygað og sá Ísak kína Rebekku, konu síni. ⁹ Tá rópti Ábimelek Ísak til sín og segði: “Víst er hon kona tín! Hvussu kundi tú tá siga, at hon var systir tín?” Ísakur svaraði: “Jú, eg hugsaði: Bara eg ikki lati lívið fyri hennara skuld.” ¹⁰ Men Ábimelek segði: “Hvat er tað, tú hevur gjørt ímóti okkum! Hvussu lættliga kundi ikki einhvør av fólkinum havt lagt seg hjá konu tíni, og tá hevði tú havt fingið okkum í skuld.” ¹¹ So gav Ábimelek øllum fólkinum hesi boð: “Tann, ið ger seg inn á henda mann ella konu hansara, skal lata lív!”

Klandur um brunnar

¹² Síðan sáddi Ísakur har í landinum og heystaði tað árið 100 fold, tí Harrin vælsignaði hann. ¹³ Og maðurin gjørdist múgvandi, hann gjørdist ríkari og ríkari, so hann til endans varð ovurríkur. ¹⁴ Hann átti bæði seyð og neyt og nógvar trælir, so filistarnir misuntu honum. ¹⁵ Men allar brunnarnar, ið menn hjá pápa hansara høvdu grivið, meðan pápi hansara Ábraham livdi, høvdu filistar tipt og fyllt við mold. ¹⁶ Tá segði Ábimelek við Ísak: “Far burtur frá okkum, tí tú ert vorðin okkum ov máttmikil.” ¹⁷ So fór Ísakur haðan, og hann setti upp tjöld síni í Gerardali og búði har. ¹⁸ Og Ísakur gróv út aftur brunnarnar,

26,1 1. Mós 12,10 26,3 1. Mós 12,7; 28,15; 31,3; 39,2–3.23; 5. Mós 31,8; Jos 1,5

26,4 1. Mós 13,16 26,7 1. Mós 12,13 26,15 1. Mós 21,25

ið grivnir vórðu, meðan pápi hansara Ábraham livdi, men sum filistar hövdu tipt, eftir at Ábraham var deyður, og hann gav teimum somu nøvn, sum pápi hansara hevði givið teimum. ¹⁹Tá ið nú menn Ísaks gróvu í dalinum, funnu teir har ein brunn við kelduvatni. ²⁰Men hirðarnir í Gerar fóru at trætast við hirðarnar hjá Ísaki og søgdu: “Vit eiga vatnið.” So gav hann brunninum navnið Esek, tí har hövdu teir klandrast. ²¹Teir gróvu so ein annan brunn; men tá ið teir eisini fóru at trætast um hann, gav hann honum navnið Sitna. ²²So fór hann haðan og gróv ein annan brunn, men um hann trættust teir ikki, og tí gav hann honum navnið Rehobot og segði: “Nú hevur Harrin gjørt tað rúmsátt fyri okkum, so vit kunnu fjølgast í landinum.”

Ísakur fer til Beersjeba

²³Haðan fór hann niðan til Beersjeba. ²⁴Somu nátt opinberaði Harrin seg fyri honum og segði: “Eg eri Gud hjá Ábrahami, pápa tínum. Óttast ikki, tí eg eri við tær; eg skal vælsigna teg og gera eftirkomarar tínar fjølmentar fyri tænara mín Ábrahams skuld.” ²⁵Tá reisti hann eitt altar har og ákallaði navn Harrans. Síðan setti hann tjald sítt har, og menn hansara gróvu ein brunn.

Ísakur ger semju við Ábimelek

²⁶Men Ábimelek kom til hansara úr Gerar saman við Ahussati, vini sínum, og Pikoli, herovasta sínum. ²⁷Tá segði Ísakur við teir: “Hví eru tit komnir til mín, tá ið tit hata meg og hava rikið meg burtur frá tykkum?” ²⁸Teir svaraðu: “Vit hava týðiliga sæð, at Harrin er við tær, og tí hugsaðu vit, at ein eiðsvorin semja eigur at vera ímillum okkum og teg, og vit vilja gera semju við teg, ²⁹at tú ikki gert okkum nakað ilt, eins og vit einki ilt hava gjørt tær, men bara gjørdu tær gott og lótu teg fara í friði. Tú ert jú vælsignaður av Harranum.” ³⁰So gjørði hann veitslu fyri teimum, og teir ótu og drukku. ³¹Tíðliga morgunin eftir gjørdu teir eið sínámillum; síðan bað Ísakur teimum farvæl, og teir fóru frá honum í friði.

³²Tann dagin var tað, at menn Ísaks komu og søgdu honum frá brunninum, ið teir hövdu grivið; teir søgdu: “Vit hava funnið vatn!” ³³Og hann gav honum navnið Sjiba. Tí eitur býurin Beersjeba enn í dag.

Konurnar hjá Esavi

³⁴Tá ið Esav var 40 ára gamal, giftist hann við Judit, dóttir hetitin Beeris, og Bášemat, dóttir hetitin Elons. ³⁵Tær völdu Ísaki og Rebekku stóra sorg.

Jákup fær signing frá pápa sínum

27 ¹ Tá ið Ísakur var vorðin gamal, og eygu hansara vóru viknað, so hann einki sá, sendi hann boð eftir Esavi, eldra soni sínum, og segði við hann: “Sonur mín!” Hann svaraði: “Her eri eg!” ² Ísakur segði: “Eg eri vorðin gamal og veit ikki, hvussu langt eg havi eftir. ³ Tak nú veiðiamboð tíni, pílahúsa og boga, og far út í hagan og veið mær okkurt villdýr. ⁴ Ger so ein leskiligan rætt, sum mær dámar væl, og ber mær hann inn at eta, so sál mín kann vælsigna teg, áðrenn eg doyggi.”

⁵ Rebekka hevði lurtað, meðan Ísakur tosaði við Esav, son sín. Tá ið Esav fór út í hagan at veiða villdýr at hava heim við sær, ⁶ segði Rebekka við Jákup, son sín: “Eg hoyrði pápa tín siga við Esav, bróður tín: ⁷ Far mær eftir onkrum villdýri og ger ein leskiligan rætt til mín at eta, so eg kann vælsigna teg frammanfyri Harranum, áðrenn eg doyggi. ⁸ Hoyr nú, sonur mín, hvat eg gevi tær boð um. ⁹ Far út til fylgið og tak mær tvey góð geitarlomb, so skal eg gera pápa tínum ein leskiligan rætt burtur úr teimum, sum honum dámar væl. ¹⁰ Hann skalt tú bera pápa tínum at eta, so hann kann vælsigna teg, áðrenn hann doyr.” ¹¹ Tá segði Jákup við Rebekku, mamma sína: “Men Esav bróðir er jú loðin, og eg eri mjúkur. ¹² Set fyri at pápi mín fer at nema við meg; tá komi eg at standa fyri honum sum ein svíkjari og komi tí undir banning í staðin fyri signing.” ¹³ Men mamma hansara svaraði honum: “Ta banningina taki eg á meg, sonur mín; ger nú bara, sum eg sigi, og far mær eftir lombunum.” ¹⁴ So fór hann eftir teimum og kom aftur til mamma sína, og hon gjørði ein leskiligan rætt, sum pápa hansara dámdi væl. ¹⁵ So tók Rebekka veitsluklæðini hjá Esavi, eldra soni sínum, sum hon hevði hjá sær í húsinum, og læt Jákup, yngra son sín, fara í tey. ¹⁶ Og skinnið av geitarlombunum vavdi hon um hendur hansara og har, ið hálsur hansara var slættur. ¹⁷ So fekk hon Jákupi, soni sínum, tann leskiliga rættin og breyðið, ið hon hevði gjørt til.

¹⁸ Hann fór tá inn til pápa sín og segði: “Pápi!” Hann svaraði: “Her eri eg! Hvør ert tú, sonur mín?” ¹⁹ Jákup svaraði pápa sínum: “Eg eri Esav, tín fyrst fòddi, og eg havi nú gjørt, sum tú segði við meg. Set teg nú upp undir teg og et av leskiliga rætti mínum, so tú kanst vælsigna meg.” ²⁰ Men Ísakur segði við son sín: “Hvussu kundi tú finna nakað so skjótt, sonur mín!” Hann svaraði: “Harrin, Gud tín, læt tað koma á mín veg.” ²¹ Tá segði Ísakur við Jákup: “Kom higar, sonur mín, so eg kann nema við teg, um tú veruliga ert sonur mín Esav ella

ikki!”²² Jákup fór so yvir til Ísak, pápa sín, og tá ið hann hevði nomið við hann, segði hann: “Røddin er røddin á Jákupi, men hendurnar eru hendurnar á Esavi.”²³ Hann kendi hann ikki, tí at hendur hansara vóru lodnar sum hendurnar á Esavi, bróður hansara, og hann vælsignaði hann.²⁴ “Ert tú veruliga sonur mín, Esav?” spurdi hann. Hann svaraði: “Ja, eg eri.”²⁵ Tá segði hann: “Kom við matinum, so eg kann eta av villdýrinum hjá soni mínum og vælsigna teg.” Hann kom tá við matinum, og Ísakur át. Og hann kom við víni til hansara, og hann drakk.²⁶ Síðan segði Ísakur, pápi hansara: “Kom higar til mín og kyss meg, sonur mín!”²⁷ Hann fór tá yvir til hansara og kysti hann. Men tá ið Ísakur kendi roykin av klæðum hansara, vælsignaði hann hann og segði:

“Roykurin av soni mínum

er sum roykur av ong,

ið Harrin hevur vælsignað.

²⁸ Gud gevi tær døgg av himli

og fruktbari av jørðini,

korn og vín í ríkiligt mál.

²⁹ Fólkasløg skulu tæna tær,

fólk falla tær til fóta.

Valda tú brøðrum tínum,

synir mammu tína skulu falla tær til fóta.

Bannað veri tey, ið teg banna,

og vælsignað veri tey, ið teg vælsigna!”

³⁰ Tá ið nú Ísakur var liðugur at vælsigna Jákup, og Jákup júst var farin út frá Ísaki, pápa sínum, kom Esav, bróðir hansara, aftur av veiðiferð síni.³¹ Eisini hann gjørði ein leskiligan rætt og fór inn til pápa sín við honum og segði: “Vil pápi ikki seta seg upp undir seg og eta av leskiliga rættinum hjá soni sínum, so tú kanst vælsigna meg?”³² Tá segði Ísakur, pápi hansara, við hann: “Hvør ert tú?” Hann svaraði: “Eg eri Esav, fyrst føddi sonur tín.”³³ Tá varð Ísakur ógvuliga skelkaður og segði: “Hvør var tá hann, ið kom til mín við villdýri, sum hann hevði veitt? Áðrenn tú komst, át eg av tí og vælsignaði hann, og hann verður verandi vælsignaður.”³⁴ Tá ið Esav hoyrði tað, sum pápin segði, skar hann í hart og eymerkiligt róp og segði við pápa sín: “Vælsigna eisini meg, pápi!”³⁵ Men hann segði: “Bróðir tín kom við svikum og tók signing tína.”³⁶ Tá segði Esav: “Av røttum eitur hann Jákup, tí tvær ferðir hevur hann nú lumpað meg; frumburðarrætt mín tók hann, og nú hevur hann eisini tikið signing mína.”

So segði hann: “Hevur tú onga signing eftir til mín?” ³⁷ Men Ísakur svaraði Esavi: “Eg havi sett hann at ráða yvir tær, og allar brøður hansara havi eg gjørt til trælir hjá honum; korn og vín havi eg givið honum. Hvat kann eg tá gera fyri teg, sonur mín?” ³⁸ Tá segði Esav við pápa sín: “Hevur tú bara hesa einu signingina, pápi? Vælsigna eisini meg, pápi!” Og Esav skar í sjóðheitan grát. ³⁹ Tá tók Ísakur, pápi hansara, til orða og segði við hann:

“Fjart frá fruktbaru jørðini

skal bústaður tín verða

og uttan døgg av himni.

⁴⁰ Av svørði tínum skalt tú liva,

og tæna skalt tú bróður tínum.

Men einaferð skalt tú slíta teg leysan

og kasta ok hansara av hálsi tínum.”

Rebekka ávarar Jákup

⁴¹ Men Esav kastaði hatur á Jákup fyri signingina, ið pápi hansara hevði givið honum, og Esav hugsaði við sær sjálvum: “Tíðin at syrgja pápa nærkast; tá skal eg drepa Jákup, bróður mín.” ⁴² Men tá ið Rebekka fekk frænir av, hvat Esav, eldri sonur hennara, hevði í kvittanum, sendi hon boð eftir Jákupi, yngra soni sínum, og segði við hann: “Hoyr! Esav, bróðir tín, ætlar at hevna seg inn á teg og drepa teg. ⁴³ Ger nú sum eg sigi, sonur mín; flýggja við tað sama til Lában, bróður mín, í Káran, ⁴⁴ og ver eina tíð hjá honum, inntil øðin hjá bróður tínum er avhæsað, ⁴⁵ og vreiði hansara hevur vent sær frá tær, og hann hevur gloymt tað, ið tú hevur gjørt honum. Tá skal eg senda boð og heinta teg heim aftur haðan. Hví skal eg missa tykkum báðar sama dag?”

⁴⁶ So segði Rebekka við Ísak: “Eg orki ikki hetta lívið av hetitisku kvinnunum. Fær Jákup sær eisini hetitiska konu, eina av døtrunum í hesum landi, hvat skal eg tá liva til?”

Ísakur sendir Jákup til Lábans

28 ¹Tá rópti Ísakur Jákup til sín; hann vælsignaði hann og gav honum hesi boð: “Fá tær ikki káranitiska kvinnu til konu, ²men far til Paddan-Áram, til húsið hjá Betuel, abba tínum, og fá tær konu haðan av døtrunum hjá Lábani, mammubeiggja tínum. ³Gud hin alvaldi vælsigni teg og geri teg fruktbaran og fjølmentan, so tú verður til nógv fólkasløg. ⁴Hann gevi tær signingina hjá Ábrahami, tær og eftirkomarum tínum, so tær ognast landið, ið Gud gav Ábrahami, og sum tú nú býrt í sum fremmandur.”

⁵So sendi Ísakur Jákup avstað, og hann fór til Paddan-Áram, til Lábans, sum var sonur áramitan Betuel, bróður Rebekku, mammu Jákups og Esavs.

Esav fær sær dóttur Ísmaels til konu

⁶Esav sá, at Ísakur hevði vælsignað Jákup og sent hann til Paddan-Áram at fáa sær konu haðan, og at hann undir signingini hevði álagt honum ikki at giftast káranitiskari kvinnu, ⁷og at Jákup lýðin pápa sínum og mammu síni var farin til Paddan-Áram. ⁸Tá skilti Esav, at Ísaki, pápa hansara, ikki dámdi káranitisku kvinnurnar; ⁹tí fór hann til Ísmaels og fekk sær Máhalat til konu umframt hinar konur sínar; hon var dóttir Ísmaels, son Ábrahams, og systir Nebajots.

Dreymurin hjá Jákupi

¹⁰Og Jákup fór nú úr Beersjeba og helt leiðina til Káran. ¹¹Hann kom tá fram á eitt stað og varð har um náttina, tí sólin var farin niður. Hann tók ein av steinunum, ið har lógu, og hevði hann til høvdalag og legði seg at sova har. ¹²Tá droymdi hann, at hann sá stiga standa á jørðini, og ovari endin røkk upp til himmals, og Guds einglar gingu upp og niður ígjøgnum stigan. ¹³Tá stóð Harrin uppi yvir honum og segði: “Eg eri Harrin, Gud hjá Ábrahami, pápa tínum, og Gud Ísaks. Landið, ið tú liggur á, gevi eg tær og eftirkomarum tínum. ¹⁴Eftirkomarar tíkir skulu verða sum dustið á jørðini, og tú skalt breiða teg vestureftir og eystureftir, norðureftir og suðureftir, og í tær og avkomi tínum skulu allar ættir á jørðini verða vælsignaðar. ¹⁵Eg skal vera við tær og varðveita teg, hvar tú so fert, og føra teg aftur til hetta landið; eg vil ikki fara frá tær, fyrr enn eg havi útint tað, ið eg havi lovað tær.”

28,1 1. Mós 24,3–4 28,4 1. Mós 12,7 28,5 Hos 12,13 28,9 1. Mós 36,3

28,14 1. Mós 12,2–3

¹⁶Tá ið Jákup vaknaði úr svøvni, segði hann: “Sanniliga er Harrin á hesum staði, og eg visti tað ikki!” ¹⁷Og ótti kom á hann, og hann segði: “Hetta er eitt ræðandi stað! Hetta er Guds hús, hetta er himmalsins portur!” ¹⁸Tíðliga morgunin eftir tók Jákup steinin, ið hann hevði havt til høvdalag, og reisti hann sum steinsúlu og helti olju út yvir hann. ¹⁹Og hann kallaði hetta staðið Betel; áður æt býurin Lus. ²⁰Tá gav Jákup hetta lyfti: “Er Gud við mær og varðveitir meg á hesi ferð míni og gevur mær breyð at eta og klæði at fara í, ²¹og eg í øllum góðum komi aftur til húsið hjá pápa mínum, so skal Harrin vera Gud mín, ²²og hesin steinur, ið eg havi reist sum steinsúlu, skal vera Guds hús, og av øllum, ið tú gevur mær, skal eg geva tær tíggjund.”

Jákup kemur til Lábans

29¹ So helt Jákup fram ferð sína og kom til landið hjá eysturfólkunum. ² Tá bar hann eyga við ein brunn á bønnum, og har lógu trý seyðafylgi; úr hesum brunni góvu tey fylgjunum vatn. Ein stórir steinur lá oman yvir munnan á brunninum, ³ og tá ið øll fylgini vóru savnað hagar, tóku teir steinin frá brunninum og góvu seyðinum vatn. Síðan lögdu teir steinin aftur, har hann lá yvir brunninum. ⁴ Jákup spurdi teir: “Hvaðan eru tit?” Teir svaraðu: “Vit eru úr Káran.” ⁵ So spurdi hann teir: “Kenna tit Lában, son Nákers?” Teir svaraðu: “Ja, hann kenna vit.” ⁶ “Hvussu veit honum við?” spurdi Jákup, og teir svaraðu: “Honum veit væl við, og hygg, har kemur Rakul, dóttir hansara, við seyðinum.” ⁷ Tá segði hann: “Tað er alljósar dagur enn og ov tíðliga at reka kríatúrini saman; gevið seyðinum vatn og fáid hann aftur á bit!” ⁸ Men teir svaraðu: “Tað kunnu vit ikki, fyrr enn øll fylgini eru rikin saman; tá kunnu teir taka steinin frá brunninum, og vit fáa givið seyðinum vatn.”

Jákup hittir Rakul

⁹ Meðan hann stóð og tosaði við teir, kom Rakul við seyðinum hjá pápa sínum, sum hon ansaði. ¹⁰ Tá ið Jákup sá Rakul, dóttir Lábans, mammubeiggja sín, og seyð hansara, fór hann og tók steinin frá munninum á brunninum og gav seyðinum hjá Lábani, mammubeiggja sínum, at drekka. ¹¹ So kysti Jákup Rakul og skar í sjóðheitan grát. ¹² Og Jákup segði Rakul frá, at hann var skyldmaður pápa hennara, og at hann var sonur Rebekku. Tá skundaði hon sær heim at siga pápa sínum tað. ¹³ Men tá ið Lában hoyrði um Jákup, systurson sín, fór hann rennandi ímóti honum, fevndi og kysti hann og tók hann við heim til hús. Og Jákup segði Lábani frá øllum, ið hent var. ¹⁴ Tá segði Lában við hann: “Víst ert tú mítt egna hold og blóð.” Og hann var hjá honum okkurt um ein mánað.

Lea og Rakul

¹⁵ Ein dagin segði Lában við Jákup: “Tú skalt ikki tæna hjá mær fyri einki, bara tí tú ert skyldmaður mín. Sig mær, hvat tú vilt hava í løn!” ¹⁶ Lában átti tvær døtur; hin eldra æt Lea og hin yngra Rakul. ¹⁷ Lea hevði fòlin eygu, men Rakul var væl vaksin og vøkur í útsjónd. ¹⁸ Jákup elskaði Rakul, og hann segði: “Eg vil tæna tær í 7 ár fyri Rakul, yngra dóttur tína.” ¹⁹ Lában svaraði: “Eg gevi heldur tær hana enn einum fremmandum manni. Verð tú hjá mær!” ²⁰ So tænti

Jákup fyri Rakul í 7 ár; men tey kendust honum sum nakrir fáir dagar, tí hann elskaði hana.

²¹ So segði Jákup við Lában: “Tænastutíð mín er farin; gev mær nú konu mína, so eg kann fara inn til hennara.” ²² Tá gjørdi Lában veitslu og beyð øllum fólkinum har á staðnum. ²³ Men um kvøldið tók hann Leu, dóttur sína, og førði hana til Jákup; og hann fór inn til hennara. ²⁴ Og Lában gav Leu, dóttur síni, tænastrúgvinnu sína Silpu til tænastrúgvinnu. ²⁵ Men morgunin eftir, tá ið Jákup sá, at tað var Lea, segði hann við Lában: “Hvat er tað, tú hevur gjørt ímóti mær? Havi eg ikki tænt hjá tær fyri Rakul? Hví hevur tú snýtt meg?” ²⁶ Lában svaraði: “Tað er ikki siður her hjá okkum at gifta burtur yngru dótturina fyrr enn ta eldru. ²⁷ Lat nú brúðarvikuna hjá Leu ganga; so skalt tú eisini fáa Rakul, aftur fyri at tú tænist hjá mær í 7 ár afturat.” ²⁸ Jákup so gjørdi. Og tá ið brúðarvikan var at enda, gav Lában honum dóttur sína Rakul til konu. ²⁹ Og Lában gav dóttur síni Rakul tænastrúgvinnu sína Bilu til tænastrúgvinnu. ³⁰ So fór Jákup eisini inn til Rakul, og hann elskaði Rakul meir enn Leu. Hann tænti so hjá Lában í 7 ár afturat.

Synir Jákups

³¹ Tá ið Harrin sá, at Lea var forfjónað, opnaði hann móðurlív hennara, men Rakul kundi ikki fáa børn. ³² Lea varð nú við barn og átti son, og hon kallaði hann Ruben, tí hon segði: “Harrin hevur sæð neyð mína; nú fer maður mín at elska meg.” ³³ So varð hon aftur við barn og átti son. Tá segði hon: “Harrin hevur hoyrt, at eg eri forfjónað, og hevur givið mær eisini hendan.” Tí kallaði hon hann Símeon. ³⁴ Uppaftur varð hon við barn og átti son. Tá segði hon: “Nú fer maður mín umsíðir at halda seg til mín, tí eg havi føtt honum trýggjar synir.” Tí kallaði hon hann Levi. ³⁵ Enn eina ferð varð hon við barn og átti son. Tá segði hon: “Nú vil eg prísja Harranum.” Tí kallaði hon hann Juda. Tá helt hon upp at eiga børn.

Börnini hjá Jákupi og Bilu

30¹ Tá ið Rakul sá, at hon ikki føddi Jákupi børn, varð hon øvundsjúk inn á systur sína og segði við Jákup: “Lat meg fáa børn, annars doyggi eg!”² Men Jákup varð illur inn á Rakul og segði: “Eri eg í Guds stað? Tað er hann, ið hevur sýtt tær lívsfrukt.”³ So segði hon: “Her er tænstukvinna mín Bila. Far inn til hennara, so hon kann føða barn fyri meg, og eg fáa familju ígjøgnum hana.”⁴ Hon gav honum so Bilu, tænstukvinnu sína, til konu, og Jákup fór inn til hennara.⁵ Og Bila varð við barn, og hon føddi Jákupi ein son.⁶ Tá segði Rakul: “Gud hevur givið mær rætt; hann hevur hoyrt bøn mína og givið mær ein son.” Tí kallaði hon hann Dán.⁷ Síðan varð Bila, tænstukvinnan hjá Rakul, aftur við barn og føddi Jákupi enn ein son.⁸ Tá segði Rakul: “Eg havi verið í hørðum stríði við systur mína og vunnið.” Og hon kallaði hann Naftali.

Börnini hjá Jákupi og Silpu

⁹ Tá ið nú Lea sá, at hon ikki fekk fleiri børn, tók hon Silpu, tænstukvinnu sína, og gav Jákupi hana til konu.¹⁰ Og Silpa, tænstukvinnan hjá Leu, føddi Jákupi ein son.¹¹ Tá segði Lea: “Tann eydna!” Og hon kallaði hann Gád.¹² Síðan føddi Silpa, tænstukvinnan hjá Leu, Jákupi enn ein son.¹³ Tá segði Lea: “Eydnusæl eri eg! Kvinnurnar fara at prísar meg eydnusæla.” Tí kallaði hon hann Ásjer.

Fleiri børn við Leu

¹⁴ Ein dagin, meðan hveitiskurðurin var fyri, fór Ruben út á bøin; har fann hann nøkur kærleiksepli, sum hann bar heim til Leu, mammu sína. Tá segði Rakul við Leu: “Gev mær nøkur av kærleikseplunum hjá soni tínum.”¹⁵ Men Lea svaraði: “Er tað ikki nóg mikið, at tú hevur tikið mann mín? Skalt tú nú eisini taka kærleikseplini hjá soni mínum?” Men Rakul segði: “Fái eg kærleikseplini hjá soni tínum, kann Jákup sova hjá tær í nátt.”¹⁶ Tá ið Jákup um kvøldið kom aftur úr bønnum, fór Lea út ímóti honum og segði: “Tað er til mín, tú skalt koma, tí eg havi keypt teg fyri kærleikseplini hjá soni mínum.” So lá hann hjá henni ta náttina.¹⁷ Og Gud bønhojrdi Leu; hon varð við barn og føddi Jákupi fimta sonin.¹⁸ Tá segði Lea: “Gud hevur lønt mær afturfyri, at eg gav manni mínum tænstukvinnu mína.” Tí kallaði hon hann Issakar.¹⁹ Og Lea varð aftur við barn og føddi Jákupi sætta sonin.²⁰ Tá segði Lea: “Gud hevur givið mær

góða gávu; nú má maður mín verða búgvandi hjá mær, tí eg havi føtt honum 6 synir.” Tí kallaði hon hann Sebulon. ²¹ Síðan átti hon eina dóttur, og hana kallaði hon Dina.

Jósef føddur

²² Tá kom Gudi Rakul í hug; og hann bønhojrði hana og opnaði móðurlív hennara. ²³ Hon varð tá við barn og átti ein son og segði: “Gud hevur tikið burtur skomm mína.” ²⁴ Tí kallaði hon hann Jósef og segði: “Harrin lati meg fáa enn ein son.”

Ríkidømi hjá Jákupi

²⁵ Tá ið nú Rakul hevði átt Jósef, segði Jákup við Lában: “Lat meg nú fara heim aftur til land mítt. ²⁶ Lat meg fáa konur mínar og børn míni, sum eg havi tænt fyri hjá tær, so eg kann fara avstað. Tú veitst jú sjálvur, hvussu eg havi tænt tær.” ²⁷ Men Lában segði við hann: “Hevði eg bara funnið náði í eygum tínum! Eg havi fingið varhugan av, at Harrin hevur vælsignað meg tína vegna.” ²⁸ Og hann helt fram: “Áset sjálvur løn tína, so skal eg geva tær hana.” ²⁹ Jákup svaraði honum: “Tú veitst sjálvur, hvussu eg havi tænt tær, og hvat ogn tín er vorðin til í mínum hondum. ³⁰ Tað sindrið, tú átti, áðrenn eg kom, er nú vaksið í stórum, og Harrin hevur vælsignað teg, hvar eg setti fót mín. Men nær kann eg fara undir at syrgja fyri mínum egna húsi?” ³¹ Tá segði Lában: “Hvat skal eg geva tær?” Jákup svaraði: “Tú skalt als einki geva mær. Men vilt tú gera, sum eg sigi, skal eg framvegis røkta seyð tín og ansa honum. ³² Eg skal í dag ganga gjøgnum øll kríatúr tíni, og øll tey flekkutu og mislittu dýrini, øll tey svørtu lombini og tær flekkutu og mislittu geitirnar, skal eg skilja burturúr; tað skal verða løn mín. ³³ Og falsloysi mítt skal vera mítt vitni, tá ið tú í morgin kemur at kanna løn mína: Allar geitir hjá mær, sum ikki eru flekkutar og mislittar, og øll lomb, sum ikki eru svørt, skulu haldast at vera stolin.” ³⁴ Tá segði Lában: “Lat tað so verða, sum tú sigur.” ³⁵ Og sama dag skildi hann teir flekkutu og mislittu bukkarnar burturúr, og allar tær flekkutu og mislittu geitirnar, alt, sum hevði onkran hvítan lit, og øll tey svørtu lombini; tey læt hann sonum sínum upp í hendur. ³⁶ So læt hann tríggjar dagsferðir vera ímillum seg og Jákup, sum røktaði tað, ið eftir var av seyðinum hjá Lábani.

³⁷ Men Jákup tók sær frískar greinar av øsp, mandlutræi og platantræi, og hann skavaði hvítar rendur í tær, so tað hvíta á greinunum kom at liggja bert.

³⁸ So setti hann greinarnar, sum hann hevði skavað, í vatntrogini, í rennurnar, beint frammanfyri har seyðurin kom fyri at drekka; tí hann paraðist, tá ið hann kom at drekka. ³⁹ Tá ið so seyðurin paraðist framman fyri greinarnar, fekk hann flekkut, gjørðut og mislitt lomb. ⁴⁰ Men lombini skildi Jákup burturúr og fekk seyðin at venda høvdið ímóti tí flekkuta og øllum tí svarta seyðinum hjá Lábani. Soleiðis fekk hann sær síni egnu fylgi, sum hann ikki læt koma saman við seyðinum hjá Lábani. ⁴¹ Og hvørja ferð tað vóru tey sterku dýrini, ið paraðust, setti Jákup greinarnar í vatntrogið framman fyri tey, so tey skuldu parast framman fyri greinunum. ⁴² Men tá ið tað vóru tey veiku dýrini, setti hann tær ikki framman fyri tey. Soleiðis fekk Lában tey veiku dýrini og Jákup tey sterku. ⁴³ Og maðurin gjørdist ómetaliga ríkur, hann fekk nógvan seyð, trælkvinnur og trælir, kamelar og asnar.

Jákup flýggjar

31 ¹ Men Jákup hoyrði, at synir Lábans søgdu: “Jákup hefur tikið alt tað, ið pápi okkara átti; alt hansara ríkidømi stavar frá ognunum hjá pápa okkara.” ² Og Jákup sá á andlitsbragdinum hjá Lábani, at hann var ikki við hann sum áður. ³ Tá segði Harrin við Jákup: “Far heim aftur til land fedra tína og til ætt tína. Eg skal vera við tær.”

⁴ So sendi Jákup boð eftir Rakul og Leu og bað tær koma út í hagan til seyð sín. ⁵ Og hann segði við tær: “Eg síggi á andlitsbragdi pápa tykkara, at hann er ikki við meg sum áður; men Gud hjá pápa mínum hefur verið við mær. ⁶ Tit vita sjálvar, at eg av øllum alvi havi tænt pápa tykkara, ⁷ men kortini hefur hann snýtt meg og broytt lön mína 10 ferðir. Men Gud loyvdi honum ikki at gera mær skaða. ⁸ Segði hann, at tey mislittu dýrini skuldu verða mín lön, lembdu øll dýrini mislitt lomb, og segði hann, at tey flekkutu dýrini skuldu verða mín lön, lembdu øll dýrini flekkut lomb. ⁹ Soleiðis tók Gud kríatúrini frá pápa tykkara og gav mær tey. ¹⁰ Í brundtíð sá eg einaferð í dreymi, at veðragjólingarnir, sum brundaðu, vóru flekkutir, gjørðutir og misslittir. ¹¹ Guds eingil segði við meg í dreyminum: ‘Jákup!’ Eg svaraði: ‘Her eri eg.’ ¹² Tá segði hann: ‘Hygg upp og gev gætur, at allir veðragjólingarnir, sum brunda, eru flekkutir, gjørðutir og misslittir. Tí eg havi sæð alt, sum Lában hefur gjørt ímóti tær. ¹³ Eg eri tann Gud, sum møtti tær í Betel, har tú salvaði eina steinsúlu og gavst mær lyfti. Far nú úr hesum landi og vend heim aftur til føðiland títt.’ ” ¹⁴ Tá tóku Rakul og Lea til orða og søgdu við hann: “Hava vit longur part ella arv í húsinum hjá pápa okkara? ¹⁵ Verða vit ikki roknaðar sum fremmandar av honum? Hann hefur jú selt okkum, og sjálvur hefur hann brúkt alt tað, ið hann fekk fyri okkum. ¹⁶ Jú, alt tað ríkidømið, ið Gud hefur tikið frá pápa okkara, eiga vit og børn okkara. Ger tú nú bara alt tað, ið Gud hefur sagt við teg.”

¹⁷ Tá tók Jákup børn síni og konur sínar og lyfti tey upp á kamelarnar, ¹⁸ og hann tók við sær øll síni kríatúr og alla sína ogn, sum hann hevði vunnið sær, kríatúrini, hann átti og hevði vunnið sær í Paddan-Áram, og helt leiðina heim til Ísak, pápa sín, í Kánanslandi.

¹⁹ Ímeðan Lában var á fjalli í royting, stjól Rakul húsgudarnar, sum pápi hennara átti. ²⁰ Jákup lumpaði áramean Lában við ikki at lata hann vita, at hann ætlaði sær at rýma. ²¹ Og hann rýmdi við øllum, ið hann átti; hann fór yvir um Evfrat og helt leiðina ímóti Gileads fjøllum.

Lában fer aftaná Jákupi

²² Tá ið nú Lában triðja dagin eftir fekk at vita, at Jákup var rýmdur, ²³ tók hann frændur sínar við sær og helt aftan á honum í 7 dagar og fekk hann aftur í Gileads fjøllum. ²⁴ Men um náttina kom Gud til áramean Lában í dreymi og segði við hann: “Ansa eftir ikki at siga eitt einasta ilt orð við Jákup!” ²⁵ Tá ið Lában fekk Jákup aftur, hevði hann sett upp tjald sítt á fjallinum, og Lában og frændur hansara settu upp tjöld síni á Gileads fjøllum. ²⁶ Og Lában segði við Jákup: “Hvat er hetta, tú hevur gjørt? Tú hevur lumpað meg, og døtrum mínum ert tú farin av stað við, sum vóru tær krígsfangar. ²⁷ Hví rýmdi tú loyniliga og lumpaði meg? Hví lætst tú meg ikki vita av, so eg kundi fylgt tær á leið við fagnaðarrópum og sangi, við trummum og lýrum. ²⁸ Tú ikki so frægt sum lætst meg sleppa at kyssa abbaðørn míni og døtur mínar. Sum tú hevur borið teg býttliga at. ²⁹ Eg havi vald at gera tykkum ilt, men Gud hjá pápa tykkara segði við meg í nátt: Ansa eftir ikki at siga eitt einasta ilt orð við Jákup. ³⁰ Skilligt er, at tú rýmdi, tí tær longdist eftir húsinum hjá pápa tínum. Men hví stjólst tú gudar mínar?”

³¹ Tá tók Jákup til orða og segði við Lában: “Jú, eg var bangin, tí eg hugsaði, at tú fórt at taka døtur tínar frá mær við makt. ³² Men tann, ið tú finnur tínar gudar hjá, skal lata lív. Rannsaka, meðan frændur okkara eru hjá, hvat eg havi, og tak tað, ið tú eigur.” Men Jákup visti ikki, at Rakul hevði stolið húsgudarnar. ³³ Lában fór so inn í tjaldið hjá Jákupi og inn í tjaldið hjá Leu og inn í tjaldið hjá báðum tænaðstakvinnunum; men einki hann fann. So fór hann út úr tjaldinum hjá Leu og inn í tjaldið hjá Rakul. ³⁴ Men Rakul hevði tikið húsgudarnar, lagt teir í kamelsaðilin og sett seg oman á teir. Lában leitaði um alt tjaldið, men fann einki. ³⁵ Rakul segði tá við pápa sín: “Harri mín tekur mær tað ikki illa upp, at eg ikki fáí reist meg fyri honum, tí eg havi tað, sum kvinnur eru vanar at hava!” Og hann leitaði, men fann ikki húsgudarnar.

³⁶ Tá spann øði í Jákup; hann hevði harðliga at Lában og segði við hann: “Hvør er mín brotsgerð, og hvør er mín synd, at tú soleiðis jagstrar meg? ³⁷ Tú hevur nú rannsakað alt mítt viðføri; hvat fanst tú av lutum, sum hoyra tínum húsi til? Legg tað fram her fyri frændur mínar og frændur tínar, so teir kunnu døma okkara millum. ³⁸ Nú havi eg verið hjá tær í 20 ár, og ær og geitir tínar hava ikki verið lambskotnar, og veðrarnar í fylgi tínum havi eg ikki etið. ³⁹ Eg bar tær ikki tey sundurskrøddu dýrini, men rindaði sjálvur fyri tey; meg kravdi

tú bæði eftir tí, ið stolið varð á degi, og tí, ið stolið varð á nátt. ⁴⁰ Um dagin plágaði hiti meg og um náttina kuldi, eg fekk ikki blund í eyguni. ⁴¹ Eg havi nú verið í húsi tínum í 20 ár; í 14 ár havi eg tænt hjá tær fyri báðar døtur tínar og í 6 ár fyri seyð tín, og 10 ferðir hevur tú broytt lön mína. ⁴² Hevði ikki Gud hjá pápa mínum, Ábrahams Gud og Ísaks ótti, verið við mær, tá hevði tú uttan iva sent meg tómhentan burtur. Men Gud hevur sæð neyð mína og strev mítt, og í nátt feldi hann dóm.” ⁴³ Tá svaraði Lában Jákupi: “Døturnar eru mínar, og synirnir eru mínir, og seyðurin er mín, og alt, sum tú sært, er mítt; men hvat kann eg í dag gera fyri døtur mínar ella børnini, ið tær hava átt? ⁴⁴ Kom nú og lat okkum gera sáttmála hvør við annan; hann skal vera vitni ímillum meg og teg.”

Jákup ger sáttmála við Lában

⁴⁵ So tók Jákup ein stein og reisti hann sum steinsúlu. ⁴⁶ Og hann segði við frændur sínar: “Hentið steinar saman!” Teir tóku so steinar og gjørdu eina grótrúgvu, og síðan fingur teir sær eina máltíð har á grótrúgvuni. ⁴⁷ Lában rópti hana Jegar-Sahaduta, men Jákup rópti hana Gáled. ⁴⁸ Og Lában segði: “Henda grótrúgva skal í dag vera vitni ímillum meg og teg.” Tí eitur hon Gáled. ⁴⁹ Hon verður eisini rópt Mispa, tí Lában segði: “Harrin skal halda vakt okkara millum, tá ið vit ikki longur síggja hvør annan. ⁵⁰ Fert tú illa við døtrum mínum, ella fært tú tær konur afturat teimum, tá skalt tú vita, at Gud er vitni ímillum meg og teg, hóast einki menniskja er hjástatt.” ⁵¹ Og Lában segði við Jákup: “Hesa grótrúgvu og hesa steinsúlu havi eg reist ímillum meg og teg. ⁵² Bæði grótrúgvun og steinsúlan skulu vera vitni um, at eg ikki fari fram við grótrúgvuni til tín, og at tú ikki fert fram við grótrúgvuni til mín við illum í huga. ⁵³ Gud hjá Ábrahami og Gud Nákors, hann sum var Gud hjá pápa teirra, skal døma okkara millum.” So svór Jákup við pápa síns Ísaks ótta. ⁵⁴ Síðan ofraði Jákup sláturoffur á fjallinum og beyð frændum sínum til máltíð; og teir ótu og vórðu á fjallinum um náttina.

⁵⁵ Tíðliga morgunin eftir kysti Lában abbaðørn síni og døtur sínar og vælsignaði tey. Síðan vendi hann heim aftur til sín sjálvs.

Stríðið hjá Jákupi

32¹ Jákup helt fram leið sína. Men Guds einglar möttu honum, ² og tá ið Jákup sá teir, segði hann: “Hetta er Guds lega.” Tí kallaði hann plássið Máhanáim.

Óttin hjá Jákupi fyri Esavi

³ Jákup sendi nú sendiboð undan sær til bróður sín Esav í landinum Seir á Edóms vøllum. ⁴ Og hann gav teimum hesi boð: “Soleiðis skulu tit siga við harra mín, Esav: So sigur tænarí tín, Jákup: Eg havi búð sum fremmandur hjá Lábani og verið har heilt til nú, ⁵ og eg havi fingið oksar, asnar og seyð, trælir, bæði menn og kvinnur. Nú sendi eg boð fyri at lata harra mín tað vita, í vón um at finna náði í eygum tínum.”

⁶ Men sendiboðini komu aftur til Jákup og søgdu: “Vit komu til Esav, bróður tín, men hann er longu á veg ímóti tær við 400 monnum.” ⁷ Tá gjørdist Jákup ræðsluslugin, og í neyð síni býtti hann fólkið, ið við honum var, og seyðin, neytini og kamelarnar sundur í tveir flokkar. ⁸ Hann hugsaði sum so: “Kemur Esav fram á annan flokkin og ger av við hann, so kann hin flokkurin komast undan.” ⁹ So bað Jákup: “Gud hjá Ábrahami og Ísaki, fedra mína, tú Harri, ið segði við meg: Vend aftur til land títt og til ættfólk títt, so skal eg gera væl við teg. ¹⁰ Eg eri ikki verður alla ta miskunn og alt tað trúfesti, ið tú hevur víst tænarara tínum, tí einans við stavi mínum fór eg yvir um Jordan, og nú eigi eg tveir flokkar. ¹¹ Bjarga mær nú úr hondunum á Esavi, bróður mínum, tí eg óttist fyri, at hann kemur at gera av við meg og mammuna saman við børnunum. ¹² Men tú hevur sjálvur sagt, at tú vilt gera væl við meg og lata eftirkomarar mínar verða sum havsins sand, ið eingin er førur fyri at telja.” ¹³ Hann varð so har ta náttina.

Síðan tók hann eina gávu til bróður sín Esav, av tí hann átti: ¹⁴ 200 geitir og 20 bukkar, 200 ær og 20 veðrar, ¹⁵ 30 kamelryssur við fylum sínum, 40 kýr og 10 tarvar, 20 asnaryssur og 10 asnar. ¹⁶ Tey fekk hann trælum sínum í fylgjum, hvørt fylgið sær, og hann segði við teir: “Farið tit undan og latið tað vera nóg langt ímillum fylgini.” ¹⁷ Og hann gav tí fyrsta hesi boð: “Tá ið Esav, beiggi mín, møtir tær og spyr: Hvør eigur teg, og hvar fert tú, og hvør eigur fylgið, tú rekur, ¹⁸ tá skalt tú svara: Tænarí tín Jákup eigur tað; tað er gáva, sum hann sendir harra sínum Esavi. Hann kemur sjálvur aftan á okkum.” ¹⁹ Eisini tí næsta

og tí triðja og øllum, ið róku fylgini, gav hann boð um at siga tað sama við Esav, tá ið teir møttu honum; ²⁰ teir skuldu siga: “Tænari tín, Jákup, kemur sjálvur aftaná.” Tí hann hugsaði sum so: “Eg vil blíðka hann við hesi gávu, sum fer undan mær; síðan gangi eg fram fyri hann; kanska hann tá fagnar mær.” ²¹ So fóru teir undan við gávuni, og sjálvur varð hann verandi í leguni um náttina.

²² Somu nátt fór hann upp, tók báðar konur sínar og báðar tænastrúgvinnur sínar og tey 11 børn síni og fór tvørtur um Jabbok við vaðið; ²³ hann tók tey og fekk tey yvir um áanna, og alt tað, ið hann átti, fekk hann eisini yvirum.

Jákup berjist við Gud

²⁴ Jákup var nú einsamallur eftir. Tá kom ein maður og bardist við hann, heilt til tað tók at lýsa fyri degi. ²⁵ Tá ið hann sá, at hann ikki var mentur at fella hann, sló hann hann á mjødnina, meðan teir bardust, so mjødnin á Jákupi fór úr lið. ²⁶ Tá segði hann við hann: “Slepp mær, tí nú tekur at lýsa fyri degi!” Men Jákup svaraði: “Eg sleppi tær ikki, uttan tú vælsignar meg.” ²⁷ Tá spurdi maðurin hann: “Hvussu eitur tú?” Hann svaraði: “Jákup.” ²⁸ So segði hann: “Tú skalt ikki longur eita Jákup, men Ísrael, tí tú hevur barst við Gud og menniskju og hevur vunnið.” ²⁹ Tá segði Jákup: “Sig mær, hvussu tú eitur!” Men hann svaraði: “Hví spyrt tú meg um navn mítt?” So vælsignaði hann hann har. ³⁰ Og Jákup kallaði plássið Pnuel, “tí eg havi sæð Gud andlit til andlits og tó bjargað lívinum.” ³¹ Í somu stund sum hann fór fram við Pnuel, reis sólin; og hann haltaði á mjødnini. ³² Tí eta ísraelsfólk enn í dag ikki mjadnarsinuna, sum er á mjadnarliðinum, tí tað var á mjadnarsinuna á mjadnarliðinum, hann sló Jákup.

32,24 Hos 12,4–5 32,28 1. Mós 35,10; 1. Kong 18,31

32,29 2. Mós 3,13; Dóm 13,17–18

32,30 2. Mós 19,21; 20,19; 33,20; 3. Mós 16,2; 5. Mós 5,24; Dóm 6,22–23; 13,22; Jes 6,5

Jákup og Esav hittast

33 ¹Tá ið Jákup nú hugdi upp, bar hann eyga við Esav, sum kom við 400 monnum; tá býtti hann börnini millum Leu og Rakul og báðar tænastrúkvinnurnar. ²Hann læt tænastrúkvinnurnar og børn teirra standa fremst, Leu og børn hennara aftan fyri tey og Rakul og Jósef aftast. ³Men sjálvur gekk hann undan teimum, og hann boygdi seg til jarðar 7 ferðir, til hann kom til bróður sín. ⁴Men Esav kom rennandi ímóti honum, tók hann í favn, hálsfevndi hann og kysti hann, og teir grótu. ⁵Tá ið Esav hugdi upp, bar hann eyga við kvinnurnar og börnini, og hann segði: “Hvørji eru hasi, ið tú hevur har?” Jákup svaraði: “Hatta eru tey börnini, sum Gud av náði síni hevur givið tænastrúkvinnurnar tínum.” ⁶Tá komu tænastrúkvinnurnar við børnum sínum og boygdu seg til jarðar. ⁷Síðan kom eisini Lea við børnum sínum og boygdi seg til jarðar, og at enda komu Jósef og Rakul og boygdu seg til jarðar. ⁸Tá spurdi Esav: “Hvat ætlaði tú við øllum hasum flokkinum, sum eg møtti?” Jákup svaraði: “Finna náði í eygum tínum, harri.” ⁹Esav svaraði: “Eg havi ríkilig, beiggi. Hav tú tað, ið títt er!” ¹⁰Tá svaraði Jákup: “Nei, havi eg funnið náði í eygum tínum, tá tak ímóti gávu míni; tí tá ið eg sá andlit títt, var tað sum at síggja Guds andlit, og tú hevur tikið vinarliga ímóti mær. ¹¹Tak nú ímóti gávu míni, sum er borin tær, av tí at Gud hevur verið mær náðigur, og tí eg havi alt, ið mær nýtist.” Og hann noyddi hann, til hann tók ímóti henni.

¹²Síðan segði Esav: “Latið okkum nú halda fram leiðina, men eg skal ganga undan tær.” ¹³Men Jákup svaraði: “Harri mín veit, at börnini eru viðbrekin, og at ærnar ganga við lombum og kýrnar við kálvum. Verða tey bara ein dag ríkin ov hart, doyggja tey. ¹⁴Vilt tú ikki fara undan tænastrúkvinnurnar tínum, harri mín, so kann eg koma aftaná so hóvliga, sum kríatúrini og börnini orka at ganga, til eg komi til harra mín í Seir.” ¹⁵Tá segði Esav: “Eg vil í hvussu er lata nakrar av monnum mínum verða eftir hjá tær.” Men Jákup svaraði: “Hví tað? Hevði eg bara funnið náði í eygunum á harra mínum.” ¹⁶Sama dag vendi Esav við og fór aftur til Seir.

Jákup í Sikem

¹⁷Men Jákup helt leiðina til Sukkot. Har bygdi hann sær hús og gjørdi smáttur til kríatúr síni; tí verður plássið kallað Sukkot.

¹⁸ Á ferð síni úr Paddan-Áram kom Jákup í øllum góðum til býin Sikem, sum er í Kánanslandi, og setti upp tjöld síni uttan fyri býin. ¹⁹ Og jarðarstykkið, sum hann hevði sett tjald sítt á, keypti hann frá sonum Hámors, pápa Sikems, fyri 100 kesitar. ²⁰ Síðan reisti hann eitt altar har og kallaði tað “Gud er Ísraels Gud.”

Dina og Sikem

34¹ Einaferð fór Dina, dóttirin, ið Lea hevði føtt Jákupi, út at vitja kvinnurnar í landinum. ² Og Sikem, sonur hivitin Hámor, høvdingan har í landinum, sá hana. Hann tók hana, fór í song við henni og neyðtók hana. ³ Hann fekk hug á Dinu, dóttur Jákups; hann elskaði gentuna og talaði eymliga við hana. ⁴ Og Sikem segði við Hámor, pápa sín: “Fá mær hasa gentuna til konu!”

⁵ Jákup hevði frætt, at Sikem hevði vanært Dinu, dóttur sína; men við tað at synir hansara vóru úti í haganum við kríatúrunum, tagdi Jákup, til teir komu aftur. ⁶ Hámor, pápi Sikems, fór tá út til Jákup at tosa við hann. ⁷ Men tá ið synir Jákups komu heim aftur úr haganum og frættu hetta, gjørdust teir harmir, og øði spann í teir, tí Sikem hevði gjørt skemdargerð í Ísrael við at liggja hjá dóttur Jákups; slíkt eigur ikki at verða gjørt! ⁸ Men Hámor tosaði við teir og segði: “Sikem, sonur mín, er púra burtur í dóttur tykkara; gevið honum hana til konu! ⁹ Latið okkum koma í svágarskap og gevið okkum dötur tykkara, og giftið tit tykkum við døtrum okkara. ¹⁰ Verið búgvandi her hjá okkum! Landið stendur tykkum í boði, setið búgv her og farið um landið og fáid tykkum fastan bústað her.” ¹¹ Og Sikem segði við pápa hennara og brøður: “Gævi eg fann náði í eygum tykkara! Alt, ið tit krevja, vil eg geva. ¹² Krevjið stórt brúðargjald og stóra gávu av mær! Eg vil lata tykkum tað, ið tit krevja, bara tit geva mær gentuna til konu.” ¹³ Men synir Jákups svaraðu Sikemi og pápa hansara Hámoni við svikafullum orðum, tí hann hevði vanært Dinu, systur teirra. ¹⁴ Teir søgdu við teir: “Tað kunnu vit ikki gera; vit kunnu ikki geva einum óumskornum manni systur okkara, tí tað er okkum ein vanæra. ¹⁵ Vit eftirlíka tykkum einans við teirri treyt, at tit verða sum vit og lata alt mannkyn hjá tykkum umskera. ¹⁶ So vilja vit geva tykkum dötur okkara, og vit kunnu fáa okkum dötur tykkara til konur og verða búgvandi hjá tykkum, so vit verða eitt fólk. ¹⁷ Men gera tit ikki, sum vit siga, og lata tykkum umskera, tá taka vit systur okkara og fara hiðan.” ¹⁸ Hámor og sonur hansara Sikem vóru væl nøgdir við orð teirra, ¹⁹ og drongurin drálaði ikki við at gera tað, tí honum leitst væl á dóttur Jákups, og hann varð tann mest umhildni í húsinum hjá pápa sínum.

²⁰ So fóru Hámor og sonur hansara Sikem út til portrið í býi sínum og søgdu við menninar í býnum: ²¹ “Hesir menn eru okkum friðarliga sinnaðir. Latið teir verða verandi her í landinum og ferðast um tað, tí landið er nóg rúmsátt

til teirra. Vit kunnu fáa okkum dötur teirra til konur og geva teimum dötur okkara. ²²Men einans við teirri treyt, at alt mannkyn hjá okkum letur seg umskera, soleiðis sum teir eru umskornir, vilja menninir eftirlíka okkum og verða búgvandi hjá okkum, so vit verða eitt fólk. ²³Fylgi teirra, ognir og øll krlátúr teirra verður alt okkara. Latið okkum bara eftirlíka teimum, so teir verða búgvandi hjá okkum.” ²⁴Allir teir, sum gingu inn og út um portrið í býi hansara, tóku undir við Hámori og soni hansara Sikemi, og alt mannkyn, sum gekk inn og út um portrið í býi hansara, læt seg umskera.

²⁵Men triðja dagin, meðan teir enn lógu við pínu, tóku teir báðir synir Jákups, Símeon og Levi, brøður hjá Dinu, hvør sítt svørð og fóru inn í býin, uttan at nakar grunaði ilt, og drupu allar menninar. ²⁶Teir drupu eisini Hámor og son hansara Sikem við svørði; so tóku teir Dinu úr húsinum hjá Sikemi og rýmdu. ²⁷Synir Jákups lógdust á teir falnu og rændu býin, tí teir høvdu vanært systur teirra. ²⁸Teir tóku seyð, neyt og asnar teirra og alt, sum var í býnum og á bønum. ²⁹Og alt ríkidømi teirra, øll børn teirra og kvinnur teirra tóku teir sum herfong, og alt, sum var í húsunum, rændu teir.

³⁰Men Jákup segði við Símeon og Levi: “Tit elva mær ólukku við at gera meg hataðan av landsins íbúgvum, kánanítum og perissítum. Eg eri so fámentur, og savnast teir ímóti mær, vinna teir á mær, so bæði eg og húsfólk mítt verður oytt.” ³¹Men teir svaraðu: “Skuldi hann sleppa at fara við systur okkara sum eini skøkju?”

Jákup í Betel

35 ¹ Og Gud segði við Jákup: “Far niðan til Betel og verð verandi har og reis eitt altar har fyri tí Gudi, ið opinberaði seg fyri tær, tá ið tú flýddi undan Esavi, bróður tínum.” ² Tá segði Jákup við húsfólk síni og við øll, ið hjá honum vóru: “Sleppið tykkum av við teir fremmandu gudarnar, sum tit hava hjá tykkum, reinsað tykkum og skiftið klæði. ³ Latið okkum fara niðan til Betel; har vil eg reisa altar fyri tí Gudi, sum bønhoymdi meg á neyðardegi mínum, og sum hevur verið við mær á ferðini, ið eg havi gjørt.” ⁴ Tey góvu tá Jákupi allar teir fremmandu gudarnar, tey høvdu hjá sær, og ringarnar, sum tey høvdu í oyrunum; og Jákup gróv teir niður undir eikini við Sikem. ⁵ Síðan fóru tey avstað. Men ein Guds ræðsla kom á býrnar har um leiðir, so eingin elti synir Jákups.

⁶ So kom Jákup og alt fólk ið, ið við honum var, til Lus í Kánanslandi, tað er Betel. ⁷ Har reisti hann eitt altar og kallaði staðið El-Betel, tí har hevði Gud opinberað seg fyri honum, tá ið hann flýddi undan bróður sínum. ⁸ Har andaðist Debora, fostra Rebekku, og hon varð jarðað niðanvert við Betel undir eikini; tí kallaði hann hana grátieikina.

⁹ Og Gud opinberaði seg aftur fyri Jákupi, tá ið hann kom úr Paddan-Áram; og hann vælsignaði hann ¹⁰ og segði við hann: “Navn títt er Jákup; men tú skalt ikki longur eita Jákup; Ísrael skal vera navn títt.” Og hann nevndi hann Ísrael. ¹¹ So segði Gud við hann: “Eg eri Gud hin alvaldi, verð fruktbarur og fjølmentur! Eitt fólk, ja, ein mongd av fólkum skal koma av tær, og kongar skulu koma úr lendum tínum. ¹² Landið, ið eg gav Ábrahami og Ísaki, tað gevi eg tær og eftirkomarum tínum eftir teg.” ¹³ So fór Gud upp frá honum á tí staði, har hann hevði talað við hann. ¹⁴ Og Jákup reisti ein minnisstein á staðnum, sum Gud hevði talað við hann, eitt minnismerki av steini, og hann stoytti drykkjuoffur á tað og helti olju út yvir tað. ¹⁵ Og staðið, har Gud hevði talað við hann, kallaði Jákup Betel.

Benjamin verður føddur og Rakul doyr

¹⁶ Síðan hildu tey fram ferðina úr Betel. Tá ið stutt var eftir til Efrat, átti Rakul barn, og tað gjørdist ein ring barnferð. ¹⁷ Meðan hon lá við hørðum verkjum,

35,1 1. Mós 28,13–15 35,2 Jos 24,23; 1. Sám 7,3 35,3 1. Mós 28,20 35,4 1. Mós 31,19; Dóm 8,24–26 35,5 2. Krýn 14,14; 17,10 35,6 1. Mós 28,19 35,7 1. Mós 31,13
35,8 1. Mós 24,59 35,10 1. Mós 32,28 35,11 1. Mós 48,4 35,14 1. Mós 28,18–19

segði ljósmóðirin við hana: “Óttast ikki, tí eisini hesa ferð fært tú son.” ¹⁸ Og meðan lívið fjaraði burtur, tí tað stóð um lív, gav hon honum navnið Benoni; men pápi hansara kallaði hann Benjamin. ¹⁹ So doyði Rakul og varð jarðað við vegin til Efrat, tað er Betlehem. ²⁰ Og Jákup setti stein á grøv hennara; tað er gravsteinurin hjá Rakul, sum stendur har dagin í dag.

Skemdargerð Rubens

²¹ Síðan helt Ísrael fram ferðina og setti upp tjald sítt hinumegin Migdal-Eder. ²² Meðan Ísrael búði har í grannalagnum, fór Ruben og hevði kynsliga samveru við Bilu, hjákonuni hjá pápa sínum. Tað frætti Ísrael.

Synir Jákups

Jákup átti nú 12 synir. ²³ Lea átti Ruben, hin fyrst fødda hjá Jákupi, Símeon, Levi, Juda, Issakar og Sebulon. ²⁴ Rakul átti Jósef og Benjamin. ²⁵ Bila, tænastrúgvinnan hjá Rakul, átti Dán og Naftali. ²⁶ Silpa, tænastrúgvinnan hjá Leu, átti Gád og Ásjer. Hetta vóru synirnir, ið Jákup fekk í Paddan-Áram.

Jákup í Hebron, Ísakur doyr

²⁷ So kom Jákup til Ísak, pápa sín, í Mamre í Kirjat-Arba, tað er Hebron, har Ábraham og Ísakur høvdu búð sum fremmandir. ²⁸ Ísakur gjørdist 180 ára gamal. ²⁹ So sløknaði hann; hann doyði og fór til sínar fedrar, gamal og mettur av døgum. Og synir hansara Esav og Jákup jarðaðu hann.

35,19 1. Mós 48,7 35,22 1. Mós 49,4; 3. Mós 18,8; 1. Krýn 5,1

35,23 1. Mós 29,32–35; 30,5–8 35,27 1. Mós 13,18; 14,13

Ættin hjá Esavi

36 ¹Hetta er ættin hjá Esavi, sum eisini verður kallaður Edóm. ²Esav tók sær konur av Kánans døtrum: Adu, dóttir hetitin Elon, Oholibámu, dóttir Ána, son hivitin Sibeon ³og Bášemat, dóttir Ísmaels, systir Nebajots. ⁴Ada fœddi Esavi Elifas, Bášemat fœddi honum Reuel, ⁵og Oholibáma fœddi Jeusj, Jálam og Kora. Hetta vóru synir Esavs, sum hann fekk í Kánanslandi.

⁶Esav tók konur sínar, synir og døtur sínar og alt húsfólk sítt, alla ogn sína, øll kríatúr síni og alt góðs sítt, sum hann hevði savnað sær í Kánanslandi, og fór til eitt annað land, burtur frá Jákupi, bróður sínum. ⁷Teir áttu so nógva ogn, at teir kundu ikki búgva saman; landið, ið teir búðu í sum fremmandir, kundi ikki upphalda teimum, so nógv kríatúr hœvdu teir. ⁸Og Esav búsettist á Seirs fjøllum; Esav er tann sami sum Edóm.

⁹Hetta er ættin hjá Esavi, ættfaðir edómita á Seirs fjøllum. ¹⁰Hetta eru nøvnini á Esavs sonum: Elifas, sonur Adu, konu Esavs, og Reuel, sonur Bášemat, konu Esavs. ¹¹Synir Elifas vóru: Teman, Ómar, Sefo, Gátam og Kenas. ¹²Timna var hjákona hjá Elifasi, soni Esavs; hon fœddi honum Ámalek. Hetta vóru eftirkomarar frá Adu, konu Esavs. ¹³Hetta eru synir Reuels: Náhat, Sera, Sjamma og Missa. Teir vóru eftirkomarar hjá Bášemat, konu Esavs. ¹⁴Hetta eru synir Oholibámu, konu Esavs, sum var dóttir Ána, son Sibeons. Hon fœddi honum Jeusj, Jálam og Kora.

¹⁵Hesir eru høvdingarnir, ið ættaðir eru frá sonum Esavs: Synir Elifas, sum var fyrst fœddi sonur Esavs, vóru høvdingarnir Teman, Ómar, Sefo, Kenas, ¹⁶Kora, Gátam og Ámalek. Hesir vóru teir høvdingar í Edóms landi, sum ættaðir vóru frá Elifasi; teir vóru eftirkomarar hjá Adu. ¹⁷Hesir eru synir Reuel, son Esavs: Høvdingarnir Náhat, Sera, Sjamma og Missa. Hesir vóru teir høvdingar í Edóms landi, sum ættaðir vóru frá Reuel; teir vóru eftirkomarar hjá Bášemat, konu Esavs. ¹⁸Hesir eru synir Oholibámu, konu Esavs: Høvdingarnir Jeusj, Jálam og Kora. Hesir vóru teir høvdingar í Edóms landi, sum ættaðir vóru frá Oholibámu konu Esavs, dóttir Ána. ¹⁹Hesir vóru synir Esavs - tað er Edóms - og teir høvdingar, ið ættaðir vóru frá teimum.

²⁰Hesir eru synir horitin Seirs, sum búði í landinum: Lotan, Sjobal, Sibeon og Ána, ²¹Disjon, Eser og Disjan. Hesir vóru synir Seirs, høvdingar horita í Edóms landi. ²²Synir Lotan vóru Hori og Hemam; og systir Lotans var Timna. ²³Hesir

36,2 1. Mós 26,34 36,7 1. Mós 13,6 36,8 Jos 24,4 36,9 1. Krýn 1,35–37

36,20 1. Mós 14,6

eru synir Sjobals: Alvan, Mánahat, Ebal, Sjefo og Onam. ²⁴Hesir eru synir Sibeons: Ajja og Ána; tað var Ána, ið fann tær heitu keldurnar í oyðimørkini, tá ið hann sat hjá asnum hjá Sibeon, pápa sínum. ²⁵Hesi eru børnini hjá Ána: Disjon og Oholibáma, dóttir Ána. ²⁶Hesir eru synir Disjons: Hemdan, Esjban, Jitran og Keran. ²⁷Hesir eru synir Esers: Bilhan, Sáavan og Ákan. ²⁸Hesir eru synir Disjans: Us og Áran.

²⁹Hesir eru høvdingar horita: Høvdingarnir Lotan, Sjobal, Sibeon, Ána, ³⁰Disjon, Eser og Disjan; hesir vóru horita høvdingar eftir ættum teirra í Seirs landi.

³¹Hesir eru kongarnir, ið ráddu í Edóms landi, áðrenn ísraelsfólk fekk sín fyrsta kong: ³²Bela, sonur Beors, var kongur í Edóm; býur hansara æt Dinhaba. ³³Tá ið Bela doyði, gjørdist Jobab, sonur Sera úr Bosra, kongur eftir hann. ³⁴Tá ið Jobab doyði, gjørdist Husjam úr landi Temanita, kongur eftir hann. ³⁵Tá ið Husjam doyði, gjørdist Hádad, sonur Bedad, kongur eftir hann. Tað var hann, ið vann á midianitum á Móabs vøllum; býur hansara æt Ávit. ³⁶Tá ið Hádad doyði, gjørdist Samla úr Masreka kongur eftir hann. ³⁷Tá ið Samla doyði, gjørdist Saul úr Rehobot við ána kongur eftir hann. ³⁸Tá ið Saul doyði, gjørdist Báal-Hánan, sonur Akbor, kongur eftir hann. ³⁹Tá ið Báal-Hánan, sonur Akbors, doyði, gjørdist Hádar kongur eftir hann; býur hansara æt Pau, og kona hansara æt Mehetabel; hon var dóttir Matredar, dóttir Mesahabs.

⁴⁰Hesi eru nøvnini á Esavs høvdingum, eftir ættum, bústøðum og nøvnum teirra: Høvdingarnir Timna, Alva, Jetet, ⁴¹Oholibáma, Ela, Pinon, ⁴²Kenas, Teman, Mibsar, ⁴³Magdiel og Iram. Hesir vóru høvdingar Edóms eftir bústøðum teirra í tí landi, sum teir áttu. Esav var ættfaðir edómita.

Jósef og brøður hansara

37 ¹ Jákup varð búgvandi í Kánanslandi, har sum pápi hansara hevði búð sum fremmandur. ² Hetta er ættsøgan hjá Jákupi. Tá ið Jósef var 17 ára gamal, ansaði hann seyði saman við brøðrum sínum; sum ungur var hann saman við synunum hjá Bilu og Silpu, ið vóru konur hjá pápa hansara. Og Jósef segði pápa teirra frá, hvussu ringt orð teir høvdu á sær.

³ Ísrael var betri við Jósef enn við allar hinar synir sínar, tí hann hevði fingið hann í ellisárum; og hann læt gera honum ein síðan ermakyrtil. ⁴ Tá ið nú brøður hansara sóu, at pápi teirra var betri við hann enn við allar hinar brøðurnar, kastaðu teir hatur á hann og vildu ikki tala blíðliga við hann.

⁵ Einaferð hevði Jósef ein dreym, sum hann segði brøðrum sínum frá, og eftir tað hataðu teir hann enn meir. ⁶ Hann segði við teir: “Nú skulu tit hoyra, hvat eg havi droymt! ⁷ Vit fingust við at binda bundi úti á akrinum; tá reistist mítt bundi og stóð upprætt, og bundi tykkara stóðu rundanum og bukkaðu fyri mínum bundi.” ⁸ Tá søgdu brøður hansara við hann: “Tú skalt kanska vera kongur okkara og ráða yvir okkum?” Og teir hataðu hann uppafur meir fyri dreymar hansara og tað, sum hann segði. ⁹ Men hann droymdi aftur ein dreym, sum hann segði brøðrum sínum frá; hann segði: “Eg havi aftur havt ein dreym: Eg sá sólina, mánan og 11 stjørnur bukka fyri mær.” ¹⁰ Men tá ið hann segði tað fyri pápa sínum og brøðrum sínum, skeldaði pápi hansara hann og segði við hann: “Hvat er hetta fyri dreymar, tú hevur havt? Skulu kanska eg, mamma tín og brøður tínir koma og byggja okkum til jarðar fyri tær?” ¹¹ Og brøður hansara øvundaðu honum; men pápi hansara legði sær tað í minni.

¹² Einaferð, tá ið brøður hansara vóru farnir at ansa kríatúrunum hjá pápa sínum við Sikem, ¹³ segði Ísrael við Jósef: “Tú veitst, at brøður tínir ansa kríatúrunum við Sikem? Kom, eg ætli at senda teg til teirra!” Hann svaraði: “Her eri eg.” ¹⁴ So segði hann: “Far og vita, hvussu veit við hjá brøðrum tínum og kríatúrunum, og kom so aftur og sig mær.” Síðan sendi hann Jósef av stað úr Hebrons dali, og hann kom til Sikem. ¹⁵ Har kom ein maður fram á hann, meðan hann reikaði um í haganum, og spurdi hann: “Hvørjum leitar tú eftir?” ¹⁶ Hann svaraði: “Eg leiti eftir brøðrum mínum; sig mær, hvar teir eru við kríatúrunum.” ¹⁷ Maðurin svaraði: “Teir eru farnir hiðan, tí eg hoyrði teir siga: Nú fara vit til Dotan.” So fór Jósef aftan á brøðrum sínum, og hann fann teir í Dotan. ¹⁸ Men teir sóu hann langt burtur, og áðrenn hann kom til teirra, lögdu

teir upp ráð um at drepa hann ¹⁹ og sögdu hvør við annan: “Hygg, har kemur droymarin! ²⁰ Komið nú og latið okkum drepa hann. Síðan blaka vit hann í ein av brunnunum og siga, at eitt villdýr hevur etið hann. So fáa vit at síggja, hvat ið verður úr dreymum hansara!”

²¹ Tá ið Ruben hoyrði tað, vildi hann bjarga honum úr hondum teirra og segði: “Latið okkum ikki taka hann av lívi! ²² Latið ikki blóð flóta, koyrið hann í henda brunnin her í oyðimørkini, men leggið ikki hond á hann!” Hetta segði hann fyri at bjarga honum úr hondum teirra og at fáa hann aftur til pápa sín.

²³ Tá ið nú Jósef kom til brøður sínar, lótu teir hann úr kyrtlinum, tí síða ermakyrtlinum, sum hann var í. ²⁴ Síðan tóku teir hann og koyrdu hann niður í brunnin; men brunnurin var tómur, einki vatn var í honum, ²⁵ so settust teir at eta. Men tá ið teir hugdu upp, sóu teir eitt fylgi av ísmaelitum, sum kom úr Gilead; kamelar teirra bóru kryddurtir, balsam og luktilsi; teir vóru á veg til Egyptalands við tí. ²⁶ Tá segði Juda við brøður sínar: “Hvønn fyrimun hava vit av at drepa bróður okkara og dylja morðið? ²⁷ Komið, latið okkum selja ísmaelitum hann og ikki leggja hond á hann; tí hann er okkara holdborni bróðir.” Og brøður hansara gjørdu, sum hann segði.

²⁸ Og tá ið nakrir midianitiskir keypmenn komu framvið, drógu teir Jósef upp úr brunninum og seldu ísmaelitunum hann fyri 20 siklar í silvuri; hesir høvdu so Jósef við til Egyptalands.

²⁹ Tá ið Ruben kom aftur til brunnin, sá hann, at har var eingin Jósef; tá skræddi hann klæði síni sundur ³⁰ og fór aftur til brøður sínar og segði: “Drongurin er ikki har! Hvat skal eg tó gera?” ³¹ Teir tóku so kyrtilin hjá Jósefi, drupu ein geitarbukk og dyppaðu kyrtilin í blóðið. ³² Síðan sendu teir síða ermakyrtilin heim til pápa sín og sögdu: “Hetta hava vit funnið; hygg eftir, um tað ikki er kyrtilin hjá soni tínum!” ³³ Og tá ið hann hevði hugt at kyrtlinum, segði hann: “Hetta er kyrtilin hjá soni mínum! Eitt villdýr hevur etið hann! Víst er Jósef sundurskræddur!” ³⁴ So skræddi Jákup klæði síni, bant sekk um lendar sínar og syrgdi son sín í langa tíð. ³⁵ Allir synir og allar døtur hansara komu at ugga hann, men hann vildi ikki lata seg ugga og segði: “Við sorg fari eg niður í helheim til son mín.” Og pápi hansara græt um hann.

³⁶ Men midianitar seldu hann í Egyptalandi til Potifar, hirðmann hjá Fárao og ovasta fyri lívverjuni.

Juda og Támar

38 ¹ Um hetta mundið fór Juda frá brøðrum sínum og fór í hóslag við ein mann í Ádullam, sum æt Hira. ² Har sá hann dóttur ein kánanita, sum æt Sjua, og hann fekk sær hana til konu. Hann fór inn til hennara, ³ og hon varð við barn og átti son, sum hon kallaði Er. ⁴ Síðan varð hon aftur við barn og fekk son, sum hon kallaði Onan. ⁵ Og hon fòddi enn ein son, sum hon kallaði Sjela; hon var stòdd í Kesib, tá ið hon átti hann.

⁶ Og Juda tók Eri, fyrst fòdda soni sínum, konu; hon æt Támar. ⁷ Men Er, fyrst fòddi sonur Juda, gjørði tað, ið var ilt í eygum Harrans, og tí læt Harrin hann doyggja. ⁸ Tá segði Juda við Onan: “Far inn til konuna hjá bróður tínum og gakk í svágarhjúnalag við hana, so tú kanst reisa bróður tínum avkom.” ⁹ Men Onan visti, at avkomið fór ikki at hoyra honum til, og hvørja ferð hann fór inn til konuna hjá bróður sínum, læt hann tí sáðið fara til spillis á jørðina, so hann ikki skuldi reisa bróður sínum avkom. ¹⁰ Men tað, sum hann gjørði, var ilt í eygum Harrans, so Harrin læt eisini hann doyggja. ¹¹ Tá segði Juda við Támar, sonarkonu sína: “Sit tú nú einkja í húsinum hjá pápa tínum, til Sjela, sonur mín, er tilkomin.” Tí hann óttaðist fyri, at eisini hann fór at doyggja eins og bróður hansara. So fór Támar heim og varð verandi í húsinum hjá pápa sínum.

¹² Tá ið rúm tíð var farin, doyði kona Juda, dóttir Sjua. Og tá ið Juda hevði funnið ugga, fór hann við vini sínum Hira úr Ádullam niðan til Timna til teirra, sum vóru og kliptu ullina av seyðinum. ¹³ Tá ið Támar frætti, at verpápi hennara var á veg niðan til Timna at klippa seyð, ¹⁴ læt hon seg úr einkjuklæðum sínum, ballaði seg við einum sløri og bant tað fyri andlitið. So setti hon seg við portrið til Enaim við vegin til Timna, tí hon hevði sæð, at Sjela var tilkomin, men enn var hon ikki givin honum til konu. ¹⁵ Tá ið Juda sá hana, helt hann hana vera skøkju, tí hon hevði slør fyri andlitið. ¹⁶ Hann fór tá av vegnum yvir til hennara og segði: “Kom, lat meg liggja hjá tær!” Hann visti ikki, at tað var sonarkona hansara. Men hon svaraði: “Hvat gevur tú mær fyri at liggja hjá mær?” ¹⁷ Hann svaraði: “Eg skal senda tær eitt geitarlamb úr fylginum.” Men hon segði: “Tá gev mær okkurt í pant, inntil tú sendir tað.” ¹⁸ Hann spurdi: “Hvat skal eg geva tær í pant?” Hon svaraði: “Innsiglisring tín, band títt og stavin, tú hevur í hondini.” Hann fekk henni tað; síðan fór hann í song við henni, og hon varð við barn við honum. ¹⁹ So reistist hon og fór heim, tók slørið av sær og fór í aftur einkjuklæði síni.

²⁰ Síðan sendi Juda vin sín úr Ádullam við geitarlambinum at heinta pantið aftur frá konuni, men hann fann hana ekki. ²¹ Hann spurdi tá fólkið har á staðnum: “Hvar er skøkjan, sum sat við vegin í Enaim?” Tey svaraðu: “Her hevur eingin skøkja verið.” ²² So fór hann aftur til Juda og segði: “Eg fann hana ekki, og fólkið har á staðnum segði eisini, at har hevði eingin skøkja verið.” ²³ Tá segði Juda: “Lat hana hava tað meðni, so vit ikki verða til skammar. Eg havi sent lambið, men tú fanst hana ekki.”

²⁴ Okkurt um trýggjar mánaðir seinni komu tey og søgdu við Juda: “Támar, sonarkona tín, hevur drivið hor, og við hesi gerð er hon eisini vorðin við barn.” Tá segði Juda: “Komið út við henni, hon skal brennast!” ²⁵ Tá ið teir komu út við henni, sendi hon verpápa sínum hesi boð: “Við tí manni, ið hetta eigur, eri eg vorðin við barn.” Og hon segði: “Kanna gjølla eftir, hvør ið eigur henda innsiglisring, hetta band og henda stav!” ²⁶ Tá ið Juda hevði hugt at teimum, segði hann: “Rætt hevur hon og ikki eg, tí eg havi ikki givið soni mínum Sjela hana.” Eftir tað lá hann ikki hjá henni aftur.

²⁷ Tá ið hon nú skuldi føða, vísti tað seg, at tvíburar vóru í móðurlívi hennara. ²⁸ Og undir føðingini rætti annar hondina út; tá tók ljósmóðirin og bant ein reyðan tráð um hond hansara og segði: “Hesin kom fyrr út.” ²⁹ Men so tók hann hondina til sín aftur, og beiggi hansara kom út. Tá segði hon: “Sum tú hevur brotið teg fram!” Tí kallaði hon hann Peres. ³⁰ Síðan kom beiggi hansara, sum hevði reyða tráðin um hondina; hann kallaði hon Sera.

Jósef hjá Potifar

39¹ Jósef varð fórdur til Egyptaland, og Potifar, hirðmaður hjá Fárao og hagar. ² Harrin var við Jósefi, so hann var eydnismaður; og hann var í húsinum hjá egyptiska harra sínum. ³ Tá ið nú harri hansara sá, at Harrin var við honum og læt alt eydnast, ið hann fekst við, ⁴ fann Jósef náði í eygum hansara og gjørdist tænarari hansara. Potifar setti Jósef at ráða fyri húsi sínum og læt honum alt upp í hendur, ið hann átti. ⁵ Og frá teirri løtu, Potifar hevði sett Jósef at ráða fyri húsi sínum og øllum, ið hann átti, vælsignaði Harrin húsið hjá egyptanum fyri Jósefs skuld, og Harrans signing var yvir øllum, ið hann átti, bæði inni og úti. ⁶ Alt, ið hann átti, læt hann Jósefi upp í hendur, og við honum sum húshaldara hevði hann einans eyguni eftir tí mati, sum hann sjálvur át. Jósef var vakur og væl vaksin.

Reina atferð Jósefs

⁷ Nakað eftir hetta bar so á, at kona harra hansara kastaði blíð eygu á Jósef og segði: “Legg teg hjá mær!” ⁸ Men hann hevði seg undan og segði við konuna hjá harra sínum: “Við mær í húsinum hevur harri mín ikki eyguni eftir nøkrum, men alt, ið hann eigur, hevur hann latið mær upp í hendur. ⁹ Hann hevur ikki meir at siga her í húsinum enn eg havi, og hann hevur ikki sýtt mær nakað uttan teg, tí tú ert kona hansara; hvussu skuldi eg tá kunnað gjørt hesa stóru misgerð og syndað móti Gudi?” ¹⁰ Og hóast hon dag eftir dag royndi at yvirtala Jósef, vildi hann ikki eftirlíka henni at liggja hjá henni og vera saman við henni.

¹¹ Ein dagin hann kom inn í húsið at gera arbeiði sítt, og eingin av húsfélkinum var inni, ¹² treiv hon í kapp hansara og segði: “Legg teg hjá mær!” Men hann læt hana hava kappan eftir í hond síni og flýddi út í tún. ¹³ Tá ið hon sá, at Jósef hevði latið hana hava kappan eftir í hond síni og var flýddur út í tún, ¹⁴ rópti hon eftir húsfélki sínum og segði við tey: “Her síggja tit! Hann er komin til okkara við einum hebreia at háða okkum. Hann kom inn til mín at liggja hjá mær, men eg rópti, alt tað, eg var ment. ¹⁵ Tá ið hann hoyrði, at eg skar í at rópa, læt hann kapp sín vera eftir hjá mær og flýddi út í tún” ¹⁶ Hon læt nú kapp hansara verða liggjandi hjá sær, til harri hansara kom aftur til hús. ¹⁷ Tá segði hon honum somu søgu: “Hebraiski trælurin, ið tú komst við, kom inn til

mín at liggja hjá mær; ¹⁸men tá ið eg skar í róp, læt hann kappa sín vera eftir hjá mær og flýddi út í tún.”

¹⁹Tá ið harri hansara hoyrði konu sína siga, at soleiðis hevði trælur hansara borið seg at móti sær, spann øði í hann. ²⁰Og hann tók Jósef og setti hann í fongsul, har kongsins fangar sótu; og har sat hann í fongslinum. ²¹Men Harrin var við Jósefi og lagaði tað so, at hann varð væl lýddur og møtti vælvild frá ovastanum fyri fongslinum. ²²Hann setti Jósef at ansa eftir øllum fangunum í fongslinum, og hann tók sær av øllum, ið har skuldi gerast. ²³Ovastin fyri fongslinum tók sær ikki av nøkrum, ið Jósef hevði fingið litið til, tí Harrin var við honum, og alt, sum hann gjørði, læt Harrin eydnast.

Jósef týðir dreyrnar hjá hirðmonnunum

40¹Nakað eftir hetta gjördu skeinkjarin og bakarinn hjá konginum í Egyptalandi seg sekar í misbroti móti harra sínum, egyptakongi.
²Tá gjördist Fárao illur við hesar báðar hirðmenn sínar, høvuðsskeinkjaran og høvuðsbakaran ³og setti teir í varðhald í húsunum hjá ovastanum fyri lívverjuni í fongslinum, har Jósef sat. ⁴Og ovastin fyri lívverjuni setti Jósef at vera hjá teimum og ganga teimum til handa.

Tá ið teir høvdu sitið í varðhaldi eina tíð, ⁵droyndu teir báðir, skeinkjarin og bakarinn hjá egyptakongi, sum sótu í fongslinum, eina náttina hvør sín dreyrn við hvør síni serligu merking. ⁶Tá ið Jósef um morgunin kom inn til teirra, sá hann, at teir vóru stúrnir. ⁷Tá spurdi hann hirðmenn Fáraos, sum vóru í varðhaldi saman við honum í húsi harra hansara: “Hví síggja tit so sorgarbundnir út í dag?” ⁸Teir svaraðu: “Vit hava droymt ein dreyrn, og her er eingin, ið kann týða hann.” Tá segði Jósef við teir: “Hoyrir dreyrnatýðing ikki Gudi til? Sigið mær, hvat tit hava droymt!” ⁹Høvuðsskeinkjarin segði tá Jósefi frá dreyrn sínum. Hann segði við hann: “Eg sá í dreyrn mínum fyri mær eitt víntræ. ¹⁰Á víntrænum vóru trýggjar greinar, og so skjótt sum blómuknapparnir búnaðust, spruttu blómurnar, og vintyssini bóru búgvín vínber. ¹¹Eg hevði steypið hjá Fárao í hondini, og eg tók vínberini og pressaði sevjuna út í steypið hjá Fárao og rætti honum tað.” ¹²Tá segði Jósef við hann: “Soleiðis skal dreyrnurin týðast: Tær trýggjar greinarnar eru trýggir dagar. ¹³Um trýggjar dagar skal Fárao lyfta høvd títt og seta teg aftur í starv títt. Tú skalt rætta Fárao steypið, sum tú áður vart vanur, tá ið tú vart skeinkjari hansara. ¹⁴Men minst til mín, tá ið tað gongst tær væl, og vís mær ta góðvild, at tú minnir Fárao á meg og fært meg út úr hesum húsi. ¹⁵Tí eg eri stolin úr landi hebra, og heldur ikki her havi eg gjørt nakað, sum teir kundu seta meg í fongsul fyri.”

¹⁶Tá ið høvuðsbakarinn sá, at Jósef hevði givið eina hepna týðing, segði hann við Jósef: “Eg hevði eisini ein dreyrn; mær barst fyri, at eg á høvdi mínum bar trýggjar kurvar við hveitibreyði. ¹⁷Í ovastu kurvini var alskins bakstur til Fárao; men fuglarnir ótu tað úr kurvini á høvdi mínum.” ¹⁸Jósef svaraði: “Soleiðis skal dreyrnurin týðast: Tær trýggjar kurvarnar eru trýggir dagar. ¹⁹Um trýggjar dagar skal Fárao lyfta høvd títt og heingja teg upp í eitt træ, og fuglarnir skulu eta kjøtið av tær.”

²⁰ Triðja dagin eftir hetta hevði Fárao føðingardag, og hann gjørdi veitslu fyri øllum tænarum sínum. Tá lyfti hann upp høvdið á høvuðsskeinkjaranum og høvuðsbakaranum, meðan tænarar hansara vóru hjá. ²¹ Høvuðsskeinkjaran setti hann aftur í starv sítt, so hann kundi rætta Fárao steypið, ²² og høvuðsbakaran hongdi hann, so sum Jósef hevði týtt teimum dreymarnar. ²³ Men høvuðsskeinkjarin mintist ikki til Jósef; hann gloymdi hann.

Jósef týðir dreyms Fáraos

41 ¹Tvey ár seinni hendi tað, at Fárao droymdi ein dreym. Honum barst fyri, at hann stóð við Niláanna. ²Upp úr ánni komu 7 kýr, prúðar og væl í holdum, og tær løgðust at eta áargrasið. ³Aftan á tær komu 7 aðrar kýr upp úr ánni, ljótar og illa í holdum. Tær stillaðu seg hjá hinum fyrru kúnum á áarbakkanum. ⁴Men kýrnar, ið vóru ljótar og illa í holdum, ótu hinar kýrnar, ið vóru prúðar og væl í holdum. So vaknaði Fárao. ⁵Tá ið hann var sovnaður aftur, droymdi hann á øðrum sinni. Hann sá 7 tjúkk og góð øks vaksa á einum strái. ⁶Og aftan á tey sprettu fram 7 onnur øks, trænað og avsviðin av eystanvandinum. ⁷Tey trænaðu øksini gloyptu teimum 7 tjúkk og fullu øksunum. So vaknaði Fárao og skilti, at tað var ein dreymur.

⁸Um morgunin hevði Fárao ongan frið á sær; hann sendi boð eftir øllum spámonnum og vísmonnum Egyptalands og segði teimum frá dreymum sínum, men eingin kundi týða Fárao teir. ⁹Tá segði høvuðsskeinkjarin við Fárao: “Eg má í dag minna á misbrot míni. ¹⁰Eina ferð gjørdist Fárao illur inn á tænarar sínar, meg og høvuðsbakaran, og setti okkum í fongsul hjá ovastanum fyri lívverjuni. ¹¹Eina náttina droyndu eg og høvuðsbakarinn ein dreym, og hvør dreymur hevði sína serligu merking. ¹²Saman við okkum har var ungur hebrei, sum var í tænastrá hjá ovastanum fyri lívverjuni; honum søgdu vit frá dreymum okkara, og hann týddi okkum teir, hvørjum sín dreym. ¹³Og sum hann týddi okkum teir, soleiðis varð tað: Eg varð settur aftur í starv, og bakarinn varð hongdur.”

¹⁴Tá sendi Fárao boð eftir Jósefi, og teir skundaðu sær at fáa hann út úr fongslinum, hann rakaði sær og skifti klæði og gekk so fram fyri Fárao. ¹⁵Og Fárao segði við Jósef: “Eg havi droymt ein dreym, sum eingin kann týða; men um teg havi eg hoyrt sagt, at tær nýtist bara at hoyra ein dreym, so kanst tú týða hann.” ¹⁶Jósef svaraði Fárao: “Tað stendur ikki til mín! Men Gud skal geva Fárao eitt eydnusamt svar.” ¹⁷So segði Fárao við Jósef: “Eg droymdi, at eg stóð á Niláarbakkanum. ¹⁸Tá komu 7 kýr upp úr ánni, væl í holdum og prúðar, og tær løgðust at eta áargrasið. ¹⁹Men aftan á tær komu 7 aðrar kýr upp, illa í holdum og ógvuliga ljótar og rak. So ljótar kýr havi eg aldri sæð í øllum Egyptalandi. ²⁰Tær ljótu rakkýrnar ótu tær fyrru 7 prúðu kýrnar. ²¹Men tá ið tær høvdu etið tær, sást tað ikki á teimum; tær vóru líka ljótar at síggja sum frammanundan. So vaknaði eg. ²²Síðan droymdi eg, at eg sá 7 full og góð øks

vaksa á einum strái. ²³ Og aftan á tey sprettu fram 7 onnur øks, turr, trænað og avsviðin av eystanvindinum. ²⁴ Og tey trænaðu øksini gloyptu teimum 7 góðu øksunum. Eg havi sagt hetta fyri spámonnunum, men eingin kundi týða mær tað.”

²⁵ Tá segði Jósef við Fárao: “Báðir dreymar Fáraos eru ein og sami dreymur. Gud hevur boðað Fárao frá tí, sum hann ætlar at gera. ²⁶ Tær 7 góðu kýrnar eru 7 ár, og tey 7 góðu øksini eru 7 ár; tað er ein og sami dreymur. ²⁷ Tær 7 kýrnar, ið vóru illa í holdum og ljótar, og sum komu upp aftan á hinar, eru 7 ár, og tey 7 øksini, ið vóru trænað og avsviðin av eystanvindinum, eru 7 hungursár, ið koma skulu. ²⁸ Tað var hetta, eg meinti við, tá ið eg segði við Fárao: “Gud hevur latið Fárao síggja tað, sum hann ætlar at gera. ²⁹ Tað fara at koma 7 ár við stórari yvirflóð í øllum Egyptalandi. ³⁰ Men aftaná tey koma 7 hungursár, og øll yvirflóðin í Egyptalandi skal verða gloymd, tí hungursneyðin skal útarma landið. ³¹ Eingin skal minnst yvirflóðina í landinum fyri hungursneyðini, sum kemur aftaná, tí hon skal verða ógvuliga svár. ³² Og tá ið dreymurin tvær ferðir var endurtikin fyri Fárao, merkir tað, at Gud hevur gjørt av at gera tað sum skjótast. ³³ Nú skuldi Fárao funnið sær ein serliga kønan skilamann og sett hann yvir Egyptaland. ³⁴ Og Fárao skuldi syrgt fyri at sett umsjónarmenn yvir landið at krevja inn fimtingin av grøðini í Egyptalandi tey 7 árinum við yvirflóð. ³⁵ Teir skulu savna saman alt kornið tey góðu árinum, ið nú koma, og í býunum skulu teir goyma matkorn, sum Fárao skal hava undir hond, og ansa eftir tí. ³⁶ Kornid skal landið hava niðurfyri til tey 7 hungursárinum, sum koma skulu yvir Egyptaland, so landið ikki verður oytt av hungursneyðini.”

Jósef stjórnar Egyptalandi

³⁷ Fárao og allir tænarar hansara dámdu væl hesi orð. ³⁸ Og Fárao segði við tænarar sínar: “Finst nakar maður, ið hevur Guds anda so sum hesin?” ³⁹ So segði Fárao við Jósef: “Tá ið nú Gud hevur latið teg vitað alt hetta, er eingin so kønur og vísur sum tú. ⁴⁰ Tú skalt standa fyri húsi mínum, og alt fólk mítt skal gera eftir boðum tínum; einans hásetið vil eg hava fram um teg.”

⁴¹ Og Fárao segði við Jósef: “Hoyr, eg líti tær alt Egyptaland upp í hendur.” ⁴² So tók Fárao innsiglisringin av hond síni og setti hann á hondina á Jósefi, læt hann í fín línklæði og hongdi gullketu um háls hansara. ⁴³ Hann læt hann koyra í næstbesta vogni sínum, og teir, ið gingu undan vogninum, róptu “Abrek.” Soleiðis leit hann honum alt Egyptaland upp í hendur. ⁴⁴ Og Fárao segði við

Jósef: “Eg eri Fárao, men uttan vilja tín skal eingin í øllum Egyptalandi lyfta hond ella fót.” ⁴⁵ Og Fárao gav Jósefi navnið Sáfenat-Panea, og hann gav honum Asnat til konu; hon var dóttir prestin Potifera í On. So ferðaðist Jósef um Egyptaland.

⁴⁶ Jósef var 30 ára gamal, tá ið hann stóð fyri Fárao, Egyptalands kongi. Síðan fór Jósef frá Fárao og ferðaðist um alt Egyptaland, ⁴⁷ og landið bar í yvirflóð tey 7 góðu árinum. ⁴⁸ Tey 7 árinum yvirflóð var í Egyptalandi, savnaði Jósef alt kornið og goymdi tað í býunum. Í hvørjum býi savnaðu og goymdu tey kornið frá økrunum rundanum. ⁴⁹ Og Jósef dungaði korn saman sum havsins sand í sera stóra rúgvu, til hann helt upp at telja, tí einki tal var.

⁵⁰ Jósef fekk tveir synir, áðrenn hungursárinu komu, Asnat, dóttir prestin Potifera í On, fòddi honum teir. ⁵¹ Jósef kallaði hin fyrst fòdda Manasse. “Tí Gud hevur latið meg gloyma alla mína neyð og faðirhús mítt.” ⁵² Hin kallaði hann Efraim: “Tí Gud hevur gjørt meg fruktbaran í armóðslandi mínum.”

Hungursárinu byrja

⁵³ Tá ið tey 7 árinu við yvirflóð, sum hòvdu verið í Egyptalandi, vóru av, ⁵⁴ byrjaðu tey 7 hungursárinu, so sum Jósef hevði sagt, og tað gjørdist hungursneyð í øllum londunum, men í øllum Egyptalandi var breyð. ⁵⁵ Tá ið nú alt Egyptaland hungraði, rópti fólk ið til Fárao eftir breyði. Men Fárao segði við allar egyptar: “Farið til Jósef! Tað, sum hann sigur við tykkum, skulu tit gera.” ⁵⁶ Tá ið hungursneyðin var komin um alla jørðina, læt Jósef allar goymslurnar upp, og hann seldi egyptum korn. Og hungursneyðin var svár í Egyptalandi. ⁵⁷ Úr øllum londum komu menn til Egyptalands til Jósef at keypa korn, tí hungursneyðin var stór um alla jørðina.

Brøður Jósefs í Egyptalandi

42 ¹Tá ið Jákup frætti, at korn var at fáa í Egyptalandi, segði hann við synir sínar: “Hví sita tit og hyggja hvør upp á annan?” ²Og hann helt fram: “Eg havi hoyrt, at korn er at fáa í Egyptalandi; farið hagar og keypið okkum korn, so vit kunnu liva og ikki doyggja.” ³So fóru teir 10 brøður Jósefs av stað at keypa korn úr Egyptalandi. ⁴Men Jákup vildi ikki senda Benjamin, bróður Jósefs, við teimum, tí hann bar ótta fyri, at einhvør vanlukka kundi henda honum.

⁵Millum teirra, sum komu at keypa korn, vóru eisini Ísraels synir, tí hungursneyð var í Kánanslandi. ⁶Men Jósef hevði ræðið í landinum, og tað var hann, sum seldi øllum fólkinum korn. Brøður Jósefs komu tá og boygdu seg til jarðar fyri honum. ⁷Tá ið Jósef sá brøður sínar, kendi hann teir aftur, men hann lætst, sum hann ikki kendi teir, og talaði harðliga við teir og segði: “Hvaðan koma tit?” Teir svaraðu: “Úr Kánanslandi at keypa korn.”

⁸Jósef kendi brøður sínar, men teir kendu ikki hann. ⁹Tá komu dreymarnir, sum Jósef hevði droymt, honum í hug, og hann segði við teir: “Tit eru njósningar; tit eru komnir at hyggja eftir, hvar landið er verjuleyst.” ¹⁰Men teir svaraðu honum: “Nei, harri, tænarar tínir eru komnir at keypa korn. ¹¹Vit eru allir synir sama mann; vit eru erligir menn; tænarar tínir eru ikki njósningar.” ¹²Men hann segði við teir: “Jú, tit eru komnir at hyggja eftir, hvar landið er verjuleyst.” ¹³Teir svaraðu: “Tænarar tínir vóru 12 brøður, synir ein og sama mann í Kánanslandi. Tann yngsti er enn hjá pápa okkara, og ein er ikki á lívi longur.” ¹⁴Men Jósef segði við teir: “Tað er, sum eg longu havi sagt tykkum: Tit eru njósningar. ¹⁵Men nú skulu tit verða royndir: So satt sum Fárao livir, sleppa tit ikki hiðan, uttan yngsti beiggi tykkara kemur higar. ¹⁶Sendið ein tykkara heim aftur eftir bróður tykkara, meðan tit aðrir verða verandi her sum fangar; so skal tað vísa seg, um tit siga satt. Og um ikki, so eru tit njósningar, so satt sum Fárao livir.” ¹⁷Og hann hevði teir í varðhaldi í trýggjar dagar.

¹⁸Triðja dagin segði Jósef við teir: “Gera tit hetta, tá skulu tit liva, tí eg eri ein gudrøkin maður. ¹⁹Eru tit erligir menn, tá lata tit ein av brøðrum tykkara verða sitandi í varðhaldinum, har tit sótu, men hinir fara av stað við korninum til svøltandi húski tykkara. ²⁰Koma tit so aftur til mín við yngsta bróður tykkara, tá eru orð tykkara eftirfarandi, og tit skulu ikki doyggja.” Og teir so gjørdi. ²¹Men teir søgdu hvør við annan: “Sanniliga, hetta er sektin fyri tað, vit gjørdi

ímóti bróður okkara. Vit sóu sálarangist hansara, tá ið hann bað okkum um náði, men vit vildu ikki lurta eftir honum. Tí eru vit komnir í hesa neyð.”²² Tá tók Ruben til orða og segði við teir: “Segði eg ikki við tykkum, at tit ikki máttu gera synd ímóti dreinginum, men tit lurtaðu ikki eftir mær. Nú verður kravt endurgjald fyri blóð hansara.”²³ Men teir vistu ikki, at Jósef skilti teir, tí hann tosaði við teir við tulki.²⁴ Og hann vendi sær frá teimum og græt, men kom so aftur til teirra og tosaði við teir. So tók hann Símeon úr flokkinum og legði hann í leinkjur fyri eygum teirra.²⁵ Síðan gav Jósef boð um at fylla sekkir teirra við korni, leggja pengarnar aftur í sekkin hjá hvørjum einstøkum og geva teimum mat við til ferðina. Og soleiðis varð gjørt.²⁶ So lessaðu teir kornið á asnar sínar og fóru avstað.

²⁷ Men tá ið ein teirra læt sekk sín upp fyri at geva asna sínum fóður í herberginum, bar hann eyga við pengarnar ovast í sekkinum.²⁸ Og hann segði við bróður sínar: “Pengar mínir eru komnir aftur; teir liggja her í sekkinum!” Tá gjørdust teir bangnir og hugdu skelvandi hvør upp á annan og søgdu: “Hvat er tað, ið Gud hevur gjørt ímóti okkum?”

²⁹ Tá ið teir vóru komnir heim aftur til Jákup, pápa sín, í Kánanslandi, greiddu teir honum frá øllum, ið teimum hevði verið fyri, og søgdu:³⁰ “Maðurin, sum hevur ræðið í landinum, talaði harðliga við okkum og fór við okkum, sum vóru vit njósnarar.³¹ Men vit søgdu við hann: Vit eru erligir menn, vit eru ikki njósnarar.³² Vit vóru 12 bróður, synir sama pápa; ein er ikki á lívi longur, og tann yngsti er í lötuni hjá pápa okkara í Kánanslandi.³³ Men maðurin, sum hevur ræðið í landinum, segði við okkum: Soleiðis kann eg fáa at vita, um tit eru erligir menn: Latið ein av brøðrum tykkara verða eftir hjá mær og takið korn við til svøltandi húsfólk tykkara og farið so avstað.³⁴ Komið so aftur til mín við yngsta bróður tykkara, so eg kann vita, at tit ikki eru njósnarar, men erligir menn. So skal eg geva tykkum bróður tykkara aftur, og tit skulu hava frítt at fara í landinum.”

³⁵ Tá ið teir nú tømdu sekkirnar, fann hvør teirra pengapung sín í sekkinum. Men tá ið teir og pápi teirra sóu pengapungarnar, kom ótti á teir.³⁶ Men Jákup, pápi teirra, segði við teir: “Tit gera meg barnleysan! Jósef er farin, Símeon er farin, og nú taka tit Benjamin! Alt hetta kemur yvir meg.”³⁷ Tá segði Ruben við pápa sín: “Tú kanst taka báðar synir mínar av lívi, komi eg ikki aftur til tín við honum. Lít mær hann upp í hendur; eg skal koma aftur til tín við honum.”³⁸ Men hann svaraði: “Sonur mín fer ikki við tykkum, tí beiggi hansara er

deyður, og hann er einsamallur eftir. Hendir honum ein ólukka á ferðini, ið tit gera, so leggja tit meg á gamalsaldri í hel av sorg.”³⁹ Men hungursneyðin var svár í landinum.

Bróður Jósefs í Egyptalandi á øðrum sinni

43 ¹ Og tá ið tey høvdu etið kornið, ið teir vóru komnir við úr Egyptalandi, segði pápi teirra við teir: “Farið avstað aftur og keypið okkum eitt sindur av korni.” ² Men Juda svaraði honum: “Maðurin ávaraði okkum staðiliga og segði: Tit fáa ikki andlit mítt aftur at síggja, er ikki beiggi tykkara við tykkum. ³ Um tú letur bróður okkara koma við okkum, skulu vit fara av stað at keypa tær korn. ⁴ Men letur tú hann ikki koma við okkum, fara vit ongan veg. Tí maðurin segði við okkum: Tit fáa ikki andlit mítt aftur at síggja, er ikki beiggi tykkara við tykkum.” ⁵ Tá segði Ísrael: “Hví hava tit gjørt so illa við meg at siga manninum frá, at tit áttu ein bróður afturat?” ⁶ Teir svaraðu: “Maðurin fregnaðist gjølla um okkum og ætt okkara og spurdi: Er pápi tykkara enn á lívi? Eiga tit nakran annan bróður? Og vit søgdu honum, sum var. Hvussu kundu vit vita, at hann fór at siga: Komið higgar við bróður tykkara?”

⁷ Tá segði Juda við Ísrael, pápa sín: “Lat drongin koma við mær, so vit kunnu fara av stað aftur; so kunnu vit bjarga lívinum og ikki doyggja, bæði vit og tú og børn okkara. ⁸ Eg svari fyri hann; tú kanst krevja hann av míni hond. Komi eg ikki aftur við honum og leiði hann fram fyri teg, tá skal eg vera sekur fyri tær allar mínar dagar. ⁹ Høvdu vit ikki havt drálað, so høvdu vit nú verið aftur á øðrum sinni.”

¹⁰ Tá segði Ísrael, pápi teirra: “Er tað soleiðis fatt, tá gerið í øllum førum hetta: Takið nakrar av bestu vørum landsins í sekkir tykkara og havið tær við til mannin sum gávu, eitt sindur av balsam, hunangi, kryddurtum, luktilsi, pistasiunøtum og mandlum. ¹¹ Og takið tvær ferðir so nógvar pengar við tykkum, so tit kunnu lata teir pengarnar aftur, ið vórðu lagdir ovast í sekkir tykkara; kanska var tað eitt mistak. ¹² Takið so bróður tykkara við og farið av stað aftur til mannin. ¹³ Gud hin alvandi lati tykkum finna miskunn hjá manninum, so hann letur hin bróður tykkara og Benjamin sleppa heim aftur við tykkum. Men skal eg verða barnleysur, so lat meg verða barnleysan!”

¹⁴ So tóku menninir hesa gávu við sær, tvær ferðir so nógvar pengar og Benjamin; síðan fóru teir av stað til Egyptalands og gingu inn fyri Jósef. ¹⁵ Tá ið Jósef sá Benjamin saman við teimum, segði hann við húshaldara sín: “Far heim til mín við monnunum, slakta og ger mat til reiðar, tí menninir skulu eta døgurða við mær.” ¹⁶ Maðurin gjørdi, sum Jósef hevði sagt, og fór við monnunum heim til Jósef. ¹⁷ Men tá ið hann fór við teimum inn hjá Jósefi,

gjördust teir óttafullir og hugsaðu: “Tað man vera fyri pengarnar, ið hina fyrru ferðina komu aftur í sekkjum okkara, at hann fer við okkum higar; teir ætla at leypa á okkum og avmanna okkum og gera okkum til trælir og taka asnar okkara.” ¹⁸ Teir fóru so til húshaldaran hjá Jósefi og tosaðu við hann fyri durunum ¹⁹ og søgdu: “Orsaka okkum, harri! Vit hava einaferð fyrr verið her og keypt korn. ²⁰ Men tá ið vit komu til herbergið og lótu sekkir okkara upp, fann hvør okkara pengar sínar ovast í sekki sínum, egnu pengar okkara, allar, sum teir vóru. Teir bera vit nú aftur. ²¹ Men vit hava tikið aðrar pengar við okkum at keypa korn fyri. Vit vita ikki, hvør ið hevur lagt pengarnar í sekkir okkara.” ²² Men húshaldarin svaraði: “Friður veri við tykkum, óttist ikki! Gud tykkara og Gud hjá pápa tykkara hevur lagt tykkum ein skatt í sekkir tykkara, tí pengar tykkara havi eg fingið.” So heintaði hann Símeon út til teirra.

²³ So fór maðurin við teimum inn í húsið hjá Jósefi, og hann fekk teimum vatn at vaska sær um fótarnar og fóður til asnar teirra. ²⁴ Og teir lögdu gávuna til rættis, til Jósef kom heim um middagsleitið, tí teir høvdu hoyrt, at teir skuldu eta har. ²⁵ Tá ið Jósef kom inn, góvu teir honum gávuna, teir høvdu við sær, og teir nigu til jarðar fyri honum. ²⁶ Hann spurdi, hvussu teimum visti við, og segði: “Hvussu veit við hjá gamla pápa tykkara, sum tit tosaðu um? Er hann á lívi enn?” ²⁷ Teir svaraðu: “Tað veit væl við hjá tænara tínum, pápa okkara, hann er á lívi enn.” Og teir nigu og fullu honum til kníggja. ²⁸ Og tá ið hann hugdi upp, bar hann eyga við Benjamin, bróður sín, son mammu sína, og hann spurdi: “Er hetta yngsti bróðir tykkara, sum tit tosaðu um?” Og hann segði: “Gud verði tær náðigur, sonur mín!” ²⁹ So skundaði Jósef sær haðan, tí kærleikin til bróðurin birtist í honum, og hann var grátkomin. Tí fór hann inn í kamar sítt og græt har. ³⁰ Síðan vaskaði hann sær um andlitið og kom aftur. Hann læt ikki á sær kenna, men segði: “Setið matin á borðið!” ³¹ So varð sett á borðið. Jósef sat fyri seg sjálfan, brøðurnir sótu fyri seg, og egyptarnir, ið vanir vóru at eta saman við honum, sótu fyri seg. Egyptar mugu ikki eta saman við hebreum, tí tað er teimum ein andstygd. ³² Teir fingið sess yvir av honum eftir aldri; tann elsti sat ovast, og tann yngsti niðast, og menninir hugdu bilsnir hvør upp á annan. ³³ Og hann læt bera teimum mat frá sínum egna borði; men Benjamin fekk 5 ferðir so nógv sum hvør av hinum. Og teir drukku saman við honum, og lagið gjørdist gott.

Bikarið í sekkinum hjá Benjamin

44¹ Síðan segði Jósef við húshaldara sín: “Fyll sekkirnar hjá monnunum við so nógvum korni, sum teir orka at bera, og legg pengarnar hjá hvørjum einstøkum ovast í sekk hansara. ²Og silvurbikarið hjá mær skalt tú leggja ovast í sekkin hjá tí yngsta saman við pengunum fyri korn hansara.” Og hann gjørdi, sum Jósef hevði sagt.

³ Í lýsingini morgunin eftir læt hann menninar fara av stað við asnum sínum. ⁴ Men teir vóru ikki komnir langt út um býin, fyrr enn Jósef segði við húshaldara sín: “Skunda tær og far aftan á monnunum; og tá ið tú hevur fingið teir aftur, skalt tú siga við teir: Hví hava tit lønt gott við illum? ⁵ Er hetta ikki júst tað bikarið, sum harri mín drekkur úr og nýtir at spáa við? Tað er ein ring gerð, tit hava gjørt!” ⁶ Tá ið hann nú hevði fingið teir aftur, segði hann hetta við teir. ⁷ Men teir svaraðu honum: “Hví sigur harri mín so? Tað kundi als ikki komið tænarum tínum til hugs at gjørt nakað slíkt! ⁸ Pengarnar, sum vit funnu ovast í sekkjum okkara, bóru vit tær aftur úr Kánanslandi. Hví skuldu vit tá stolið silvur ella gull úr húsinum hjá harra tínum? ⁹ Tann av tænarum tínum, ið bikarið verður funnið hjá, skal doyggja, og vit skulu verða trælir hjá harra tínum.” ¹⁰ Hann svaraði: “Tað er í lagi; lat tað verða, sum tit siga. Tann, ið bikarið verður funnið hjá, skal vera trælur mín; men tit aðrir skulu vera sakleysir.” ¹¹ So tóku teir skundisliga hvør sín sekk og settu teir niður á jørðina, og hvør læt sín sekk upp. ¹² Hann fór tá at leita; byrjaði hjá tí elsta og endaði hjá tí yngsta. Og bikarið varð funnið í sekkinum hjá Benjamini. ¹³ Tá skræddu teir klæði síni, lessaðu aftur hvør sín asna og vendu aftur til býin.

¹⁴ Tá ið Juda og brøður hansara komu inn í húsið hjá Jósefi, var hann enn staddur har, og teir fullu til jarðar fyri honum. ¹⁵ Og Jósef segði við teir: “Hvat hava tit tó gjørt? Vistu tit ikki, at ein maður sum eg dugir at spáa?” ¹⁶ Tá segði Juda: “Hvat skulu vit svara harra mínum? Hvat skulu vit siga? Hvussu skulu vit rættvísgera okkum, nú Gud hevur funnið misgerðirnar hjá tænarum tínum. Vit eru nú trælir hjá harra mínum, bæði vit og hann, sum bikarið varð funnið hjá.” ¹⁷ Men Jósef segði: “Tað kundi als ikki komið mær til hugs at borið meg soleiðis at. Maðurin, sum bikarið varð funnið hjá, skal verða trælur mín. Men tit aðrir kunnu fara í friði heim aftur til pápa tykkara.”

¹⁸ Tá steig Juda fram fyri hann og segði: “Orsaka meg, harri! Lat tænara tín tala eitt orð við teg og verð ikki illur við meg. Tú ert jú sum Fárao sjálvur. ¹⁹ Tú spurdi okkum, harri: Eiga tit pápa ella nakran bróður? ²⁰ Og vit svaraðu tær,

harri: Vit eiga ein gamlan pápa og ein ungan bróður, sum hann fekk í ellisárum. Beiggi hansara er deyður, og hann er tann einasti, ið er á lívi eftir mammu sína, og pápi hansara elskar hann. ²¹ So segði tú við okkum, harri: Komið við honum higgar til mín, so eg fáí hann at síggja við egnum eygum. ²² Men vit svaraðu tær, harri: Drongurin kann ikki fara frá pápa sínum; tí ger hann tað, verður tað deyði pápa hansara. ²³ Men tú, harri, segði við okkum: Kemur yngsti beiggi tykkara ikki við tykkum, so skulu tit ikki koma fyri andlit mítt aftur. ²⁴ Tá ið vit so komu heim aftur til tænara tín, pápa okkara, søgdu vit honum tað, ið tú hevði sagt, harri. ²⁵ Og tá ið pápi okkara so segði við okkum: Farið avstað aftur og keypið okkum eitt sindur av korni, ²⁶ tá svaraðu vit: Vit kunnu ikki fara hagar. Men kemur yngsti beiggi okkara við okkum, tá kunnu vit fara, tí vit fáa ikki andlitið á manninum at síggja, er ikki yngsti beiggi okkara við okkum. ²⁷ Tá segði tænarari tín, pápi mín við okkum: Tit vita, at kona mín føddi mær tveir synir. ²⁸ Annar fór frá mær, og eg segði: Vist er hann sundurskræddur. Og eg havi ikki sæð hann síðan. ²⁹ Taka tit nú eisini hendan frá mær, og ein ólukka hendir honum, so senda tit meg á ellisárum í hel av harmi. ³⁰ Tá ið eg nú komi heim aftur til tænara tín, pápa mín, og drongurin, sum hann er so tætt knýttur at, ikki er við okkum, ³¹ verður tað deyði hansara, tá ið hann sær, at drongurin ikki er við, og tá høvdu vit, harri, sent tænara tín, pápa okkara, á ellisárum í hel av sorg. ³² Men eg svari pápa mínum fyri drongin, harri. Eg segði: Komi eg ikki aftur til tín við honum, tá skal eg vera sekur fyri tær, pápi, allar mínar dagar. ³³ Lat meg tí, harri, vera eftir sum træl hjá tær í staðin fyri drongin, so hann kann fara heim aftur við brøðrum sínum. ³⁴ Tí hvussu skuldi eg kunna farið heim aftur til pápa mín, uttan at drongurin var við mær? Eg hevði ikki orkað at sæð pápa mín nívdan av slíkari sorg.”

Jósef sigur brøðrum sínum, hvør hann er

45 ¹Tá kundi Jósef ikki halda sær longur, og hann rópti á øll, ið stóðu rundan um seg, at tey skuldu fara út; eingin var hjá, tá ið Jósef gav seg til kennar fyri brøðrum sínum. ²Síðan skar hann í at stórgráta, so egyptar hoyrdu tað, og eisini í húsi Fáraos hoyrdu tey tað. ³Og Jósef segði við brøður sínar: “Eg eri Jósef! Er pápi mín enn á lívi?” Men brøður hansara fingtu ikki svarað, so ræddir vórðu teir fyri honum. ⁴Og Jósef segði við brøður sínar: “Komið higgar til mín!” Og tá ið teir vóru komnir til hansara, segði hann: “Eg eri Jósef, beiggi tykkara, sum tit seldu til Egyptalands. ⁵Men nú skulu tit ikki vera harmir og gremja tykkum um, at tit seldu meg higgar, tí tað var fyri at bjarga mannalívum, at Gud sendi meg undan tykkum. ⁶Tað hevur nú verið hungursneyð í landinum í tvey ár, og í 5 ár enn verður hvørki pløgt ella heystað. ⁷Men Gud sendi meg undan tykkum at tryggja tykkum eftirkomarar á jørðini og lata tykkum liva og bjarga mongum. ⁸So eru tað tá ikki tit, ið hava sent meg higgar, men Gud. Hann hevur gjørt meg til høvuðsráðgeva hjá Fárao, til harra yvir øllum húsi hansara og til ríkisstjóra yvir øllum Egyptalandi. ⁹Skundið tykkum nú heim til pápa og sigið við hann: Soleiðis sigur sonur tín Jósef: Gud hevur gjørt meg til harra yvir øllum Egyptalandi; kom higgar til mín og drála ikki! ¹⁰Tú skalt búgva í landinum Gosen tætt við hjá mær, tú, synir tínir og abbasynir tínir, seyður og neyt tíni og alt, sum tú eigur. ¹¹Eg skal syrgja fyri lívsupphaldi tínum, so tú og hús títt og alt, sum tú eigur, ikki koma at líða neyð; tí hungursneyðin stendur við í 5 ár afturat. ¹²Bæði tit og beiggi mín Benjamin síggja við egnum eygum, at tað eri eg, ið tosi við tykkum. ¹³Sigið pápa frá øllum tí heiðuri og valdi, tit hava sæð meg hava í Egyptalandi, og skundið tykkum so at koma higgar við pápa mínum.” ¹⁴So hálsfevndi hann Benjamin, bróður sín, og græt, og Benjamin græt í føvningi hansara. ¹⁵Og hann kysti allar brøður sínar og fevndi teir grátandi. Ikki fyrr enn tá fingtu teir orðið upp aftur og tosaðu við hann.

¹⁶Tað frættist nú í húsi Fáraos, at brøðurnir hjá Jósefi vóru komnir, og tænarar hansara fegnaðust um tað. ¹⁷Og Fárao segði við Jósef: “Sig við brøður tínar: Soleiðis skulu tit gera: Lessið dýr tykkara og farið heim til Kánansland. ¹⁸Heintið pápa og húski tykkara og komið higgar til mín; so skal eg geva tykkum tað besta, sum finst í Egyptalandi, og tit kunnu njóta fiti landsins. ¹⁹Eg gevi tær boð um at siga: Soleiðis skulu tit gera: Takið vognar við tykkum úr Egyptalandi

til börn og konur tykkara, heintið pápa tykkara og komið higar. ²⁰Tit skulu ekki brýggja tykkum um ognarlutir tykkara, tí tað besta í øllum Egyptalandi skal vera tykkara.”

²¹Soleiðis gjørdu nú Ísraels synir; og eftir boðum Fáraos gav Jósef teimum vognar og ferðamat. ²²Hann gav hvørjum teirra ein veitslubúna; men Benjamin gav hann 300 siklar í silvuri og 5 veitslubúnar. ²³Somuleiðis sendi hann pápa sínum 10 asnar lessaðar við tí besta, sum fanst í Egyptalandi, og 10 asnaryssur lessaðar við korni og breyði og ferðamati til pápa sín. ²⁴So sendi hann brøður sínar avstað, og í tí teir fóru, segði hann við teir: “Klandrist nú ikki á ferðini.”

Brøðurnir fara heim aftur

²⁵Teir fóru so úr Egyptalandi og komu til Jákup, pápa sín, í Kánanslandi. ²⁶Og teir bóru honum hesi tíðindi og søgdu: “Jósef er enn á lívi, og hann ræður yvir øllum Egyptalandi.” Men Jákup varð sum runnin í stein, tí hann trúði teimum ikki. ²⁷Men tá ið teir søgdu honum frá øllum tí, ið Jósef hevði sagt, og tá ið hann sá vognarnar, ið Jósef hevði sent eftir honum, tá raknaði Jákup, pápi teirra, við aftur. ²⁸Og Ísrael segði: “Tað er nóg mikið! Sonur mín Jósef er enn á lívi. Eg má fara at síggja hann, áðrenn eg doyggi.”

Jákup fer til Egyptalands

46 ¹ So fór Ísrael av stað við øllum, ið hann átti, og kom til Beersjeba. Har ofraði hann sláturoffur til Gud hjá Ísaki, pápa sínum. ² Tá talaði Gud við Ísrael í nðrsjónum og segði: “Jákup, Jákup!” Hann svaraði: “Her eri eg.” ³ Og hann segði: “Eg eri Gud, Gud hjá pápa tínum. Óttast ikki fyri at fara til Egyptalands, tí har skal eg gera teg til eitt stórt fólk. ⁴ Eg skal sjálvur fara við tær til Egyptalands, og eg skal eisini føra teg aftur haðan, og Jósef skal leggja eygu tíni saman.”

⁵ Síðan fór Jákup úr Beersjeba; og Ísraels synir settu Jákup, pápa sín, og børn síni og konur sínar upp í vognarnar, ið Fárao hevði sent eftir honum. ⁶ Og teir tóku kríatúrini og góðsið, sum teir høvdu oagnað sær í Kánanslandi, og komu til Egyptalands, Jákup og alt ættfólk hansara við honum; ⁷ synir og abbasynir, døtur og abbadøtur, alla ætt sína hevði hann við sær til Egyptalands.

Ættin hjá Jákupi

⁸ Hetta eru nøvnini á Ísraels sonum, Jákupi og sonum hansara, sum komu til Egyptalands: Ruben, fyrst føddi hjá Jákupi; ⁹ synir Rubens: Hánok, Pallu, Hesron og Karmi; ¹⁰ synir Símeons: Jemuel, Jámin, Ohad, Jákin, Sohar og Saul, sum var sonur kánanitiska kvinnu; ¹¹ synir Levis: Gersjon, Kehat og Merari; ¹² synir Juda: Er, Onan, Sjela, Peres og Sera. Er og Onan doyðu í Kánanslandi; og synir Peres vóru Hesron og Hámul; ¹³ synir Issakars: Tola, Pua, Jásjub og Sjimron; ¹⁴ synir Sebulons: Sered, Elon og Jáleel. ¹⁵ Hetta vóru synir Leu, sum hon føddi Jákupi í Paddon-Áram, umframt dóttur hansara Dinu; 33 synir og døtur í alt.

¹⁶ Synir Gáds: Sifjon, Haggi, Sjuni, Esbon, Eri, Árodi og Áreli. ¹⁷ Synir Ásers: Jimna, Jisjva, Jisjvi og Beria. Sera var systir teirra. Beria átti synirnar Heber og Malkiel. ¹⁸ Hetta vóru børnini hjá Silpu, sum Lában gav dóttur síni Leu; hon føddi Jákupi tey; 16 í alt.

¹⁹ Synirnir hjá Rakul, konu Jákups, vóru Jósef og Benjamin. ²⁰ Í Egyptalandi fekk Jósef synirnar Manasse og Efraim við Asnat, dóttir Potifera prest í On. ²¹ Synir Benjamins: Bela, Beker, Asjbel, Gera, Náaman, Ehi, Rosj, Muppm, Huppm og Ard. ²² Hetta vóru børnini hjá Rakul, sum hon føddi Jákupi; 14 í alt.

46,2 1. Mós 20,3 46,4 1. Mós 50,1

46,8 2. Mós 1,1–5; 6,14–15; 4. Mós 26,5–7; 1. Krýn 2–8 46,20 1. Mós 41,50–52

²³ Sonur Dáns var Husjim. ²⁴ Synir Naftalis: Jásiel, Guni, Jeser og Sjallum. ²⁵ Hetta vóru börnini hjá Bilu, sum Lában gav dóttur síni Rakul; hon føddi Jákupi tey, 7 í alt.

²⁶ Tey, ið komu við Jákupi til Egyptalands, og sum vóru ættað frá honum, vóru 66 í alt, sonarkonur hansara ikki íroknaðar. ²⁷ Synirnir, sum Jósef fekk í Egyptalandi, vóru tveir. Øll tey av ættfólki Jákups, ið komu til Egyptalands, vóru 70 í tali.

Jákup kemur til Egyptalands

²⁸ Jákup hevði sent Juda undan sær til Jósef, at hann skuldi vísa honum veg til Gosen. Og tá ið tey komu til landið Gosen, ²⁹ læt Jósef vogn sín spenna fyri og fór til Gosen at mæta Ísrael, pápa sínum; og tá ið hann sá hann, hálsfevndi hann hann og græt leingi í føvningi hansara. ³⁰ Tá segði Ísrael við Jósef: “Nú doyggi eg fegin, tí nú havi eg sæð andlit títt, og at tú ert enn á lívi.”

³¹ Og Jósef segði við brøður sínar og við ættfólkið hjá pápa sínum: “Nú skal eg fara til Fárao at boða honum frá og siga: Brøður mínir og ættfólkið hjá pápa mínum í Kánanslandi eru komin til mín. ³² Menninir eru seyðamenn, tí teir hava altíð havt kríatúr, og teir hava tikið við sær seyð og neyt síni og alt, ið teir eiga. ³³ Tá ið so Fárao sendir boð eftir tykkum og spyr: Hvat er vinnuvegur tykkara? ³⁴ Tá skulu tit svara: Tænarar tínir hava eins og forfedrarnir havt kríatúr frá ungdómi av og heilt til nú. So sleppa tit at búgva í landinum Gosen; tí egyptar hava andstygd fyri øllum seyðamonnum.”

Jákup hjá Fárao

47 ¹ So fór Jósef til Fárao at boða honum frá og segði: “Pápi mín og bræður mínir eru komnir úr Kánanslandi við seyði og neytum sínum og øllum, ið teir eiga, og teir eru nú í landinum Gosen.” ² Hann hevði tikið 5 av brøðrum sínum við sær og læt teir koma fram fyri Fárao. ³ Fárao spurdi tá brøður hansara: “Hvat er vinnuvegur tykkara?” Teir svaraðu: “Tænarar tínir eru seyðamenn, eins og forfedrar okkara vóru.” ⁴ Og teir søgdu við Fárao: “Vit eru komnir at búgva sum fremmandir í landinum, harri, tí einki gras er til seyðin hjá okkum; hungursneyðin er svár í Kánanslandi. Lat tí tænarar tínar sleppa at búgva í landinum Gosen.” ⁵ Og Fárao segði við Jósef: “Pápi tín og brøður tínir eru komnir til tín. ⁶ Egyptaland stendur opið fyri tær; lat pápa tín og brøður tínar seta búgv í besta partinum av landinum; lat teir búgva í landinum Gosen. Og veitst tú um dugnaligar menn teirra millum, tá set teir at ansa kríatúrum mínum.” ⁷ Síðan heintaði Jósef Jákup, pápa sín, og læt hann koma fram fyri Fárao, og Jákup vælsignaði Fárao. ⁸ So spurdi Fárao Jákup: “Hvussu gamal ert tú?” ⁹ Jákup svaraði: “Í 130 ár havi eg livað í útlegd, og stutt og vánd hevur lívstíð mín verið; hon røkkur ikki áratalið, ið fedrar mínir livdu í fremmandum landi.” ¹⁰ So vælsignaði Jákup Fárao og fór út aftur frá honum.

¹¹ So læt Jósef pápa sín og brøður sínar seta búgv í Egyptalandi, og hann gav teimum ognir í besta partinum av landinum Rámeses, so sum Fárao hevði álagt honum. ¹² Jósef syrgdi eisini fyri breyði til pápa sín og brøður sínar og alt ættfólkið hjá pápa sínum eftir talinum á børnunum.

Hungursneyð í Egyptalandi

¹³ Men tað fanst einki breyð í øllum landinum, tí hungursneyðin var ógvuliga svár, og bæði Egyptaland og Kánansland vóru útarmað av hungursneyðini. ¹⁴ So savnaði Jósef saman allar pengarnar, ið funnust í Egyptalandi og Kánanslandi, og sum vóru fingnir fyri kornið, ið fólk høvdu keypt; og hann læt Fáraos hús fáa teir. ¹⁵ Men tá ið pengarnir fór at tróta í Egyptalandi og Kánanslandi, komu allir egyptar til Jósef og søgdu: “Gev okkum breyð! Hví skulu vit doyggja fyri eygum tínum, fyri tað um eingir pengar eru eftir.” ¹⁶ Men Jósef svaraði: “Komið við kríatúrum tykkara, so skal eg geva tykkum breyð fyri kríatúrini, um eingir pengar eru eftir.” ¹⁷ Tá komu tey til Jósef við kríatúrum sínum, og Jósef gav

teimum breyð aftur fyri rossini og seyðin og neytini og asnarnar; tað árið helt hann tey við breyði fyri øll kriátúr teirra.

¹⁸Tá ið árið var at enda, komu tey aftur til hansara og søgdu við hann: “Vit vilja ikki dylja fyri tær, harri, at pengarnir eru uppi, og kriátúrini hefur tú fingið. Vit hava einki annað eftir at bjóða tær, harri, uttan kroppar okkara og jørð okkara. ¹⁹Hví skulu vit ganga til grundar fyri eygum tínum, bæði vit og jørð okkara? Keypt okkum og jørð okkara fyri breyð, so skulu vit verða trælir hjá Fárao við jørð okkara. Gev okkum sáðkorn, so vit kunnu liva og ikki doyggja, og so jørðin ikki legst oyðin.”

²⁰So keypti Jósef alla jørðina í Egyptalandi til Fárao; tí allir egyptar seldu jørð sína, av tí at hungursneyðin noyddi teir. Soleiðis gjørdist landið ogn Fáraos, ²¹og fólkið gjørdi hann til tænastrúfólki hjá Fárao úr einum enda av Egyptalandi í annan. ²²Bara jørðina hjá prestunum keypti hann ikki; tí prestarnir høvdu fasta inntøku frá Fárao. Teir livdu av tí, ið Fárao gav teimum; tí seldu teir ikki jørð sína.

²³Og Jósef segði við fólkið: “Eg havi nú keypt tykkum og jørð tykkara til Fárao. Her hava tit sáðkorn, so tit kunnu sáa jørðina. ²⁴Av úrtøkuni skulu tit geva Fárao fimtingin; hinar 4 fimtingarnar skulu tit brúka at sáa jørðina við og til matna hjá tykkum, húsfolki tykkara og børnum tykkara.” ²⁵Tá søgdu tey: “Tú eigur lívið í okkum, harri! Gævi vit funnu náði í eygum tínum, so skulu vit vera trælir hjá Fárao.” ²⁶So gjørdi Jósef tað til lóg, sum enn í dag er galdandi fyri jørðina í Egyptalandi, at Fárao skal hava fimtingin av úrtøkuni; bara jørðin hjá prestunum gjørdist ikki ogn Fáraos.

Jákup skipar fyri jarðarferð síni

²⁷Ísrael búsettist nú í Egyptalandi, í landinum Gosen. Har fingur tey sær ognir, og tey vóru fruktbar og nørdust almikið. ²⁸Jákup livdi 17 ár í Egyptalandi, og lívstíð hansara var 147 ár. ²⁹Tá ið tíðin nærkaðist, at Ísrael skuldi doyggja, kallaði hann son sín Jósef til sín og segði við hann: “Havi eg funnið náði í eygum tínum, so legg hond tína undir lendar mínar og svør, at tú vilt vísa mær ta góðsku og trúfesti ikki at jarða meg í Egyptalandi. ³⁰Tá ið eg fari til hvíldar hjá fedrum mínum, flyt meg tá úr Egyptalandi og jarða meg í grøv teirra.” Hann svaraði: “Eg skal gera, sum tú sigur.” ³¹Men Ísrael segði: “Ger mær eið upp á

47,26 1. Mós 41,34; Esr 7,24 47,30 1. Mós 23,20; 35,27–29; 49,29–32

47,31 1. Kong 1,47

tað!” Og hann gjørdi honum eið upp á tað. So boygdi Ísrael seg fyri honum inn yvir høvdalagið á songini.

Jákup vælsignar Efraim og Manasse

48 ¹Nakað eftir hetta fekk Jósef boð um, at pápi hansara var sjúkur. Tá tók hann við sær báðar synir sínar, Manasse og Efraim. ²Tá ið Jákup fekk at vita, at sonur hansara Jósef var komin til hansara, ressaðist Ísrael við og settist upp undir seg í songini. ³Og Jákup segði við Jósef: “Gud hin alvaldi opinberaði seg fyri mær í Lus í Kánanslandi. Hann vælsignaði meg ⁴og segði við meg: Eg skal gera teg fruktbaran og fjølmentan og lata teg gerast til eina mongd av fólkasløgum; og avkomi tínum eftir teg skal eg geva hetta landið til æviga ogn. ⁵Tí skulu báðir synir tíni, sum tú hevur fingið í Egyptalandi, áðrenn eg kom higar, vera mínir. Efraim og Manasse skulu vera mínir á sama hátt sum Ruben og Símeon. ⁶Men børnini, sum tú fært aftan á teir, skulu vera tíni, og tey skulu vera kallað upp eftir brøðrum sínum í tí landi, tey skulu arva. ⁷Men tá ið eg kom úr Paddan, doyði Rakul frá mær í Kánanslandi á ferðini, tá ið stutt var eftir til Efrat, og eg jarðaði hana har við vegin til Efrat, tað er Betlehem.”

⁸Tá ið Ísrael sá synir Jósefs, segði hann: “Hvørjir eru hesir?” ⁹Og Jósef svaraði pápa sínum: “Hetta eru synir mínir, sum Gud hevur givið mær her.” Tá segði Ísrael: “Kom higar til mín við teimum, so eg kann vælsigna teir.” ¹⁰Men eygu Ísraels vóru farin av elli, so hann einki sá. Tá ið Jósef hevði leitt teir til hansara, kysti Ísrael teir og fevndi teir. ¹¹Og Ísrael segði við Jósef: “Eg hevði ikki væntað at síggja andlit títt aftur, og nú hevur Gud enntá latið meg síggja avkom títt.” ¹²Síðan tók Jósef teir av knøum hansara og boygdi seg til jarðar fyri honum.

¹³Og Jósef tók teir báðar, Efraim í høggru hond sína, so hann stóð vinstrumegin Ísrael, og Manasse í vinstru hond sína, so hann stóð høggrumegin Ísrael, og leiddi teir til hansara. ¹⁴Men Ísrael rætti út høggru hond sína og legði hana á høvd Efraims, hóast hann var yngri, og vinstru hond sína legði hann á høvd Manasse; hann krossaði hendur sínar, tí Manasse var hin fyrst føddi. ¹⁵So vælsignaði hann Jósef og segði:

“Tann Gud, fyri hvørs ásjón fedrar mínir
 Ábraham og Ísakur livdu,
 tann Gud, ið var hirði mín
 frá míni fyrstu stund til henda dag.

¹⁶Tann eingil, ið fríaði meg frá øllum illum,
 vælsigni dreingirnar.

Í teimum skal navn mítt liva
og navn fedra mína, Ábrahams og Ísaks,
og teir skulu vera fjølmentir í landinum.”

¹⁷ Men tá ið Jósef sá pápa sín leggja høggu hondina á høvd Efraims, fell tað honum fyri bróstið, og hann tók um hondina á pápa sínum fyri at flyta hana av høvdi Efraims yvir á høvdið á Manasse ¹⁸ og segði við pápa sín: “Ikki so, pápi! Hesin er hin fyrst føddi, legg høggu hond tína á høvd hansara!” ¹⁹ Men tað vildi pápi hansara ikki og helt fyri: “Eg veit tað, sonur mín, eg veit tað, eisini hesin skal verða eitt fólk; eisini hann skal verða stórur. Men yngri beiggi hansara skal verða størri enn hann, og avkom hansara skal verða ein mongd av fólkasløgum.” ²⁰ So vælsignaði hann teir henda sama dag og segði:

“Við tær skal Ísrael vælsigna og siga:
Gud geri teg sum Efraim og Manasse.”

Soleiðis setti hann Efraim framman fyri Manasse.

²¹ Síðan segði Ísrael við Jósef: “Eg fari nú at doyggja; men Gud skal vera við tykkum og føra tykkum aftur til land fedra tykkara. ²² Men tær gevi eg eina fjallarust meir enn brøðrum tínum; hana tók eg frá ámoritum við svørði og boga mínum.”

Jákup vælsignar synir sínar

49¹ Og Jákup kallaði synir sínar til sín og segði: “Savnist her, so skal eg kunngera tykkum tað, ið tykkum skal vera fyri í komandi tíðum.

² Komið higar og hoyrið, Jákups synir,
lurtið eftir Ísrael, pápa tykkara!

³ Ruben, tú ert mín fyrst fòddi,
máttur mín, frumgróðurin av manndómi mínum,
fremstur í tign og fremstur í veldi!

⁴ Tú kókar yvir sum vatn;
tú skalt ikki vera fremstur,
tí tú fòrst upp í songina hjá pápa tínum,
tá vanhalgaði tú legu mína, sum tú fòrst upp í.

⁵ Símeon og Levi eru brøður,
yvirgangsamboð eru vápn teirra.

⁶ Eg vil ikki koma til samráð teirra,
vil ikki mæta í samkomu teirra;
tí í vreiði síni drupu teir menn,
í sjálvræði sínum skammskóru teir oksar.

⁷ Bannað veri ein so øgilig vreiði,
ein so ógvisligur harmur sum teirra.
Eg skal syndra teir í Jákupi,
spjaða teir í Ísrael.

⁸ Juda, tær skulu brøður tíni prisa,
hond tín tekur fíggindar tínar í nakkan;
synir pápa tín byggja seg fyri tær.

⁹ Ung leyva er Juda,
frá ráni ert tú komin heim, sonur mín.
Hann hevur lagt seg og hvílir sum leyva,
sum kvennleyva, hvør vágar sær at vekja hann?

¹⁰ Ikki skal kongsstavurin víkja frá Juda,
og valdsstavurin ikki frá fótum hans,
til høvdingin, sum eigur hann, kemur,

49,1 5. Mós 33,1–6; Dóm 5,13–23 49,3 1. Mós 29,32 49,4 1. Mós 35,22

49,5 1. Mós 34,25–26 49,7 Jos 19,1; 21,2–3 49,8 1. Mós 29,35; 1. Krýn 5,2

49,9 4. Mós 23,24; 24,9; 5. Mós 33,7; Op 5,5

sum fólkinni skulu vera lýðin.

¹¹ Hann bindur asna sín í víntræið,
asnafofa sín í vínviðagreininna;
hann tváar klæði síni í víni,
kappa sín í víndrúvublóði.

¹² Eygu hansara eru dökkari enn vín,
tenn hansara hvítari enn mjólk.

¹³ Sebulon býr við havsins strond,
við strondina, har skipini leggja at,
og vendir bakið móti Sidon.

¹⁴ Issakar er ein væl bygdur asni,
hann liggur millum klyvjar sínar.

¹⁵ Tá ið hann sá, at hvíldin var góð,
og landið yndisligt,
boygdi hann bakið undir byrðuna
og gav seg undir tvingsilsarbeiði.

¹⁶ Dán dómir fólki sínum rættin
sum ein av Ísraels ættum.

¹⁷ Dán skal verða ein ormur við vegin,
ein høggormur við gøtuna;
hann bítur rossi í hælín,
so reiðmaðurin dettur afturav.

¹⁸ Eftir frelsu tíni bíði eg, Harri!

¹⁹ Gád verður álopin av ránsmannaflokkum,
men hann rekur teir eftir hæli.

²⁰ Ásjers matur er fiti,
hann setur fram kongligar rættir.

²¹ Naftali er hind, ið sloppin er leys,
hann talar yndislig orð.

²² Jósef er ungt frukttræ,
ungt frukttræ við kelduna,
greinar tess vaksa upp eftir múrinum.

²³ Við beiskleika lupu teir á hann,
og skutu eftir honum,

²⁴ men sterkur og stinnur er bogi hans,

armar hans og hendur eru smidligar.

Hann fær hjálp frá Jákups veldiga,

frá hirðanum, Ísraels kletti,

²⁵ Gud hjá pápa tínum, sum hjálpir tær,

Gudi hin alvaldi, sum vælsignar teg

við signing av himli í erva,

við signing úr dýpinum, sum hvíllir í neðra,

við signing frá bróstum og móðurlívi.

²⁶ Signingin frá pápa tínum er størri

enn signing fyrndargomlu fjalla,

enn gávumildi hjá fyrndargomlu heyggjunum.

Tey skulu koma yvir høvd Jósefs,

yvir skalla hans, ið er tann stóri millum brøður sínar.

²⁷ Benjamin er ein ránfúsur úlvur,

um morgunin etur hann ránsfæ,

um kvøldið býtir hann fongin.”

²⁸ Hetta eru allar ættir Ísraels, 12 í tali, og hetta er tað, ið pápi teirra segði við teir. Og hann signaði teir og gav hvørjum sær hansara serligu signing.

Jákup doyr

²⁹ Síðan gav hann teimum hesi boð: “Eg fari nú til mínar fedrar; jarðið meg hjá fedrum mínum í hellinum á jørðini hjá hetitinum Efron, ³⁰ í hellinum á Makpelavøllinum eystan fyri Mamre í Kánanslandi, í jørðina, sum Ábraham keypti til ognar frá hetitinum Efroni til gravstað. ³¹ Har jarðaðu teir Ábraham og konu hansara Sáru, har jarðaðu teir Ísak og konu hansara Rebekku, og har jarðaði eg Leu. ³² Jørðin og hellið har varð keypt frá hetitum.” ³³ Tá ið Jákup hevði givið sonum sínum hesi boð, legið hann føtur sínar upp í songina; so andaðist hann og fór til sínar fedrar.

Jákup jarðaður

50 ¹Tá kastaði Jósef seg oman yvir pápa sín, græt uppi yvir honum og kysti hann. ²Síðan gav Jósef læknunum, sum vóru í tænavu hansara, boð um at balsamera pápa sín. Og læknarnir balsameraðu Ísrael. ³Tað tók 40 dagar, tí so langa tíð tekur balsameringin. Og egyptarnir grótu um hann í 70 dagar.

⁴Tá ið sorgardagarnir vóru at enda, segði Jósef við embætisfólkið hjá Fárao: “Havi eg funnið náði í eygum tykkara, tá talið søk mína fyri Fárao og sigið: ⁵Pápi mín tók eið av mær og segði: Tá ið eg doyggi, skalt tú jarða meg í ta grøv, sum eg gróv mær í Kánanslandi. Lat meg tí fara hagar og jarða pápa mín; so skal eg koma aftur higar.” ⁶Fárao svaraði: “Far tú og jarða pápa tín, so sum tú hevur svorið honum.”

⁷So fór Jósef av stað at jarða pápa sín, og við honum fóru allir tænavar hjá Fárao, teir elstu í húsi hansara og allir teir elstu í Egyptalandi; ⁸somuleiðis alt húskið hjá Jósefi og brøður hansara og húskið hjá pápa hansara. Einans børnini hjá teimum og seyður og neyt teirra vóru eftir í landinum Gosen. ⁹Við honum vóru eisini vognar og reiðmenn, so fylgið var ógvuliga stórt. ¹⁰Tá ið tey komu til Goren-Háatad hinumegin Jordan, hildu tey stóra og virðiliga syrgihøgtíð. Í 7 dagar helt Jósef ervi eftir pápa sín. ¹¹Men tá ið landsins íbúgvar, kánanitar, sóu syrgihøgtíðina í Goren-Háatad, søgdu teir: “Egyptar halda stóra syrgihøgtíð.” Tí verður staðið nevnt Ábel-Misraim; tað er hinumegin Jordan.

¹²Og synir Jákups gjørdu soleiðis við hann, sum hann hevði álagt teimum. ¹³Teir førdu hann til Kánanslands og jarðaðu hann í hellinum á Makpelavøllinum eystan fyri Mamre, sum Ábraham hevði keypt til ognar frá hetitinum Efroni til gravstað. ¹⁴Tá ið Jósef hevði jarðað pápa sín, vendi hann aftur til Egyptalands saman við brøðrum sínum og øllum teimum, ið vóru farin við honum til jarðarferðina hjá pápa hansara.

Jósef fyrigevur brøðrum sínum

¹⁵Tá ið brøður Jósefs sóu, at pápi teirra var deyður, søgdu teir: “Bara Jósef nú ikki fer at bera agg til okkara og løna okkum aftur alt tað illa, ið vit hava gjørt honum?” ¹⁶Tí sendu teir Jósefi hesi boð: “Áðrenn pápi tín doyði, bað hann okkum ¹⁷siga við teg: Fyrigev tó brøðrum tínum misgerð og synd teirra, tí teir

gjördu tær so ilt. So fyrigev nú ta misgerð, sum tænarar hjá Gudi pápa tínum hava gjørt.” Men Jósef græt, tá ið teir søgdu tað við hann.

¹⁸ Síðan komu eisini brøðurnir sjálvir, fullu niður fyri honum og søgdu: “Her koma vit at vera trælir tíni.” ¹⁹ Men Jósef segði við teir: “Óttist ikki! Eri eg tá í Guds stað? ²⁰ Tit hugsaðu upp ilt ímóti mær, men Gud vendi tað til gott, fyri at gera tað, ið nú er hent, og halda lív í nógvum fólki. ²¹ So óttist nú ikki! Eg skal syrgja fyri tykkum og børnum tykkara.” Soleiðis uggaði hann teir og talaði blíðliga við teir.

Jósef doyir

²² Jósef varð búgvandi í Egyptalandi, hann og ættfólkið hjá pápa hansara, og hann gjørdist 110 ára gamal. ²³ Jósef upplivdi at síggja børn Efraims í triðja lið; eisini børnini hjá Mákir, soni Manasse, vórðu fødd á knøum Jósefs.

²⁴ Og Jósef segði við brøður sínar: “Eg fari nú at doyggja, men Gud skal taka sær av tykkum og føra tykkum úr hesum landi til tað landið, ið hann hevur lovað Ábrahami, Ísaki og Jákupi.” ²⁵ So tók Jósef eið av sonum Ísraels og segði: “Tá ið nú Gud tekur sær av tykkum, tá skulu tit taka bein míni við tykkum hiðan.” ²⁶ So doyði Jósef 110 ára gamal; teir balsameraðu hann, og hann varð lagdur í kistu í Egyptalandi.